

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази в місяці, кожного 1-ого і 15-ого.

Дитяча країна.

Питав ся вітер гаю
В день ясний, весняний:
— Скажи, чи в твоїм краю
Багацько є дітей?

Гайок всміхнув ся нишком
І вітрови сказав:
— У нас всі люде — діти.
Ти того ще не знав?...

— Тож як? — питає вітер.
Гайок йому на те:
— А так, що в кожій груді
Діточе серце бе!

Всі люде добрі, чесні,
І праві і згідні,
Всі люблять ся як братя
З примірної сімї.

Не має в нас лукавих,
Не має ворогів,
Один другому кривди
Ніколи не вкоїв.

Чи молод, чи дорослий,
Чи мудрії старці,
Усі душею діти,
Всі серцем молоді.

І ти, моя дитино,
Дитиною все будь,
Куди би не звернула
Тебе житева путь.

Хоч виростеш великий,
Змужніє твоя грудь,
Хоч сивий головою,
Ти молод серцем будь!

Юра Шкрумеляк.

Осторожно з огнем!

— А уважайте, діточки, бавте ся тихо, чемно, та, борони Боже, не беріть сірників та не розкладайте мені огню! — напам'янала своїх дітей старша вже жінка, вдова Параска, йдучи рано в поле брати коноплі.

— Добре, добре, не будемо! — впевняли діти, малий 5-літний хлопчина Івась та 8-літня дівчинка Катруся.

Мати пішла успокоєна, не прочуваючи, що її упізнання се власне заохота для дітей, бо заказаний овоч смакує. Не знала вона, як навчати малих, не знала, що коли щось дітям раз заборонило ся, то не налєжить того в друге згадувати. Вонаж недавно покарала їх прутиком за те, що недалеко стайні розложили собі огник та мало не підпалили її — і вони покаяли ся та певно більше того не зробили би.

Тільки що вона відійшла, як діти стали говорити...

— В що будемо бавити ся, Катрусю?

— Не знаю; вже всі забави знулили ся...

— А огню класти не можна?

— Та чув ти, що не можна!

— А як би так тільки з двох патичків, далеко від стайні, ось тут під плотом, біля дороги? Маленький огник?

— Та хіба справді огник, із двох трісочок тільки, щоби диму навіть не видно, бо як хто побачить, та скаже мамі, то знову буки дістанемо і без вечері спати підемо.

Малий Івась побіг у хату. Він знав, що мати ховає за образ сірники, і за хвилю вибіг із сірничками.

Черк! раз, два — запалахкотів огник. Діти аж скачуть із радости. Не прочувають бідолашні, що за нещастє вийде з їх забави. Нещастє — для них і для цілого села. А шкода його, бо гарне воно, розложило ся по обох боках річки, — і будинки міцні, просторі, загороди в господарів добре загосподаровані...

То було як раз перед полуднем, у гарний осінний день. Сонце не пригрівало, але вже віяв сильний вітрець із півночі, що наче на нещастє став чим раз більше дути — і роздувати діточий огник. Несе він іскорку, дві, три, — діти тішать ся, — далі бухнув цілим снопом іскор, — а далі став займати ся пліт і загорів, сухий від довгої посухи. Пліт горить, а діти вже не тішать ся, — але перестрашені повтікали в сіни. Ніхто не бачить, як огонь зростає, як іде плотом, плотом, аж дійшов до стайні, займив стріху, а звідтам хату — і повстав пожар! Діти в вереск, — ніхто

не чує, — хата горить, ба, огонь перекидаєть ся вже на сусідню стодолу. Заки побачили люди з поля дими пожару, огонь займив уже п'яте обістє. Кинули ся в село ратувати, та пожар так розшалів ся, що не може його здушити ніяка сила! Люди охнули, — тай попали в розпуку. — Прибігла й Параска з поля, — та тільки руками об поли вдарила... Пропав мій пробутток! Бідна, нещасна! Як се Бог таку кару напустив на мене? Поглянула на пліт, що з нього на вулиці аж до стайні нічого не остало, тай від разу догадала ся.

— Ах, се ви нещасні нарobili! Деж ви тепер загірєте ся, мої діточки?

До півночі горіло людське добро, луну пожару бачили люде з далеких сіл. Згоріло пів села, що по сей бік річки. Люде тільки в сорочках остали і без ніякої надії, бо більшість господарів ніде не була обезпечена від огню, а ті, що обезпечили ся від огню, ждали з надією — на „асекюрацію“...

За три дні поприїздили якісь пани, — та хто був обезпечений, в того стали міряти обістє, щось записували, заглядали в кожний куток і поїхали, кажучи, що гроші одержать погорільці за два тижні. Селяни стали вичікувати грошей та сперечати ся, хто більше дістане відшкодованя, ті, що в чужих асекуровані, чи ті, що в своїх...

Приїхали в найблизшу неділю пани з асекюрації та повиплачували гроші обезпеченим від огню. Мали вони тепер що то для відбудови господарства. Але щож зроблять усі інші — незабезпечені? Вони тяжко зажурили ся і втратили всяку надію на відбудованє власної хати. Один із відпоручників українського Товариства обезпечень „Дністер“, бачучи їх зажурених, сказав:

— Нарікайте тепер тільки самі на себе, за своє недбальство і легковаженє собі цілого свого майна. Адже й ви могли обезпечити свої будинки в товаристві обезпечень від огню, як тих кілька ваших громадян, а тоді й ви дістали би відшкодованє, яке поставило би вас на ноги. Се для вас буде добра наука на будуче, і я певний, що будуючи ся на ново, всі обезпечите свої будинки від огню, тим більше, що на таке обезпеченє не треба ні великих коштів, ні багато заходів. Премії платить ся дуже малі, а в разі нещастя дає товариство відшкодованє, яке є одиноким ратунком для погорільця.

А й для дітей погорілого села від того часу добра наука: Вони вистерігають ся забави з сірниками і „огником“ — тай кожного перестерігають перед такими розривками.

Альфонс Додє.

Коза пана Сегена.

(З образками О. Кульчицької.)

До п. Петра Гренгуара, ліричного поета в Парижі.

Ти вже ніколи не зміниш ся, мій бідний Гренгуаре?

Як то може бути? Тобі дають місце репортера при поважнім париськім журналу, а ти смієш відмовити! Алеж опам'ятай ся, нещасний! Подиви ся на свій подертий сурдут, короткі сподні та на своє худе лице, на якому написано: „голод“. Ось куди завела тебе пристрасть до гарних римів! Ось яку плату добув ти за свою десятилітню невсипущу працю у пана Апольона.. Не вже не соромно тобі? Подай ся на репортера, не будь дурний, стань газетним дописувачем, а заробиш добрі гроші. Будеш харчувати ся в Бранта і зможеш показати ся людям кожного першого з новим пером у шапці...

Ні?... Не хочеш?... Тобі захотіло ся бути вільним ціле життя?...

Ну, добре, послухай байочки про козу пана Сегена, а переконаєш ся, яка користь буває з того, коли хочеть ся бути вільним.

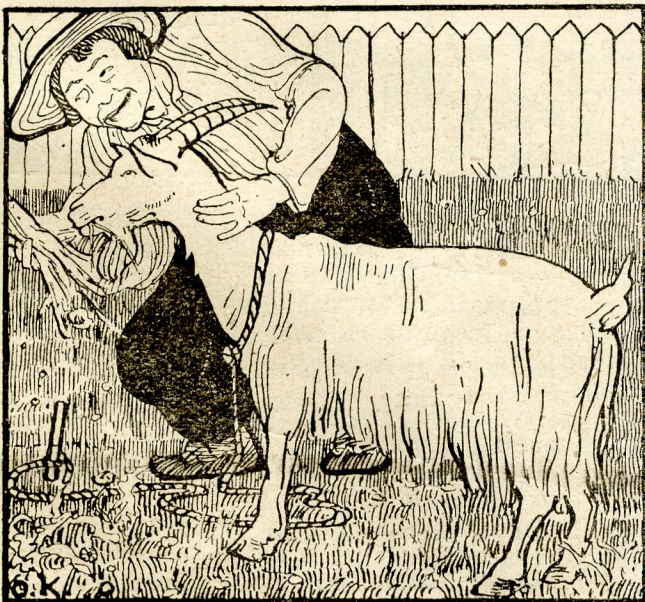
Пан Сеген не мав щастя до кіз. Усі кози покінчили однаковою смертю: Одного гарного ранку порвали припони, втекли в ліс... а там вовк поїв їх! Ані пестоші пана, ані страх перед вовком, ніщо не могло здержати їх. Здаєть ся, що то були „незалежні“ кози й бажали за всяку ціну свіжого повітря й вільності.

Наш добрий пан Сеген, не розуміючи вдачі своїх кіз, зажурив ся, тай каже:

— Пропало. Кози скучають у мене, я не зможу задержати жадної при собі.

Але не знеохочував ся й стративши тим самим робом шість кіз, купив сему, однак сим разом постарав ся про молоденьку, аби привикла до його дому.

Ох, Гренгуаре, як же то була гарна кізка, як чудово виглядала зі своїми лагідними оченятами,

підфіцирською борідкою, чорними, блискучими копитами, рогами карбованими як у зебри, й довгою вовною, що виглядала як широкий плащ! Була майже така чарівна, як кізка Есмеральда*), пам'ятаєш, Гренгуаре? — ще й лагідна, підлесна, давала спокійно дойти ся і ані разу не всадила копита до ділянки.

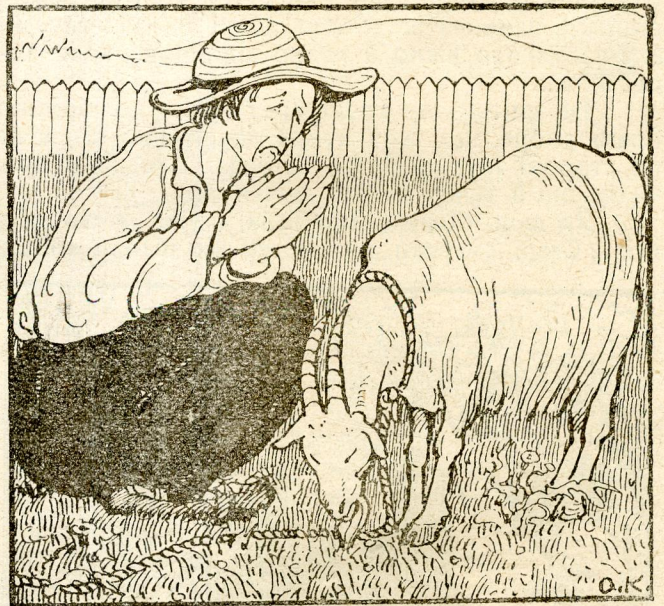
Пан Сеген мав за своєю хатою пасовиско, окружене дикими рожами. Там то він умістив свою вихованцю. Прив'язав її до палика в найкраще положенні місця пасовиска, прив'язав її довго і від часу до часу приходив подивити ся, чи їй добре. Коза почувала себе щасливою і так радо пасла траву, що пан Сеген аж радував ся.

— Нарешті знайшла ся одна, що не нудить ся в мене! — подумав.

Але він помиляв ся, козі було скучно...

Одного дня подумала вона, споглядаючи на узгір'є:

— Як там мусить бути добре! Що се за приємність скакати тут по пасовищу з тим проклятим шнуром, що давить шию!... Се вистане для осла або вола пасти ся на сім пасовищу! Козам треба отвертого поля.

Від тепер трава на пасовищу здавала ся їй несмачна. Прийшла на неї скука. Вона худла. Аж жаль було глядіти, як шарпала ся цілий день на шнурі, головою звернена в гору, роздувши ніздря, й сумно мекала...

Запримітив зараз п. Сеген, що його кози щось хибують, але що, не знав. Одного ранку, коли покінчив дойти її, відвернула ся коза до нього й так промовила своїм говором:

— Послухай мене, мій пане, я скучаю в тебе, пусти мене в гори!

— Ой лишенько!... Не вже і вона? — кри-

*) Ім'я кози в романі Віктора Гіро п. з. „Notre Dame de Paris“.

кнув збентежений п. Сеген і одною миттю випустив дійницю; опісля сів на траву коло кози тай каже:

— Як то, білявочко, ти хочеш покинути мене?
А біленька на се:
— Хочу.
— Хибаж не достас тобі травички?
— Але де-ж там.
— Може за коротко привязана? Хотіла би мати довший шнурок?
— Ні, не хочу.
— Ну, а чогож тобі треба? Чого хочеш?
— Хочу йти в гори...
— Бійся Бога, нещасна, хибаж не знаєш, що в лісі вовк!... Що діяти-меш, як він надійде?...

— Я його бити-му рогами.
— Вовк кпить собі з твоїх рогів. Він поїв мені вже такі кози, що мали инакші роги... Тямиш ти бідну стару Реноду, що була в мене там-того року? Се була коза так сильна й завзята, як цап. Вона боролася з вовком цілу ніч, а відтак ранком він зів її.

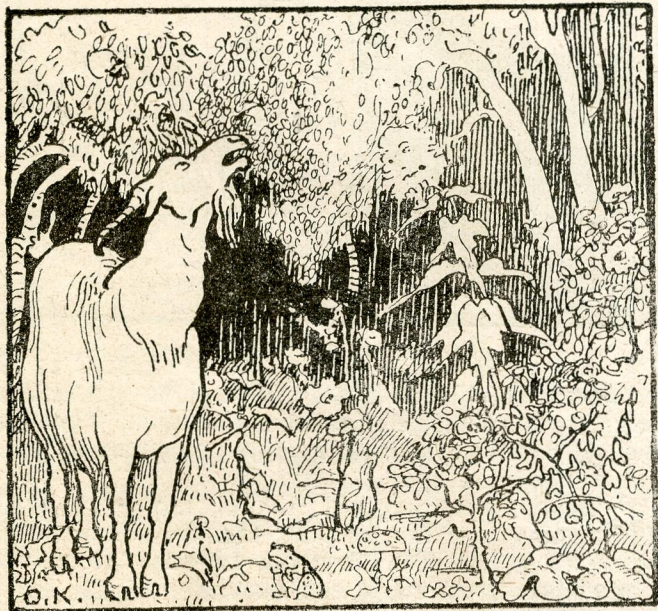
— Ой лишенько! Бідна Ренода!... Але ні... Пусті мене в ліс!

— Ох, ангельська доброто!... — каже пан Сеген. — Що коїть ся з козами моїми? Ще й сю вовк поїсть мені... Але ні... Я виратую тебе, не вдячна, проти волі вратую тебе, а щоб ти не вистрибла, запру тебе в стайни, звідтам вже не втечеш!

Опісля запровадив пан Сеген козу до темної стайні й замкнув за собою двері на два спусти; але забув про вікно й ледво відійшов, коза вискочила...

Ти смієш ся, Гренгуаре? Сеж не брехня! Знаю добре, що твоя думка по стороні кіз, а не по стороні того добряги Сегена... Але побачимо, чи ти ще й тепер будеш сміяти ся.

Як лиш білявка прибігла в ліс, очарувала всіх. Старі смереки не виділи ще ніколи чогось

красшого. Приняли її як малу царівну. Каштанові дерева хилилися до землі й гладили її звисаючими вітками. Золотистий ясмин розгортався при її переході й видавав зі себе пахощі що мога найкрасші. Увесь ліс радісно витав її.

Гренгуаре! Колиб ти знав, яка щаслива була наша кізонька! Вже ані шнур, ані палик не спляють її стрибати й пасти ся до сходу... Там то було трави аж по саму шию, мій милий!... І що за трава! Смаковита, дрібненька, мережана, зложена з тисячних зел... То уже не буде ся трава, що у п. Сегена. А які там цвіти!... Великі сині дзвінки, багрянові наперсники з довгенькими чашами. Повний ліс диких цвітів, залитих запашними медами...

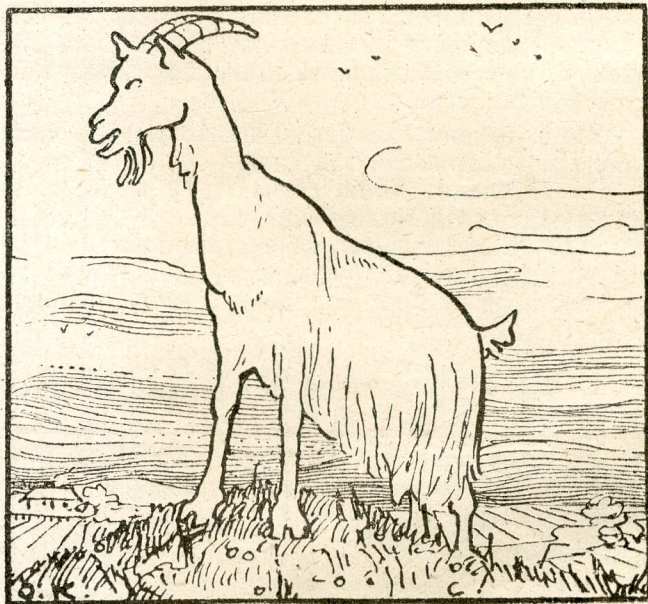
Наша біленька тим усім якби опянена качала ся по траві горілиць і котила ся в долину разом із листем та каштанем... Опісля миттю стала на рівні ноги... Гоп! уже побігла, насторошивши голову, через корчі й рови, тут на вершку, там на споді яру, в горі, в долині... всюди... Подумав би хто, що в лісі було десять кіз пана Сегена.

А се тому, що біленька не почувала в собі ніякого страху.

Вона перескакувала бистрі потоки, що обсипували її мокрим порошком і піною. Тоді, ціла мокра, розтягала ся на плоскім камінні і сушила ся на сонці... З цвітом горошка в зубах, прямуючи на кінець рівнини, побачила нараз далеко в долині хатку пана Сегена з городчиком за нею. Се її розсмішило.

— Якеж то маленьке! — прорекла, — як могла я там видержати?

Бідненька! На тій височині почувала вона себе що найменше так великою, як світ...

Коротко сказавши, се був для нашої біленької день щастя. — Коло полудня, стрибаючи то тут, то там, стрінула ся зі стадом диких кіз, що як раз обгризали виноград. Наша псотниця в білій суконці звернула на себе їх увагу й вони дали їй красше місце при винограднику й усі надскакували їй.

Аж тут повіяло холодним вітром. Гора посиніла, настав вечір...

— Так скоро? — каже кізонька й пристає в зачудованю.

Долиною помрачили ся поля й пасовиско пана Сегена покрило ся мракою, а хатки цілком не було видно, хіба лише дах і трохи диму. Кізонька почула дзенькіт череди, що вертала до

дому й розбудила в своїм серці жаль... Половик у перелеті промахнув біля неї крилом і вона здригнула ся... і в тій хвили почула в лісі рик:

— У! у!

На думку прийшов їй вовк, хоч цілий день про нього не думала, легкодушниця... В тій самій хвили затрубів хтось на долині. Се трубка п. Сегена, що кликала її в останнє.

— У! у!... — заводив вовк.

— Вертай! Вертай!... — голосила трубка.

Біленька вчула хіть вернути ся, але пригадавши собі паль, шнурок, пліт, почула, що до такого життя не зможе привикнути й ліпше залишити ся тут...

Трубка затихла...

Коза вчула за собою шелест листя... відвернула ся й побачила в півті двох коротких, найжених ух і двоє блискучих очей... Се був вовк.

Величезний, неподвижний, сидів вовк на задніх лапах, дивив ся на білу кізочку й вже наперед облизував ся. Спішно йому не було, бо знав, що вона не втече йому. Аж коли відвернула ся, злосливо зареготав ся.

— Ха! ха! Кізочка пана Сегена!

І жадно облизував ся язиком.

Біленька почула, що вже по ній. Коли пригадала собі історію старої Реноди, що боролася цілу ніч і ранком загинула, подумала, чи не було би краще зараз дати зісти себе, але опісля змінила думку, стала до бою похиливши голову, рогами вперед, як годило ся хоробрій козі пана Сегена... Не тому, щоби мала надію вбити вовка, — кози вовків не вбивають, — але щоби пересвідчити ся, чи зможе вона так довго ставити опір, як Ренода...

Відтак приблизив ся звір і малі ріжки її стали до боротьби.

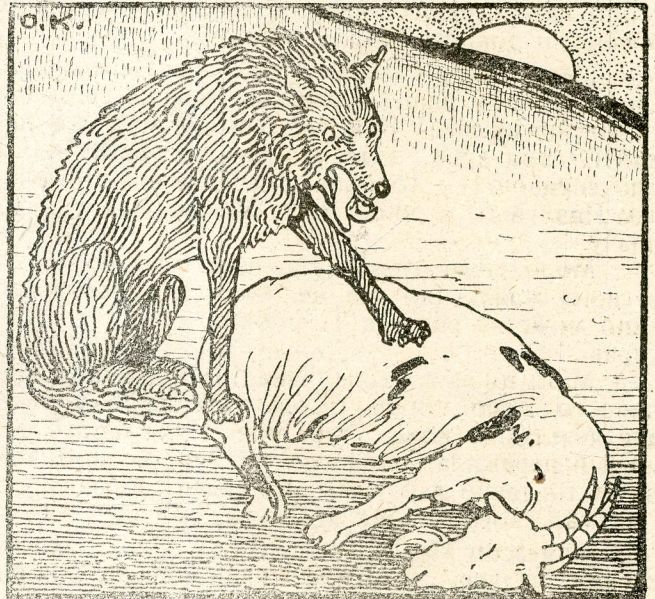
Ох! Як нужно боролася наша кізочка! Більше як десять разів, — не прибільшую, Гренгуаре, — заставила вона вовка уступати для віддику! В тих малих перервах хапала лакомо наша ласунка хоч одну стебелінку травички і знов із повним ротом вертала до боротьби... Так перейшла ніч.

Від часу до часу споглядала наша кізочка на мерехтячі зірки ясного неба і думала:

— Ох!... Коби я видержала аж до сходу сонця...

Зірки погасали одна за другою. Біленька почала що раз дужше колоти рогами, а вовк що раз дужше кусати зубами... На небосклоні появилася зоря... З якогось подвіря запіяв когут охриплим голосом...

— Нарешті! — подумало бідне звірятко, що лише чекало досвітку і розтягнуло ся по землиці в своїй гарній кровавій одежині...

Тепер на кізочку кинув ся вовк і зів її.

Бувай здоров, Гренгуаре!

Байочку сю я сам не видумав. Колиб ти поїхав до Провансії, почув би нераз з уст тамошніх мужиків байочку про кізочку пана Сегена, що боролася цілу ніч із вовком, а досвіта вовк таки зів її. Розумно, Гренгуаре?

„А досвіта вовк зів її“...

Перевела з французького Софія К.

Пер Ляшамбоді.*)

Господар і віл.

(Байка.)

Один господар був свободі друг великий,
І зняти він хотів з вола ярмо на віки,
Але на той замір так віл йому сказав:

„Відколи я живу, я те ярмо тягав,
І батько мій носив і всі діди носили;

Спасибі Богови, наш рід не збув ся сили.

*) Пер Ляшамбоді (Pierre Lachembeaudie) се побіч Ляфонтена і Фльоріяна найславніший байкописець Франції. Син убогого селянина з околиць Ліону уродив ся в 1807, а помер 1872. Свою славу завдячує він байкам п. з. „Fables populaires“, які визначали ся гуманною моральною та горячою любов'ю до простолюда, особливо до тих, що терпіли нужду, тому й носили вони виразні ціхи політично-суспільних писань. В українській літературі перший звернув увагу на байки П. Ляшамбоді Вол. Самійленко і переклав на нашу мову найкрасні з них.

За ласку дякую; не був би я волом,
Якби я не схотів зістатись під ярмом.“

І люди є такі — дурні, та ще й уперті:
Родили ся в ярмі, в ярмі хотять і вмерти.

(Переклав Вол. Самійленко.)

Весна.

Весна до нас витає,
Витає і краса,
Та чи всміхнеть ся серце
До цвіту, до життя?

Росте надія в серці
На весняні дні,
Щоб кращими нам стали
Для вольної сімі!

Щоб труди не пропади
У заході марнім —
Щоб вольній Україні
Засяло сонце всім!

Прімавера доня.

Малі герої.*)

І. 3 днів перевороту.

Вже третій день вертав Павлуно з школи дуже оживлений і розпалений. Мати дивилася на нього зажуреним зором, бо думала, що сі горіючі очі, се червоне, палаюче личко, то початок недуги, яка лютувала тоді між людьми. Та Павлуно не бачив стрівоженого лица мами, не чув її журливих запитів про здоров'я, а розказував скоро матері, що говорили в школі, яких гарних новин він довідався від товаришів.

„Мамо! Наші заняли вже Львів, Перемишль, Станіславів, а навіть Коломию заняли сеї ночі українські війська! Вже так близько нас, а в нашій Г. нема душі, нема чоловіка, щоби заняв ся сею справою! — говорив одної днини з огірченням Павлуно, а лице його скривило ся мов до плачу.

Молоденька голова Павлунова не подумала в своїм запалі, що він не мусів про все знати і що може як раз і в Г. робило ся щось у сій справі.

Мати дивилася на сина і хитала недовіркою головою. Вона також чула дещо про се, але деж могла вона, стара жінка, яка багато бачила й пережила, повірити так скоро, щоб той вічно топтаний раб, так несподівано порвався пута і займав свої землі, як побідник, як пан!

Тимчасом Павлуно ледви зів кілька ложок страви, надягнув на себе плащ і шапку і побіг кудись. Він був одинокою надією і розрадою матері, яка тяжкою працею своїх рук удержувала його і посилала до гімназії. Учив ся дуже гарно, був доброю дитиною і примірним учеником.

Стало ся нарешті! Павлунове найгорячіше бажане сповнило ся скоро.

Дня другого падолиста, в п'ятницю по полудни, Українці заняли місто. Г. не остала позаду інших міст. День був погідний, але холодний, легкий вітер колихав деревами і котив час від часу зжовклим листем каштанів, яке густо встелювало дороги і хідники міста, та весь час розказувало щось легенькими, таємними голосами.

Павлуно вбіг задиханий до хати і почав скоро й переривано оповідати матері: „Знаєте, мамо, вже жандармерія в наших руках, староство і всі уряди... „Всюди повівають наші хоругви, всюди стоять наші стійки. Мамо, як гарно! Тільки війська дуже мало, всего трийцять людей“. „Ми мусимо брати ся за роботу, ви не ждїть на мене сьогодні, я йду вже, бо там нетерпеливлять ся мої товариші“. — І побіг. Мати хотїла ще щось запитати, але вже не було кого.

*) Під сим наголовком містити-мемо всі надіслані нам, а оперті на правдивих подїях, описи про геройські діла українських дітей і молодїжї з визвольних змагань нашого народу за волю і державну незалежність. — На наш заклику у І числі „Світа Дитини“ наспїло перше таке оповідане, яке саме містимо.

Скоро докінчила свою роботу, убрала старий, на всі боки полатаний плащ, завязала полинялу хустину на голову, та пішла й собі поглянути на ті дива, про які розказував мов непритомний Павлуно.

Якраз прийшлося їй переходити попри староство. Ще з далека побачила над дверми будинку український прапор, що якимось радісно тріпотав своїми синьо-жовтими крилами. Коло дверей стояли два жовняри, випростовані як струни, і гордо держали кріси на плечах. Тільки здавали ся їй якимись надто молоденькими...

Боже! Таж се мій Павлуно і його товариш Петришин! — тьохнуло їй серце з радости і гордості.

Стояла хвилину, гляділа на них, а слези покотили ся їй з очей. — Ще змалку запрацьована не мала нагоди, ані часу научити ся любити Україну і розуміти, що таке та Україна, та ніколи, як казала, не мішала ся до політики. Але тепер, під мимовільним впливом Павлуна, бачучи, як його молоденьке серце горячо любило свою Вітчину, змінила ся зовсім.

Захоплювала ся і любила все, що українське, а бажаня й молоденькі погляди Павлуна були для неї святыми. Від свого сина навчила ся любити Україну.

Поволи пішла дальше. Побачила, що всі уряди прибрані подібно, національними стягами, а коло них стояли такі самі, менші або більші пости, з радісними, святочними обличами. Се були ученики тамошньої гімназії, які солідарно вступили до української міліції і вірно з запалом сповняли свою службу.

„Науки в гімназії вже третій день нема“, — говорила одного ранку Павлунова мати до своєї знаменої. — „Всі учителі заняті там, в урядах, а ученики третій день без перерви стоять на стійках. Мій Павлуно вже три ночі не ночував дома і не хоче уговорити ся, щоб хоч одну ніч змінив його другий. Такий вам став марний, але очі горять завзятем і радістю. Говорив мені один професор, що майже самі ученики, між ними й малі хлопці, повнять службу вже три доби з малими змінами і не чують ся змучені. — Се героїські діти, — казав він, — я певний, що з них вийдуть борці, які не дадуть нікому зтоптати волю України. — Хоч мій Павлуно слабого здоров'я і я дрожу за нього, то рівночасно тішу ся, що він гідний такої похвали“, — сказала спокійно на прощанє мати, а знайома їй дивилася за нею здивованими очима, бо не було в неї Павлуна, щоб научив і її розуміти й любити Україну.

Замо.

„Світ Дитини“

повинна передплачувати
кожда українська родина!

Славка і Ніла Головацькі в Соколові: Ваш ребус трохи неточний і не нарисований відповідно, тому не друкуємо його.

Богдан Котелко в Старім Самборі: Гроші на передплату 45 Марок ми одержали і висилаємо газетку від 4 до 6 числа. Наколи бажаєш мати 1, 2 і 3 число, то пришли ще 45 Мк, а вишлемо відворотно.

Тарас і Платон Луцишинські в Соколові: Перше число вже вичерпане. Треба було реклямувати його в половині січня, а 3 і 4 висилаємо другий раз.

Іринка й Геня Коропецькі в Долині: Ваші попередні розвязки наспіли запізно і тому не надруковано ваших імен у списі. За збірником пісень Кошца зверніть ся до книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок, 10.

Богдан і Віруся Антоляки в Золочеві: „Світик“ дуже часто совгаєть ся, але тільки запятками по львівських „тротуарах“, на яких царить вічна ожеледа. Як випало в Золочеві Шевченківське свято? Чи багато діточок мало пропаятне Шевченківське число в руках?

Даруся Гнатківська в Тисовій:

Передплату вже дістали,
Та до Тебе відписали,
Щоб Ти вже не сумувала
І на відповідь не ждала.
Всіх однак „Світик“ любить,
До серденька всіх голубить;
Кожного він волю вволить,
Як лиш час йому позволить.
Чи газетку вже дістала?
Чи „Максимця“ прочитала?
І чи річник вже в комплекті?
Скажи, Дарцю, в другім листі.

Гарний примір до наслідування.

Світла Редакціє!

Пані на годинах ручних робіт прочитала нам зі „Світа Дитини“ статю п. з. „В Шевченкову річницю“, яку написав пан Михайло Галушинський. Ми заохочені закликом сеї статі, зложили 122 М, які сею дорогою пересилаємо на видавничий фонд: „Учіте ся, брати мої“, і кличемо на сю ціль усіх своїх Товаришок з IV Б, в цілім краю.

Учениці IV кл. Б,
школи ім. М. Шашкевича
у Львові.

17 марта, 1921.

„Учіте ся, брати мої!“

Під сим кличем має Товариство „Просвіта“ у Львові зібрати від кожної української одиниці культурно-національний податок на поставлене тревалого памятника Тарасови Шевченкові у 60-ті роковини Його смерті.

Сим пам'ятником має бути видавництво всіх творів Шевченка в такій великій кількості і так дешево, щоби книжечки сі мав кожний, хто почуває себе Українцем, чи Українкою.

Тому й Ви, українські діточки, не повинні в сій справі остати ся позаду. Ви повинні приміром своєї любови до всього, що рідне, та своєю жертвенністю дати примір сим, що глухі і сліпі на найбільші потреби хвилі.

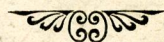
Нехай примір Е. Слободянівної зі Щакової та Учениць IV класу школи ім. М. Шашкевича буде заохотою для всіх вас, дорогі українські діточки, причинити ся своїми лептами до переведення в жите діла, що має укріпити пам'ять найбільшого сина України в кожному українському серденьку.

Жертви присилайте на адресу „Світика“, який опісля цілу збірку передасть „Просвітно-організаційній Секції“ Товариства „Просвіта“ у Львові.

Посмертна згадка.

І знов всесильний Ангел Смерти забрав із гуртка приятелів та передплатників „Світа Дитини“ одного члена, а саме Олесь Левицького, сина о. Теодора Левицького з Доброї Шляхотської коло Сянока.

Бл. п. Олесь був одним із перших передплатників „Світика“ і в його реєстрі належав до т. зв. „старої гвардії“, себто найперших передплатників. Сею дорогою пересилає опечаленим батькам шире своє співчуте у тяжкому горю духовий приятель їх дорогого сина — „Світик“.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: Б. Кондра 20, Е. Стойкевич 5.

Разом зібрано: **1841 Мк.**

На воєнні сироти: Ю. Назаревич 50, Д. Кіжківна 50.

Разом зібрано: **873 Мк.**

На полонених та інтернованих: О. Кочітвна 10, Г. Дачишин 20.

Разом зібрано: **325 Мк.**

На голодуючих Гуцулів: М. І. Г. і Я. Смолинські 550 (збірка з діточого представлення).

Разом зібрано: **575 Мк.**

На Дар для „Просвіти“: Шкільна молодіж 4-класової народної школи У. П. Т. ім. Шашкевича в Станіславові 1300.

Разом зібрано: **1400 Мк.**

На фонд „Учіте ся“: Е. Слободян зі Щакової 100, Учениці IV Б школи ім. Шашкевича у Львові 122.

Разом зібрано: **222 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Учительський збір нар. школи У. П. Т. ім. Шашкевича в Станіславові з нагоди вінчання п. Карпинець Пелягії 100, Управа сеї школи 50, Т. Гуцалюк 20, О. й І. Потерейківні 50, О. Кочітвна 10, Т. Котис 10, М. Менцінський 10, Надя Головацька 100 (збірка за визичуване книжок), Б. М. й З. Шафранські 35, Сл. Курп'як 10, Н. Гжицька 25, Б. Кондра 5, А. Ключник 10, Г. Дачишин 20, Я. Швець 10, Читальня „Просвіти“ в Ходорові 1000 і кличе на сю ціль усі свої посестри з усеї області Західної України, Безіменний філантроп 2000 (третій раз), Богданна Гринівна з Бучача 1400.

Разом зібрано: **15.931 Мк.** та **4 долари і 50 центів.**

Передплата на 1921 рік: квартально **120 Мк.**, річно **480 Мк.**, поодиноке число **20 Мк.**

Для Америки й Канади **1 долар на рік.**

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази в місяці, кожного 1-ого і 15-ого.

Захоронка на селі.

— А ти шибенику! А псобийнику один!... Ти ще мене живцем до гробу заженеш! — нарікала і голосила молода Штефаниха, ведучи за руку малого, 5-літнього синка Михаська. Що хвилі замахувала ся рукою, хочаби його вдарити та глянувши на замурзане пороком обличчя і на сліди крови, що спливала йому каплями з розбитого носа, відвертала ся з жалем і нарешті сама зачала плакати.

— Деж я тебе, Михаську, лишила? В дома, правда? Тиж казав, що будеш у садочку бавити ся і чужих дітей не заціпати... а ти куди пішов?

— Я нікого не заціпав... і нікуди не йшов... Але як Петлик сказав мені, що хлопці ловлять у лісі либу, то я пелеліз пліт і пісов з ними подивити ся.

— І подивив ся так, що туй-туй був би без голови прийшов; по що ти лазив на міст?

— Я на міст не лазив, лише бігав із Петликом, хто болсе пелебізить, тай упав на каміні, але таки болсе був!

На таке наївне оправданє мати не здержала ся і таки вдарила Михаська. Той в плач, а мати нуж і собі заводити та нарікати на долю.

— Чекай, небоже, приїде ще мені батько з поля, все розкажу, дасть він тобі, чекай! — грозила мати, ведучи малого на обісте.

Все те бачила сусідка Андрііха, що гляділа через пліт і, як звичайно кума до куми, обізвала ся:

— А за що ви так караєте дитину, сусідо?

— Караю? Йому ще мало кари, я іще замкну його у хлівці на два дні, і голоден буде сидіти! Та знаєте, що він, псобийник, мало голови не зломив через свої збитки? Пішла я в полудне жати, а його лишила в садку. Бав ся, кажу, Михаську, я прийду вечером тай їсти дам, а в неділю щось гарне куплю. Думаю: послухає, таж то дитина. А він вам із „Петликом“ пішов дивити ся під міст, як парубки рибу ловлять, а потім стали оба по мості здоганяти ся, і мій як вам упав із моста та заповор чолом у камінь, аж кров потекла, щоркотом пустила ся! Дивіть, який чистий, — показувала Штефаниха, випихаючи Михаська наперед. — То кара божя, не хлопець.

— Пустіть його, нехай умиєть ся, а самі пождіть, щось вам маю сказати.

Штефаниха пустила хлопця з рук, а той,

дарма, що „ранений“, підскоком побіг у хату. Самаж приступила ближше до куми, а та каже:

— Не буде вам, сусідо, добра з дитини, як будете її саму в дома лишати. Дитина жива, пусто сидіти не буде, все щось наброїть.

— Якаж на те рада? — питає Штефаниха.

— А послушайте лише мене, бо я також таке мала зі своїм Семком; він іще живійший, як ваш Михась. Та від коли посилаю його до Юстини, маю чистий спокій, безпечно йду на роботу, що йому нічого не станеться, а ще й чогось навчить ся. Тепер, як не той став, а ще й місяця нема, як посилаю.

— Я нічого не розумію і не чула про ніяку Юстину, до якої ви посилаєте хлопця.

— Розкажу вам, послушайте. Знаєте-ж Івана Кіданчука, що то на війні загинув, дочку, Юстина називається. Ходила до школи в місті і вже учителькою мала бути, але батько загинув, нікому на господарстві було лишити ся, хоч і мале воно. Матери вже давно не має, то вона лишила ся в селі господарити. І от раз, буде тому з місяць, виходимо з церкви, а Юстинка збирає навколо себе жінок і каже:

„Послушайте, подруги! Бачу я день у день, як ви тяжко працюєте в дома і в поли, а праця ваша стає тим трудніша, що попри те треба вам іще й дітий малих доглядати. Візьмете їх зі собою, то заважають вам у роботі, лишаєте дома, то й хату можуть підпалити, або іншої пакости наробити, або себе покалічити. Знаєте, що я надумала? От заведу я у себе таку захоронку для дрібних дітий від 2—6 літ, як у всіх розумних народів робить ся тай буду вам доглядати дітий за час вашої праці. Своєї роботи в мене не багато і собі загосподарю і вам вигоду зроблю, і дітий дечого доброго навчу, бо вчила ся й читати в книжках, та перебуваючи в німецькім краю, бачила, як се робить ся. Згода?“

— Згода, сказали ми всі, і таки від першого понеділка стали водити до неї діти. Приводимо рано, як ідемо на роботу, приносимо хто молока, хто яєць, хліба, сира, а хто бідний, то й так погодується його дитина між богатшими, а вечером по роботі беремо діти. То кажу вам, що діти не можуть вам вечером наоповідати ся, як вони вам бавили ся, що співали, куди ходили, що робили і що їм пані розказувала. А які чемні всі поробили ся, тихі.

Саме надійшов Андрій, ведучи за руку малого Семка.

— Добрий вечір, — сказав Семко, цілуючи маму в руку, а Штефанісі вклонив ся.

— Мамо, а ми знаємо нову забаву... „пташка“. А знаєте, що нам пані казала? Що жили колись на Україні Козаки-Запорозжці, такі хоробрі стрільці, що Турка воювали...

— Добре, добре! Розповіш опісля. Тепер іди вечеряти, — каже мати.

Хлопець біжить у хату, а звертаючись до Штефанихи, кличе:

— А чому Михасько не ходить із нами до пані, там так гарно!

Попросила Штефаниха Андріюху, а та повела її рано з Михаськом до захоронки. Вже з далека почули веселий гамір діточих голосів, що наповняв подвірє „пані“ Юстини. Дійшли до хати. На подвір'ю було вже около 30 маленьких дітий. Одні бавили ся на траві, другі робили „колесо“, треті виробляли щось із дощочок і паперу, інші копали якісь „грядочки“. Над кожною групкою дітий наглядали розумніші і статочніші з поміж них, щоби не було сварки й незгоди. Винних не треба було скажити. Вистало сказати: „Пані буде гнівати ся“, а виновник соромно червонів ся і кавав ся...

Ось вийшла з хати пані Юстинка. Штефаниха поздоровила її і несміло спитала:

— Чи приймете, пані, ще мойого сина?

— Чомуж би не приймати? Усім рада би я допомогти. Дивно мені лише, що ви досі не привели його до мене. А шкода, бо тепер треба буде його осібно доглянути, навчити того, що вже всі вміють, бо аж тоді зможе він бавити ся разом з іншими дітьми. Але нічого. Вже якось то піде, бо бачу по нім, що цікавий і здібний хлопець. А що пустунчик, то ваша вина, Штефанихо! Кожда дитина хоче щось „броїти“, бавити ся, бо така дитяча природа, а щоби та рухливість і забава не вийшли ні дитині, ні кому іншому на шкоду, треба нам надати дорогу, куди дитина має йти, показати, „як“ бавити ся, дозволяючи і виучуючи дітий таких розривок, які не то, що не пошкодять, але причинять ся до розвитку сил тіла і духа у дитини. До того одначе треба, щоби дитина нас любила і слухала, а се можна досягнути через безнастанне перебуванє з дітьми, через цікаву розмову з ними і погідне, лагідне поведєнє.

За тиждень зійшли ся Андріюха і Штефаниха під церквою.

— А що, кумо, як ваш Михасько?

— Як перемінив ся, кажу вам! Не пізнати його. Дай їй Боже здоровля, тій Юстинці. Тільки одна невигода, що за далеко рано водити його аж туди. Другий кінець села, а моє поле у противному боці.

— Тай у мене так. Та що порадите?

— Над чим призадумали ся, жіночки? — спитала Юстина, що прислухувала ся тій розмові. — Та не кажіть, бо чула я все. Правда, за далеко вам до мене, іще таких є більше, як ви. І над тим я вже подумала та постарала ся, що все буде гаразд.

— Як же то? Хиба не прогнівали ся на нас і не проженете дітий із захоронки.

Засміяла ся Юстинка і каже:

— Борони Боже! Але ось що! Знаєте ви бабусю „рибку“, що її дідусь тамтої осени вмер?

— Якже не знати? Сидить же вона у своїй хатині, четверта хата від нас!

— От власне у неї буде ваша захоронка. Я вже говорила з нею і вона згодила ся. Кому ближше до неї, той поведе дітий туди. Кому до мене, той до мене.

Жінки не могли вийти з дива.

Від понеділка було в селі Іванівцях дві захоронки. Бувало йде який подорожний і дивується. На однім кінці села молоденька дівчина бавить ся з п'ятдесяткою малої дівчорі, а на другім кінці старенька бабуся розказує якій двайцятці діточок казку, або бавить ся з ними у піжмурки...

Бабусі потіха, а людям вигода. А молодій ідейній дівчині те внутрішнє задоволене, що виховає Україні чемних діточок. І вже не почує від тоді в селі Іванівцях вереску зухвалого, не бачите ніде замурзаних і закрівавлених збиточників, ні зажурених материй. Старші працюють, а діти ростуть чемні і розумні. А йдучи із захоронки до дому, чи бавлячи ся часом коло своєї хати, не верещать, не вигукують і не кидають камінєм, тільки бавлять ся тихо та чемно, вишукуючи собі все такі забави, що не зашкодять ні їм, ні нікому, та співають собі при тім гарні українські пісеньки, дитячі та патріотичні, яких вивчила їх „пані“ Юстинка.

Михасько не хотів уже „Петлика“ знати, аж той також записав ся і ходив до захоронки.

— Як то гарно в Іванівцях, думає собі подорожний, — от коби в нашім селі таке! Ю.

3 Камінця до Відня літаком.

(Вражіня з подорожи).

Сими днями приїхав із Камінця від правительства Західної Области У. Н. Р четар Бд. і зайшов до нашої редакції. Про свою подорож оповідає:

„Я вилетів літаком. Ми летіли здовж Карпатів. Перелітали через Дністер, понад Дунаєць і Вислу. Дністер є срібно-сірий, Дунаєць, наша гранична річка, — бурий, а Висла темно-кавової краски. Карпати були освітлені від півдня. Від соняшного боку блистіли, північний губив ся в тіні.

Літак летить супокійно і здається, начеб ми їхали залізницею. Незвичайне почуте огортає подорожного лише тоді, коли літак підіймається великим закрутом у гору, та тоді, коли він одним великим луком опускається в низ. Мотори гудуть підчас дороги так сильно, що не чути ні слова, навіть коли говорити сусідови до вуха. Вітер іде все з переду й пронизує зимном до костий. Щоб видержати, треба мати дуже теплу одіж.

Я рухав ся свобідно по каюті, яка була з гори отворена. Нас було всіх чотири; з того три кермували двомоторовим літаком. Літак летів у висоті 3.400 метрів. Над нашими головами блистіло сонце. Долом ішли від часу до часу хмари, круглі, кучеряві, подовгасті, а всі срібlistі. Я мав вражіне, що стою на високій скалі й дивлю ся далеко в простори світа. Але скала моя — се не скала. Вона рухається і йде вперед. Та на ділі її нема. Хоч я завше у воздухах, у мене було почуте повної безпеки. Велит із заліза, що важить кільканайцять сотнарів, летить як ластівка.

1, XI, 1919. (За „Українським Прапором“).

Лист до батька.

Писав синок листок до тата,
писав його в журбі:
„Дай вістку нам, бо сумно в хаті
і плаче мама по тобі.
Тут ждуть тебе. Свого сина
ти певно вже б і не пізнав.
Вже знає він, що се Вкраїна
і хто наш край нам сплюндрував.
Вже знає, по що в бій завзятий
від нас ти з друзями пішов,
За що терпів ти так багато
і за що лила ся тут кров.
Вже знає він про всі ті бої,
де муром стали ви грудьми,
Як мучать ся тепер герої
і ким наповнені тюрми.
Вже знає син твій зла причину
і жде лиш літ, часу і крил,
Щоб, як прийде нова година,
нових прибуло в бою сил.“

Писав синок листок до тата,
писав його даром.
Татусько впав в борбі завзятій
і спав давно вже вічним сном.

В. Хронович.

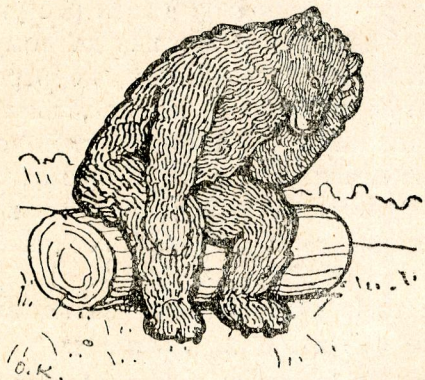
На весні.

На весні у лузі — ах, се буде рай,
Як луки запахнуть і запахне гай.
Зведе головоньку к сонцю злотий цвіт,
Пісню птиць солодку вчує цілий світ.
Наш дідусь старенький, що мерзє усе,
В сонічку веснянім огріє ся вже!

Ян Вжесніцки — з чеського переклав К. З.

Медвідь і пчола.

(З „Народніх байок“ В. Гнатюка. — З образками О. Кульчицької.)

Вийшов раз медвідь на край ліса, сів собі на колоду тай каже: Так чогось мені гірко, що аж не знаю, де діти ся!

Тут прийшов йому на думку мід: Йой, каже, таже пчоли стілько меду мають, повні магазини, а мені аби було гірко? Иду, винайду пасіку і від разу дам собі раду.

Пішов шукати пасіки. Йде лісом, іде тай усе нюхає, все зазирає на дерева, чи нема де пчіл. Нема.

Сів він собі в однім місци на пеньок тай каже: Гей, я вже змучив ся! Посиджу тут, може надлетить яка пчола, буду питати ся її, де має свою хату і тоді піду за нею.

Сидить він, сидить, дивить ся, пе одна пчола мід на цвітку. Він схопив ся, хапнув її за крильця тай підніс до уха, аби добре чути, що вона буде говорити. А вона тільки брентить: Йооой! Йоооой! Йоооой!

Питає медвідь: Ти чого так рипиш?

Ой пусти мене! Ой пусти!

Ні, не пущу тебе, доки не скажеш, де твоя хата.

Думає пчола, що має робити, аби далі жити. Просить медведя: Гей, даруй мені жите, бо я не маю хати. — А вона має хату,

тільки не хоче його вести до неї, аби не збував усю пасіку.

А медвідь потряс нею, кладе її до уха тай говорить: Коли ти не маєш своєї хати, то будемо жити разом. Я також не маю хати і дуже мені гірко, тому ти будеш годувати мене медом. Я пущу тебе, але ти маєш лазити по цвітках коло мене, збирати мід тай насипати мені на язык. Та пам'ятай, якби ти — не дай Боже — задумала втекти, то ще не встигнеш підлетіти, а вже твоя смерть. Гинеш у моїх лапах.

Каже пчола: Добре, нехай буде.

Медвідь не дуже вірив пчолі, бо не пустил її зараз, лише пішов уперед до корча, виломив собі порядну гилу з листем, аби пчолу вбити, якби захотіла втікати, показав їй тай каже: Вважай, не втікай, бо твоя смерть!

Ой не буду! — каже пчола.
Пустив медвідь пчолу на цвіт-
ку тай вона ссе мід. Як виссала
з одного, медвідь каже: Лізь на
другий! І все допитуєть ся: Щож,
є вже багато меду?

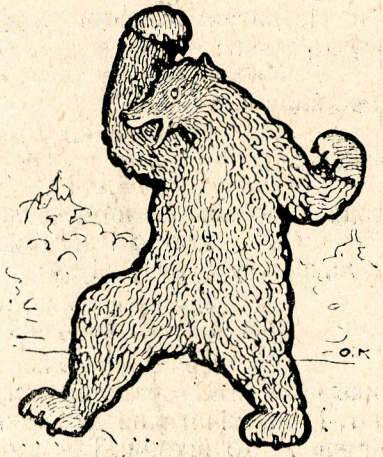
А пчола відповідає: Зараз,
зараз! Пожди ще трохи!

Збирає вона той мід тай усе
думає, якби збути ся свого во-
рога. Гадає: Нічого не зроблю,
лиш як смеркнеть ся, впаду межи
траву поміж зіле, тай пропаду.
Він не найде мене потемки.

Почало вже смеркати ся, став
медвідь казати до пчоли: Ано,
ходи сюди, бо я вже не можу
витримати. Давай мід!

Хапнув пчолу за крило і несе
в рот. Пчола перелякала ся силь-
но тай крикнула: Кладиж мене
швидко на язик, бо мід капає
вже аж на землю.

Медвідь отворив рот, поклав
пчолу на язик тай слухає, коли
вона зачне виливати солодкий
медок. А пчола лиш почувала, що
медвідь не держить її, зняла ся
в гору тай полетіла в темний
ліс і слід пропав за нею. Поки

медвідь розмахнув ся гилею, то
вже й не знати, куди махати.
Став медвідь тай каже сам до
себе:

Який я великий бовван тай не
мав розуму за маленьку мушку!

Малі герої.

II. Малий повстанець.

(Маленькій Асі Олесницькій присвята.)

Та зима, серед якої розпочала ся боротьба
за волю України, була якась чудна й незвичайна:
Падали часті сніги з дрібними дощами і все на-
вколо було сумне й сіре...

На селах люди багато говорили про само-
стійну Україну, яка вже воскресла і під Москалем
не буде...

Повертали ся з фронту жовніри й довгими
вечерами радились собі в сільській школі, де мо-
лодий учитель читав їм газети, в яких писало ся
про те все, що діяло ся в світі...

Малий Миколка теж ходив слухати, як читає
учитель. Він хоч був малий і вчив ся всього дві
зими, але все добре розумів і йому так цікаво
було знати про Київ і про Львів, як тут і там
усе взяло ся за зброю і стало до боротьби...

І тоді, коли він сидів собі десь у куточку
й прислухував ся, що говорили про се старші, то
його маленьке серденько горіло бажанєм бороть-
би, а в маленькій головці з'являлись думки: Як
би так і собі піти до Чорних Гайдамаків або до
Січових Стрільців?...

Дуже втішив ся він, коли раз учитель, за-
мість того, щоб читати газети, взяв і сказав:

— Таке дієть ся, люде добрі, що годі так
сидіти!... На Київ напали Москалі, які назива-
ють себе большевиками і вигнали звідти нашу
владу. Треба й нам щось подумати й допомогти
справі, бо инакше лихо буде!...

Ті, що вернули ся з фронту, зараз-же стали
вносити до школи всяку зброю так, що коло
півночі мало-що не все село було вже на по-
готові.

Під ранок, як тільки стало свитати, великим
шляхом потягнуло ся безліч возів та гармат, слі-
дом за якими йшли маленькі гурточки озброєних
людей, які нічим не ріжнили ся від усіх інших
сільських людей і які називали себе повстанцями.

Люди, а в тім числі й молодий учитель, роз-
питували ся, що саме стало ся в Києві і куди те-
пер відступають.

— Хто його знає, — казали вільні козаки, —
куди ми тепер ідем, але знаємо добре, що Моска-
лів мусимо побороги.

Люди слухали їх і приєднували ся до них.

Між людьми весь час був і малий Миколка.
Слухав, що говорили між собою повстанці, ба-
чив, як до них звідусіль сходились і приставали
свої-ж такі люди, — сердечно завидував їм і сам
хотів іти з ними.

Під полудень через село стали переходити
цілі полки. Се вже справжнє військо. Ті, що були
одягнуті в сіро-сині мундури й маленькі кашке-
тики з архангелом Михаїлом на чолі, називали ся
Січовими Стрільцями, а ті, що були в синіх жу-
панах і сірих шапках із чорними шликами, нази-
вали ся Чорними Гайдамаками. Окремо їхали на
конях, у черкеських одностроях, із пістолями і но-
жами, Запорожці і вже аж по заду всіх, у білих
кожухах і чорних шапках йшли Вільні Козаки.

Як Січових Стрільців та Чорних Гайдамаків,
так Запорожців і Вільних Козаків, малий Миколка
бачив перший раз на своїм житю, та дуже захо-
пив ся ними і сердечно полюбив їх.

— То-ж усе за Україну йдуть! — думав він
про себе. — За ту Україну, яку Шевченко казав

навіть в останню тяжку годину любити й за неї Господа молити...

Не витримав. Побіг скоренько до дому і сказав до мами:

— Мамо! Я хочу бути вільним козаком або повстанцем...

— Що ти кажеш, дитинко! — здивовано озвалась на те мама. — Ти вчи ся ліпше...

— Я вчу ся, мамо! — відповів малий Миколка і, мовчки вийшов із хати.

Став за хатою і заплакав. Плачучи, слухав, як на шляху лунала пісня:

„Ми поляжем, щоб волю і славу і честь,
Рідний Краю, здобути Тобі“...

В чуле серце Миколки ввійшло нове й велике чуття, яке заставило його забути за все на світі і він, нічого не думаючи й не гадаючи, побіг знову до школи. Там уже все село було.

Стрівали й провозжали своє військо, а воно все йшло і йшло і не ставало навіть відпочити. Де-хто з козаків казав, що Москалі йдуть слідом за ними і як не завтра, так після завтраго будуть тут...
(Конець буде.)

Що я люблю?

(Можна співати на голос: „Красна дівчино, вір же мені“...)

Люблю я маму, люблю вітця,
Люблю ту хатку, де я зросла.
Люблю ту церкву, де я молюсь,
Люблю ту школу, де я учусь.

Люблю ту річку, що в даль паїне,
Нивку, що хлібом кормить мене,
Студню, що з неї воду несучу,
Груник*), де білі вівці пасу.

Бо ті груночки, ниви, ліси,
Милі для мене, повні краси.
Бо що тут вижу, що люблю я,
Се моя красна, рідна земля.

1920.

Марійка Підгірянка.

*) Груник, грунь — верх, гора.

Ф. Гульд.

Зранена ворона.

Була одна ворона. Ледви рано вилетіла з ліса на поле, стало ся їй нещастя. Її підстрілив ловець. Та вона утекла і знайшла собі пристановище в дуплавім дереві. Звідти приглядала ся, як селянин оре та як інші ворони ходять за ним і збирають собі по землі поживу. І вона була голодна, та рана так боліла їй, що не могла рушити ся.

Добачили її дві здорові ворони. Підлетіли зараз до неї і принесли їй їсти. І так кормили її, доки їй крило не загоїло ся.

Шкода, що ворони не розуміють людської мови. Пішов би я до тих чорнявих, гідних птахів і сказав би їм: Мої любі, дуже вас шаную за те, що не оставляєте своїх у нещастю...

Переклав Богдан З.

Лист до Світука.

Любий Світуку! Що робиш
Та як виглядаєш?
Чи багато та чи добрих
Предплатників маєш?
Хтось там „Світуку“ бажав,
Щоби тисячі їх мав...
Яж тобі бажаю стілько,
Скільки в лузі цвіту, —
Щоб Ти, милий розійшов ся,
По цілому світу.
Бо Ти дітям все приносиш
Гарценькі новини,
В наших серцях Ти плекаєш
Любов до України!
Кажеш нам з героїв рідних
Примір собі брати,
Разом-спільно для України
Жити-працювати.
Тепер, Світуку, прощай,
Люблю Тебе дуже,
Й иншим разом ще напишу
Гаразд, милий друже!

Богдан Кондра в Шершенівцях.

Вислід другого конкурсу.

На оголошений „Світом Дитини“ другий конкурс (гляди ч. 24 з 1920 р.) надіслано 15 творів, а саме: 7 оповідань на біжучі теми, 2 історичні оповідання, 2 казки віршом, 2 казки прозою, серію дрібних віршів і 1 театральну картину.

Жюрі конкурсу по основнім перегляді надісланих праць, найкрасше обробленим під літературним оглядом твором призначило оповідане п. н. „Коло ватри“, означене моттом: „Не ридай, а добувай“, яке одначе не відповіло вимогам конкурсу і тому не зістало преміюване. Першою премією в квоті 400 Мк наділено оповідане п. н. „Побіда Спартанців“, означене псевдонімом Марко Гайдамака, а другу премію в квоті 200 Мк. призначено за віршовану казку п. з. „Лисиця жартівниця та зайчики побігайчики“.

До похвального виріження призначено отсі твори:

„Зимова казка“ (мотто: Про заздрих богів).

„Сирота“ (псевд. Ігорків).

„Хай живе вільна Україна“ (мотто: Finis coronat opus).

„Подорож Петруся“ (мотто: Світ).

Зовсім не відповіла вимогам конкурсу праця п. н. „Калина“.

Всі инші твори рішено набути для „Світа Дитини“, гоноруючи їх від числа стрічок друку, на скільки автори на сі умовини згодять ся.

По довершенню ухвал і вимогів конкурсу, розпечатано конверти з іменами авторів. Автор, а згідно авторка „Побіди Спартанців“, укрита під псевдонімом Марко Гайдамака, не бажає виявлення свого імени, а автором байки „Лисиця-жартівниця і зайчики-побігайчики“ є п. Антін Лотоцький, проф. прив. укр. гімназії в Снятині.

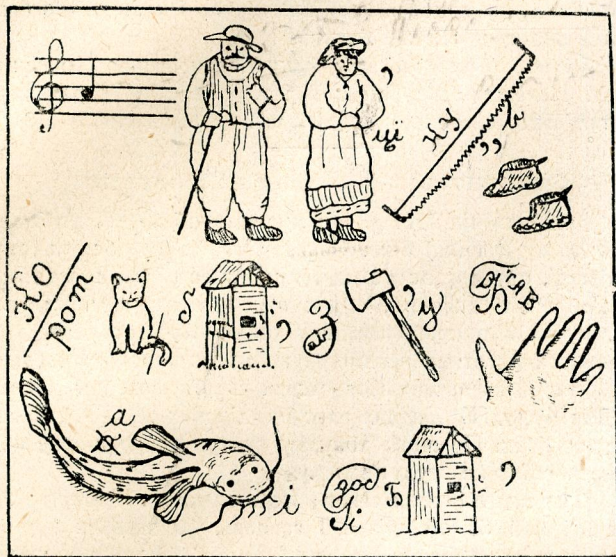
Оба преміювані твори появлять ся друком у найблизших випусках „Світа Дитини“. Твори, що не відповіли вимогам конкурсу, звертаємо авторам.

Члени жюрі: Михайло Галушинський, Др. Ол. Тисовський, Конст. Малицька, Володимир Радзикович, Софія Олесківна, Мирон Федусевич, Михайло Таранько.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 9.

(Уложив Пуцьо Думін.)

□ □ □

Шаховий король.

(Уложив О. Процишин.)

мось	не	всі	До	лі	Во	з	ли
Бо	сліз	кля	ми	силь	і	на	впа
гу	лю	і	нам	ди	Прав	ни	ших
враз	Не	бо	мук	ти	да	ми	рук
зда	рог	нас	всі	до	ді	кай	до
вить	во	кля	ми	во	силь	не	лі
месь	не	враз	вить	рог	нас	вже	нас
Бо	гу	зда	не	нас	рог	во	з

Ідучи слідом шахового короля від складу **До**, зложіть початок гарної пісні. Де вона була напечатана й хто зложив до неї музику?

□ □ □

Шарада.

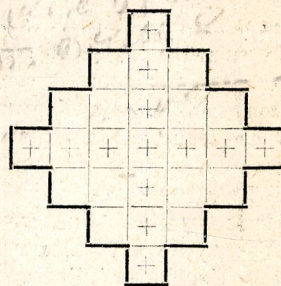
(Уложив І. Литоровський.)

Перший-другий склад значить:
Що хтось біле чистить;
Другий-третій, що дитина
Плаче, верещить, кричить.
Ще два останні склади
Дадуть вираз на твар;
А всі разом — невеличка
Наша любя, мила птичка?

□ □ □

Загадка в орнаменті.

(Уложив Пуцьо Думін.)

Співзвук.

Жие в воді.

Святе місце у Турків.

?

Інакше диван.

Знаряд зору.

Самозвук.

Місця, означені хрестиками дадуть назву гори, званої з боїв Усусусів.

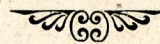
□ □ □

Загадки.

(Подали Юрчик і Люба Сухі.)

Котрий журавель ніколи не відлітає?

Котрий ковалик кузні не має?

Розвязки загадок

з 5-6 числа „Світа Дитини“.

Ребус ч. 5. В шістьдесяті роковини смерті Тараса Шевченка.

Шаховий коник: Учіте ся, брати мої... — до: в хату не пускають... (Виїмок із Шевченкового „Послання до живих, мертвих і ненароджених братів“).

Складова загадка: Толстой, Аксаков, Репніна, Апрелев, Сова, Шираєв, Енгельгард, Венеціянов, Чужбинський, Елькан, Новопетровськ, Куліш, Оксана. — Початкові букви: Тарас Шевченко.

Фігуральна загадка: Шевченко.

Шарада: Катерина.

Ребус ч. 6: Садок вишневий коло хати, хрущі над вишнями гудуть...

Шаховий бігун:

Сонце заходить, гори чорніють,

Пташечка тихне, поле німіє,

Радіють люди, що одпочинуть...

(Т. Шевченко).

Ломиголовка в орнаменті: Канів.

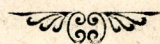
Ребус ч. 7: Визволене кріпаків, горяче Шевченка бажане, не сповнилося за його життя.

Загадки: 1. Гріш, 2. Хліб, 3. Цибуля, 4. Сніг, 5. Стрілець на коні.

Що се таке? Буква а.

Влучні розвязки надіслали:

О. й І. Потерейківні, Д. Зацерковна, І. й М. Котиси, С. і В. Стисловські, Н. Дуб, В. Гнідан, В. Хамула, Н. Жарський, П. Озерів, В. Саввич, З. Трачівна, Я. Монцібович, Р. Вельган, М. й Н. Кулиничі, О. Кузьмак, Н. Думін, Р. Плакач, І. Кравецівна, Б. Кондра, Я. Сайко, М. й Л. Прокопівні, О. Рондяківна, Ір. й Е. Коропецькі, Ст. Козло, Ст. Милянйч, Ю. й Л. Сухі, Р. Берчук, М. Луцька, Т. Даниш, Тимко Роман із Вижиці (Буковина).

Перепуска Редакції.

Ганка, Данко, Слава, Марія й Олесь Коссаки в Богдані на Закарпатській Україні: Не гнівайтеся, Любі серденята, на свого приятеля „Світика“, що так довго не відписував на Ваш гарний листик ізза синіх верхів Карпат, ізза семи рік і семи гір. Радуеться серце в „Світикови“, що він справляє Вам своєю появою стільки радощів, стільки веселих, соняшних хвиль! І він радіє сим, що видить радість у всіх, яким він бажає служити. Книжечки вишле Вам „Світик“ незабаром. А чому не спроваджуєте собі прегарних книжечок діточих з Української Книгарні в Празі (Praha, II, Karlovo Naměstí, 6). Гроший через банк не посилайте, хіба через когось передайте, бо через банкову перемену тратить ся тут дуже багато. Передплата на „Світ Дитини“ на Закарпатській Україні стоїть 80 корон чеських на рік і мусить бути з гори заплачена. Перший річник у гарній оправі коштує 100 корон ч. уже з персилкою.

Дарця Костикивна в Грибові: Чи дійшли всі числа „Світика“ до Тебе в порядку? Гроші надійшли, а Ти вписана до книги передплатників під ч. 1228.

Мирося Ричаківна в Решняті: Твій листик так „Світикови“ подобався, що зараз післяв Тобі бажані байочки. Напиши, як вони Тобі подобалися! Чи читала Мирося всім своїм товаришкам Шевченківське число? А кілька дівчаток з Решнятого купило собі на памятку се число?

Стефан Посацький в Риневі: Чи дійшло до Тебе 4 і 5—6 число „Світика“, бо вислано їх через помилку ще до Ліманової? Як живеться Тобі тепер у Ряшеві? Чи краще, як у Лімановій? Як відносять ся до Тебе в школі товариші? Чи також доскулюють Тобі такими „гарними“ епітетами, як перше в Лімановій? Чи вписуєш собі все те до щоденника?

Олесь і Ліда Пашкевичі в Львові: Ви вже зовсім забули про „Світик“, бо пишете до нього дуже рідко. Побільшити обсяг газетки тепер годі, бо се коштувало би дуже багато грошей. Може, як прибуде більше число передплатників (5000) та дістане „Світик“ від добрих людей значніші підмоги, то зможе тоді збільшити свій обсяг. Пані К. Малицька пише й буде писати для українських діточок у „Світику“ прегарні повістки про „малих героїв“ з далекої Сибірі. Але мусите бути терпеливі, бо всього нараз не можна надрукувати!

Віра Охримовичівна у Велдіжі: На Твій лист аж тепер відповідає „Світик“. З надісланих загадок — дві будуть надруковані в найближшій числі газетки. Кілько книжечок прочитала Ти через зиму і чи побільшила ся Твоя бібліотека від часу Твого передостаннього листа?

Дуньо Левичівна в Радехові: Святу правду казала Тобі Твоя Мамуся. Красше зовсім не вчити ся, ніж ходити до такої школи, в якій нищать душу української дитини. Пам'ятай про се через ціле своє життя і твердо держи ся всього, що своє, бо воно нам найдорожше і святе. Чи братчики Тарнавські дістають газетку і як вона їм подобається?

Василь Бейба, господар у Дорожкові: „Світик“ висилаємо і зовсім не здержували ми Вам висилки, бо знаємо,

що вирівнаєте всі залежності. Похибку в адресі справлено. Український тижневик називається тепер: „Батьківщина“, Львів, Ринок, 10.

Ромуль Барилляк у Львові: Твій проєкт добрий, однак у практиці тяжко його перевести, бо забирав би багато часу, якого „Світик“ має дуже маленько, і писанини, якої знов редактор, видавець, адміністратор і кольпортер (усі в одній особі) має дуже багато.

Богдан Чума в Ясеніві: Рахунок вирівнаний до кінця 1920 р. Належить ся „Світикови“ від Тебе 90 Марок за I квартал 1921 р. Ваше число в книзі передплатників 513.

Студентський вістник „Поступ“

виходить від 1921 р. що місяця в об'ємі 1½ до 3 аркушів друку, великої 8-ки. Часопис стоїть на об'єктивному становищі, обговорює всі ділянки знання й актуальні студентські справи, подає вісти зі студентських організацій в краю й за границею. Крім студентських праць містить статі найперших наукових сил нашого громадянства й твори визначних сьогочасних українських письменників. Для молодіжних низших клас і виділових шкіл постійний додаток „Наш Прапор“. Часопис гуртує довкруг себе все ідейне українське студентство.

Передплата за січень, лютий і март 45 Марок, за квітень і май 50 Марок (800 гривень, 25 чеських корон, 20 нім. марок, 10 фр.; в Америці 0.50 дол.). Адреса редакції й адміністрації: Львів, ул. Содова, ч. 4.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: Р. Дворницький 50, Ю. й Л. Сухі 150, Сл. й З. Вергунівні 100.

Разом зібрано: **2141 Мк.**

На воєнні сироти: Ю. й Л. Сухі 150, Р. Юхнович 50.

Разом зібрано: **1073 Мк.**

На фонд „Учіте ся“: М. Луцька 10, Я. Курпяк 100, Б. А. М. і З. Михалевські 100, Т. Даниш 50, Б. і С. Шерстили 60, Мирося і Ліда Прокопівні 30 і кличуть усі свої іменнички, В. Сеньківський 100, Н. Матвіїв (збірка від школярів у Рукомиші) 150, Клясова Громада VI кл. укр. гімназії в Коломиї 240.

Разом зібрано: **1062 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Н. Думін 50, Р. Юхнович 50, Б. А. М. і З. Михалевські 100, Богданко Чайківський із Сянока 200 і кличе: Славцю Бучацьку і Ліду Каратницьку; Ір. і Богд. Кібічівні 100, о. А. Залітач 50, Дз. Островський 10, М. Людкевичівна 10, Богданна Гринєва з Бучача 500 (другий раз, як дохід із діточого представлення „Химери Славка“ і „Цариця Землі“, Н. Головацька 50 (збірка при визичуванню книжок — четвертий раз), Л. й З. Чухрай 20, М. Гринєвич 25.

Разом зібрано: **17.086 Мк.** та 4 долари і 50 центів.

Передплата на 1921 рік: квартално 120 Мк., річно 480 Мк., поодиноким числом 20 Мк.

Для Америки й Канади 1 долар на рік.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази в місяці, кожного 1-ого і 15-ого.

Великодні дзвонять дзвони...

Великодні дзвони дзвонять,
Пісня лесь: „Христос воскрес!“
І журбу і смуток гонять
В сей великий день чудес.

Наче промінь сонця ясний
Пітьму ночі продира,
В серця усміх сяє щасний,
Гасне смуток і журба.

Дивна пісня ся зміняє
Наші душі до основ,
В серцях наших розцвітає
Тільки згода та любов.

Як широка Україна,
Де лиш ходу не зверни,
Скрізь немов одна родина,
Скрізь лиш сестри та брати.

Коб так пісні сеї сила
Мала вплив в нас все життя,
Україна наша мила
Булаб вольна все й сильна.

Най вам, діти, в тямці сяє
Все ся правдонька свята:
Воля, доля там витає,
Згода де веде діла.

Тож в воскресне, діти, свято
Ви зложіть святий обіт,
В своїх серденьках плекати
Все лиш ясний згоди світ.

Щоб, як вийдете вже в люди,
Серед горя, серед бур
Всі ви згідно несли труди,
І стояли наче мур.

Я. Вільшенко.

СТРІЛЕЦЬКА МОГИЛА.

КАРТИНА АНАСТАЗІЄВСЬКОГО.

Великдень на стрілецькій могилі.

(До картини Анастазієвського.)

У полі, де бої
За Волю кипіли,
Остали самотні
Стрілецькі могили;
В могилах героїв
По трудах спочили.

Пройшла заверуха,
Пройшли бурі люті,
Вмаїли ся цвітом
Могили забуті;
Заграв теплий вітер
Веснянії нуті.

Настав і Великдень,
Велике свято,
І вийшла дітвора
Віночки сплітати,
Хрести на могилах
Барвінком вінчати,

Озвали ся з гробу
Стрільці Січовії...
...Ні! Ще не пропали
Визвольні надії!

Наш поклик у серцях
Дітвори леліє... —
Вкраїно! Й для Тебе
Великдень задніє!

Юра Шкрумеляк.

Володимир Хронович.

Кольцо.

На шкільній вежі дзвонив дзвіночок. Дзвінкий його голос летів понад домами малого містечка, залітав через двері й вікна до кожної хати, та пригадував дітям, що час уже збирати книжки і спішити до школи. Крізь замерзлі вікна маленького дому, на передмісттю, залетів також і до хати, в якій мешкав Кольцо. Хлопчина сидів саме при столі, кінчив задачу і що хвилі хував у руки. Колись у сім часі тріскав тут під кухнею огонь, а мати варила сніданє. Звичайно смачну, зернову каву, а часом і молоко. Нині однак, на жаль, якось тихо було в хаті. Піч була холодна, в кімнаті студено, а на вікнах різнородні квітки срібнобілої краски. В куті знов, на старім тапчані, лежала хора мати і з глибоким смутком споглядала на сінка. Лежала вже так другий тиждень.

— Мамо! — відізався нараз хлопчина тихим голосом. — Чуєш? Дзвінок уже дзвонить. Час іти до школи.

— Іди, іди, Кольцю! — відповіла хора сухим голосом.

— А хліба у вас нема?

У відповідь показали ся на матірних очах тільки сльози.

В школі на перерві було досить гамірно.

Діти гугорили і бавили ся. Деякі знов заїдали свої другі сніданя, що їм добрі їх матері дали на дорогу. Один тільки Кольцо сидів тихо в лавці і зі смутком споглядав на свого товариша Влодка. Був се синок міського лікаря і заїдав саме під сю хвилю смачну булку з маслом і з шинкою.

— Ти чому нічого не їш? — спитав нараз Влодок свого засумованого сусіда.

Кольцо збентежив ся.

— Нема що! — відповів тихо.

— Та-а-к? А чому нема що?

— Бо не було нічого дома. Мама вже другий тиждень слабі і нема в них сил заробити на хліб. А я? Я ще за малий.

— Ну, а де-ж тато? — питав дальше зацікавлений Влодок.

— Згинули на війні, — пояснював Кольцо сумно. — Лежать під Зборовом. Літом їздили ми з мамою, казали зробити дубовий хрест і поставили їм на гробі. Мама однак була тоді здорова і мала трохи гроший. Нині за се у них ані шага.

Жаль стало Влодкови сироти товариша, коли почув таку бесіду. Взяв торбу з під лавки, виняв із неї другу булку і подав її Кольцеві.

Хлопчина втішив ся, прийняв смачний дарунок і зложив за нього товаришеви ширеньку подяку.

Вже підніс був Кольцо булку до уст, щоби вкусити смачний кусок, як нараз в його головці зродила ся думка.

Йому пригадала ся мати.

Ось вона лежить сама в холодній кімнаті, а по її голові снують ся сумні думки і журбою заливають серце. Її очі блищать, хоч цілі мокрі від сліз, а щоки аж червоні від внутрішньої горячки.

Вона голодна.

— Зїсти отсю булку самому, — думає Кольцо, — було би гріхом.

Не надумуючи ся довго, переміг хлопчина свій голод, відняв булку від уст і сховав її в торбину.

Сховав її для мами!

Маруся Ряшівська.

Побіда Спартанців.

Оповідане нагороджене першою нагородою на II конкурсі „Світа Дитини“.

Павлусь і Нуся сиділи на лавочці біля вікна і листкували гарну книжку, яку позичила їх старшій сестрі її товаришка. В книжці були гарні образці, а писало ся в ній про жите старинних Греків. Діти читали про змагання малого народа з величезними ватагами Персів та одушевляли ся геройською обороною Греків. Малі були дітьми своєї епохи, поневоленого народу, і відчували сильно те, що читали.

— Вони таки прогнали Персів, — говорив Павлусь. — Бажав би я жити там і в тих часах, хочби згинуті, але з вірою в перемогу, як герої в Термопіях.

— І я також, — сказала Нуся, — бажала би побачити Мільтіяда, Леоніда, Темістокля; жаль, що їх давно вже нема.

Старша сестра дітей, Марта, висока, бліда дівчина, клала на столі тарілки, бо Нуся за мріями про старинних героїв забула, що се її робота. — Старша сестра не кликала її. Нехай тішать ся грецькими перемогами! — думала Марта; — не багато втіх дає їм жите.

Та мрії не довго тревали; до кімнатки ввійшов батько і Марта поставила на столі обід. Бідні були се страви; каша, забілена трохи молоком, та бараболі, трохи примашчені солониною. Кашу зіли голодні діти мовчки, та при бараболі стали гомоніти:

— Я вже не піду до школи в сірій суконці, — казала Нуся. — Таточку, покажи Туні, щоби дала мені синю.

— Добре, добре, про се опісля, — заговорила старша сестра.

— Ага, опісля, — казала Нуся плаксиво. — Тато піде до канцелярії, ти сховаєш синю суконку, а я знов у сірій мушу йти до школи. Вже з мене сміють ся в школі, бо в сірій суконці на руках латки...

— Позволь татови спокійно зісти обід, — сказала трохи острійше Марта.

— Але-ж бо і справді Тунка не добра, їсти дає що дня гірше; ось бараболя майже не мащенна, чоловік не зможе далі її їсти, — говорив із повагою Павлусь. — Мама ліпше варила.

— Чи не будете ви тихо? — з розпукою питала Марта.

— Добре тобі говорити „тихо“, як тебе дома ніхто не бачить, — говорила Нуся; — з мене сміють ся, стидують ся йти разом через улицю. Влодзя каже...

— Байдуже, що вона каже, — закликала Марта. — Вона одна з найгірших учениць у класі, а її батько... красше не казати... Татку, покажіть малим мовчати, бо годі їсти спокійно разом із ними.

— Справді годі, — сказав батько. — Я йду з хати...

— Бачите, як розгнівала тата! — сказала з докором Марта.

Діти злякали ся і вмовкли, але Мартуня бачила на лиці батька не гнів, лишень жаль

і розпуку. Вона пішла за батьком і в снігах сказала йому тихо:

— Таточку, солонини вже мало; не думайте, що я з'їдаю її; а суконки лише дві має Нуся; нехай ліпша остане на неділю. Не думайте...

— Нічого не думаю, — сказав батько, — лиш те, що ми дуже, дуже бідні. І жаль мені вас усіх, а вже тебе найбільше, моя потіхо, моя мала господинько.

Батько поцілував чоло своєї найстаршої доні, а вона чула, що на її лице впала слеза.

За сей час, як Марта говорила з батьком у снігах, діти нагорнули собі бараболі на тарілки, а Павлусь, не вважаючи на те, що говорив перше, сховав трохи бараболі до паперу, що в нього все був у кишені. Мартуня побачила, що не багато остало їй на вечерю; зажурена дівчина не казала одначе нічого, а малі з запханими ротиками говорили вже про щось інше. По обіді вони стали шукати книжки та Марта вже сховала її.

— Зараз по обіді до читання? Вивчіть ся перше лекції до школи.

— Я не маю нічого нового! — викручував ся Павлусь.

— Побачимо, я випитаю тебе; а ти, Нусю, також не маєш нічого?

— Я вивчу ся, але ти книжку будеш читати сама, а ми ще не все перечитали.

— Буду читати, на те я її й позичила. Хіба що ви допоможете зробити лад по обіді, вивчите ся швидко лекції, то будемо читати разом.

Діти стали швидко помагати сестрі. Нуся перемила тарілки, а Павлусь обтирав їх; опісля забрали ся до науки, а Марта до терпеливого латання одержі, при чім переслухувала дітей лекції.

— А тепер будемо читати, — закликав Павлусь, ховаючи свої шкільні книжки.

— Ще час світити лямпу, бо нафти в нас мало. Сідайте, розкажу вам дещо про Спартан.

Марта була перше відзначаючою ученицею, читала залюбки і багато вміла, тому діти любили слухати її оповідань. Оповідання ті були прості, але все підходили під хвилевий настрій дітей; при їх помочи мала Марта власть над дітьми. За молодости, щоби могла своєю повагою правити малими, не хотіла обтяжувати й так змученого батька домашніми турботами; оповіданнями вміла вона нахилити до послуху Павлуса та Нусю, які й тепер ждали нетерпеливо, що скаже їм старша сестра.

— Дуже гарно, що вам так сподобали ся герої з Термопіль, — говорила Марта, — бо справді нема нічого красшого, як бороти ся за вітчизну, і як треба вмерти за неї. Але чи подумали ви, що до такої боротьби не доста хвили відваги, до неї треба виховати ся...

— Що-ж, — перебив Павлусь, — се виховують дітей, а в Термопіях бороли ся мужі.

— Правда, — відповіла сестра, — що ті Спартанці від наймолодших літ були так вихо-

вані, щоби були обороною вітчизни. Тернопільські герої йшли на смерть спокійно, бо знали, що загибель їх не введе земляків у розпуку, лиш буде для них приміром, як треба боронити рідного краю. Тому то й на їх могилі була напись: „Путнику, скажи Лякедемонцям, що тут лежимо вірні спартанським законам“. Спартанці були слухняні законам свого краю і то від першої майже хвили життя, бо як лишень народила ся в спартанській родині дитина, родичі показували її старшині міста, а як та присудила, що дитина слаба, поклали її на скалах Тайгета, щоби погинула...

— О, як се страшно, як люто! — закликала Нуся.

— Не так дуже, як тобі здаєть ся, — говорила Марта. — Спартанці були малим народом і в них усі мусіли бути вояками. Край їх був малий і не було там місця для калік. Між сильними вояками був би невеселий вік малого каліки, хоч би й остав між живими; для нього також гірша була смерть на скалах Тайгета. Спартанці не були люті; хто на війні втратив здоров'я, чи став калікою, сього поважали всі горожани. І, — додала Марта, — може в нас було би не зле ввести спартанський звичай, лише приспособити його відповідно до наших часів.

— Убивати маленьких дітей? Що се ти знов говориш, Марто? — закликав Павлусь.

— Не про те я думала, — відповіла Марта; — наш нарід великий і край широкий, хліба стане для всіх, а слабі тілом часто бувають героями духа. За те калік душею, нікчемних падлюк, ми вже як діти повинні викидати зі своєї громади. Ось ти, Павлусю, розказував про товариша, що прислугуєть ся чужим, вбирає чужу відзнаку, а все таки заходить у вашу громадку. Може краще було б і для вас, як би ви так викинули його з поміж себе, не товаришували з ним ні в науці, ні в забаві; нехай би поправив ся, а як ні, нехай пропадає зовсім для нас між чужими.

— Його сестра Влодзя така, як і він, — закликала Нуся. — Я вже не буду їй помагати і її ласощів не хочу...

— Лиш буду її слухати, як буде сміяти ся з моєї одежі! — сказала Марта, вдаючи пискливий трохи голос Нусі. — Павлусь засміяв ся, а Нуся почервоніла. Марта, мовби не вважаючи на те, розказувала далі:

— Як малому Спартанцеві минуло сім літ, родичі віддавали його до заведення, де виховували ся всі діти богатих і бідних. Там діти приучували ся до послуху, а також і до сього, щоби терпіти біль та голод. Раз що року перед престолом богині Артемиди били хлопців, а соромом було плакати. Хто без зойку витерпів біль, давали йому вінець і звали побідником престола; товариші поважали такого, а сміяли ся з тих, що плакали.

— О-о-о, — воркотіли діти.

— Як би міг бути відважним вояк, коли бояв би ся болю? — говорила Марта. — На війні не гладять.

— Се правда і до сього треба привикнути! — сказав Павлусь із повагою, тим більшою, що його досі ніхто не бив.

— І голод мусіли хлопці зносити. Їм давали їсти так мало, що вони часом із голоду крали...

— О, се погано! — закликали діти.

— Що погано? — питала Марта. — Чи се, що вони крали, чи те, що їм давали мало їсти? Та про крадіж старинні люди мали інші погляди, як ми, а на війні нераз і голод зносити треба, мій кандидате на героя!

Тепер знов засміяла ся Нуся, а Павлусь почервонів; йому пригадали ся бараболі...

— Мартуню, — зачав, нахилиючи ся до сестри, але зараз Нуся присунула ся, щоби чути тайну брата.

— Іди під піч, бо тут буде сповідь! — сказала, всміхаючи ся Марта. — Ну, тепер кажи, Павлусю, що маєш казати...

— Нічого більше, лиш те, що я сховав трохи бараболі у кишеню.

— Відпускають ся тобі твої гріхи, — сказала, всміхаючи ся Марта, — а за покуту хіба зіш їх так, як забрав із тарілки, бо я хотіла на вечерю присмажити те, що з обіду остало; тиж знаєш, що топлива в нас не багато. Через те, що до присмаження треба більше солонини, я на обід менше примастила, що тобі так не сподобало ся, не-спартанський молодче!

— Ой-ой-ой, — закликав Павлусь, сягаючи рукою в кишеню.

— А се що? — питала Марта. — Так тобі жаль смажених бараболі?

— Погано, — відповів хлопчина; — бараболі висипали ся з паперу і замазали кишеню.

— Чи довго будете там іще шептати? — писнула з під печі Нуся.

— Зараз, — сказала Марта, — за се випереш, Павлусю, кишеню, та висушимо її зелізком. Вертай, Нусю; чи будемо даліше говорити про Спартан?

— Ти все говориш про хлопців, — казала Нуся, — скажи щось про дівчат...

— Дівчата оставали дома при матері. Спартанки однак і їх виховували суворо. Мати Спартанка приказувала синові, як виправляла його на війну, щоби вертав лиш як побідник зі щитом, або як мертвий на щиті; така мати певно не пестила доні, хоч і як спартанські родичі любили своїх дітей. У письменника Геродота згадуєть ся про маленьку спартанську дівчинку і я розкажу вам про неї. Клеоменес, король Спарти, дуже любив свою восьмилітню донечку; він говорив із дитинкою, як із дорослою, і вона була дуже розумна. Одного разу приїхав до сього короля Арістагор, зять короля Мілету, щоби просити Клеоменеса о поміч на війні. Клеоменес уважав, що та війна некорисна для Спарти. Тоді Арістагор хотів його перекупити богатими дарами. Коли се побачила маленька Горго, закликала: „Прожени сього чужинця, батьку, бо він хоче зіпсувати тебе“. В серці спартанської дитини не було місця на жадоу золотих прикрас, що їх показував Арістагор; вона бачила, що чужинець хоче батька прихилити до чогось, чого сей не хотів і що певно не було добре для Спарти. На пів несвідомо дитина ставила висше честь батька і добро вітчизни, як золото чужинця і його цінні й гарні дари. Отся Горго опісля стала жінкою славного героя Леоніда, що погіб у Термопіях.

— Ох, як вона мені подобаєть ся! — закликала Нуся, — як би я бажала бути такою, як вона!...

— Чи справді? — питала Мартуня, обіймаючи сестричку і поглядаючи їй в очі. — Чи справді моглаб ти виректи ся дорогих, золотих прикрас, ти, що стидаєш ся старої суконки; чи моглаб ти прогнати покусу від батька, як вона, ти, що завидуєш Влодзі сукнонок, куплених, знаєш, якою ціною?

— Ох, Марто, я не подумала...

— І в тім біда, що ти мало думаш, хоч і нічого в тім дивного, бо ти ще дитинка, Нусю; та нам не вільно бути лиш безжурними дітьми; нам судило ся горе і біда, тож треба, щоби в нас була сила дорослих люлій, сила спартанська! — сказала Марта. — Нехай така Влодзя гордиться гарними суконками, а ми також будьмо горді, хочби тим, що за нас наш тато не мусів кривити душею та торгувати честю і совістю, як багько Влодзі:

„Як проживеш весь вік убого,
Значить, не вкрав ніщо в нікого“...

— докинув Павлусь словами І. Франка, бо він залюбки вчив ся на пам'ять віршів.

— Так, любий, — відповіла старша сестра, — нам треба помагати собі, кріпити ся, а не відбирати собі відвагу.

Діти пригорнули ся до старшої сестри, в їх очах була задума зовсім не дитяча.

Двері отворили ся і до кімнатки ввійшов батько.

Батько переживав сьогодні важкі хвили. Він давно знав те, що своїм коханим не може дати нічого більше, як дах і ложку майже пісної страви, та тепер мучила його гадка, чи для своєї гордості не кривдить дітей. Несчастний, змучений горем, чоловік переходив думками все своє жите. Безжурна, щаслива молодість на селі у батька, тихе, щасливе жите в кружку родини, а потому, потому останні важкі літа, відізд найстаршого сина, вістка про смерть сина від ворожої кулі, короткі надії і довгі місяці зневіри, сумна подорож по неволі і не веселий поворот до майже пустої хати і до вмираючої вірної дружини. Він бажав її ратувати, працювати там, де перше, та йому приказали щось таке, чого він не міг сповнити, не міг відвернути ся від усього, що досі кохав, не міг плюнути на гріб сина героя, а жаль рвав йому серце на вид муки жінки, якій не міг подати ніякої помочи тоді, коли вона вмираючи кріпила його ширими словами. Бідний чоловік пригадав собі останні слова жінки: Люби їх, будь їм за тата й маму. Він прирік, але чи додержав? Марта мусіла покинути школу і мучить ся за нужденним господарством, сумує, марніє і певно швидко піде за мамою, а малі — вони вже тепер на першій провесні житя терпіти мусять голод і холод і наругу товаришів. Чи не було його першим обов'язком дозволити їм пережити безжурно щасливу молодість, таку, яку він колись пережив у свого батька? Чи для почуття народної честі, чи може для задоволення гордості жертвував він долю дітей? Так думав бідний чоловік і ті думки мучили його більше, як що инше, хоч переживав він уже не одну гірку хвилю. З такими думками покінчив свою працю, за яку платили йому лихо, бо знали, що бідний безробітний чоловік за марний гріш мусить робити. З такими думками повертав він до своєї хати.

— Татусю! — закликала Нуся, коли побачила тата. — Татусю, забудьте про те, що я говорила при обіді; се через Влодку, в якій стілько журби, що про суконки; але я вже не хочу й говорити з нею. Моя сіра суконка ще зовсім добра...

— Я також думаю, — обізвав ся з повагою Павлусь, — що більше чи менше омасти... се річ зовсім байдужна, може менше смачно, за те ніколи не хорує на жолудок, як мої товариші, що їдять товсто й багато.

— А се що знов? — питав батько тихо Марту. — Чим ти, Туню, причарувала малих?

— Се Спартанці побідили варварів, — сказала, всміхаючи ся Марта. — На сей раз не в полі, але в душах дітей.

— Що се за загадка, Туню? — питав тато.

— Ми говорили про Спартанців, — відповіла дівчина, — і малі задумали вчити ся спартанських чеснот, бажать стати сильними, витревалыми, а гнати від себе геть слабість духа і слабодухів!

— В тебе дух сильний, моя дитино, — сказав тихо батько, — та чи на довго стане в тебе сили? — несвідомо сказав голосно свою гадку.

Марта усміхнула ся сумно, вона відгадала думку тата.

— Хочби, — сказала спокійно, — я не бою ся, там мама, Славко... Але вони, — додала, показуючи дітей, — вони сильні, видержать усе.

— І тобі згинуть не дамо! — закликав Павлусь, який хоч і прав свою кишеню, та пильно слухав розмови тата й сестри. — Тобі жаль школи, науки, тому ти сумуєш і марнієш, але ти можеш учить ся дома, приготувити ся до іспиту.

— Часу нема, — сказала сумно Марта.

— Але буде. — закликав горячо Павлусь. — Я ось уже завтра встану скорше о годину, замету хату, затоплю в печі, а ти будеш учить ся.

— Ні, то я прячу, — закликала й собі Нуся, — а ти, Павлусю, йдеш по хліб та по срудки до міста, а як ми підемо до школи, Туня нехай вчить ся.

— З чого? — питала знов Марта. — Книжки дорогі, а в мене нема ніяких.

— У Лайки з долини є всі книжки, вона позичить, учить ся разом.

— Молодість на все знайде раду, — казав, усміхаючи ся тато. — Я також не зможу спати, як Нуся стане по хаті танцювати з мітлою; встану швидше і перероблю де-що з тобою, Туню, поки піду до роботи.

— По вечері ти також могла би трохи вчитися; тато має час, а вечер довгий, — сказала Нуся.

— Нафти мало, — відповіла Марта.

— Що там! — закликав бадьоро Павлусь із над своєї мидниці, — у Лайки все є свічки, вона радо засвітить, як тато pomoже їй виробити задачу, про яку тобі рано говорила.

Три години опісля Лайка зійшла на долину.

— Що ти там так довго робила? — питала мати, — де ти діла книжку, з чого будеш рано вчитися?

— Я позичила книжку Марті, — відповіла Лайка. — На завтра все вже вмію і задачу маю вже готову; тато Марти помагав мені і казав, що як позичу все Марті книжок, то він мені

в усім допоможе, хочби що дня. Марта вчить ся до іспиту.

— Де їй до іспиту, — сказала стара Жидівка, — вони не мають що їсти, де їй думати про іспит!

Поважний, старий Жид підніс голову з над великої книжки, що її читав при столі.

— Чому ні? — сказав. — Я думаю, що вони все видержать. — Вони капцани, бідолахи, але вони вірять у себе, працюють, помагають собі, не спускають ся на нікого, та не пла-

чуть; такі передержать біду і дочекають ся ліпшої долі.

Стара Жидівка вірила в розум свого мужа; вона звернула ся до дочки і надумуючи ся, сказала:

— Ти можеш позичати їй книжки і ходити до них що дня.

— А скажи Марті, — додав батько, — що як їй треба світла до науки, то я їй відступлю трохи нафти, нехай принесе баньку.

І тут також побідили Спартанці.

Христос воскрес!

Христос воскрес! Іде весна!

Природа в ореолі.

Богато сонця край вікна

І снів о красшій долі.

Христос воскрес! Сади в квітках

Радіють скрізь весною.

Скрізь дзвонять дзвони по церквах,

Та гомонять горію:

Христос воскрес! Досить вже сліз!

Йде щастя за порука!

Досить кайдан! Любіть ся скрізь!

Подайте ближнім руку.

О, не для нас ще сі кличі!

В нас кнут ще верховодить.

В нас пута скрізь і плачучи

Христос між нами ходить.

Бреде по таборах, тюрмах,

По згарищах, могидах,

І бачить всюди горе й жаж,

Та муки понад сили.

А мук тих в нас вже літ безліч.

Тут з шістьсот, там до триста!

І деж Твої слова, Твій клич!

Ісусе, Сине, Христе!

В. Хронович.

Малі герої.

II. Малий повстанець.

(Маленькій Асі Олесницькій присвята.)

(Докінчене.)

Вечером, як уже стемніло, через село проходив останній повстанчий загін з одною важкою гарматою. Проти самісенкої школи гармата загрузла в снігу і її на силу що витягли. Допомогав її витягати і малий Миколка. Коли гармату витягнули, то Миколка підійшов до того козака, що керував гарматою і сказав:

— Візьміть мене з собою!

— Куди? — спитав ся козак, пораючись коло своєї гармати.

— На війну! — сказав Миколка. — Бити ся за Україну...

Козак скінчив свою роботу і подивив ся на Миколку.

— Та-ж ти такий малий! — скрикнув він здивовано. — Ти одного холоду не витримаєш...

— Нічого... Я при звичаєний... — сказав Миколка і на його очах зявили ся сльози.

Козакові стало жаль малого Миколки і він сказав:

— Ну, гаразд! Сідай на гармату і будеш мені допомагати стріляти... Се зовсім не так страшно...

— Я й не бою ся! — радісно скрикнув Миколка, вилізаючи на замерзлу люфту гармати.

Як цілком стемніло, то в селі було вже тихо й сонно. Військо пройшло, а місцеві люди з німим жахом чекали на прихід Москалів.

Далеко за селом, сидячи на гарматі, Миколка пригадав собі, що не попрощав ся з мамою і татком і не поцілував їх, можливо, вже в останній раз.

І коли підїхали до якогось ліса і стали на короткий відпочинок, малий Миколка відійшов за якийсь кущ, упав там на коліна і, здіймаючи до неба маленькі рученята, промовив:

— Простіть мені, рідні мої, що пішов від вас! Прости й Ти, Боже Великий, що покинув свою хату рідну! Благословіть мене, мамо й татку, на боротьбу святу! Допоможи мені, Боженьку, на трудній дорозі!...

В той час десь бухнула гармата. Раз, другий і третій. Голосна луна розкотилась по полях і відгукнулася в лісі. Маленький Миколка підняв ся на ноги і став прислухувати ся. Потім вийшов помалу на узлісся. Глянув і замер: просто перед ним пів неба палало в червоній заграві... Зрозумів, що горіло його рідне село. Схвилюваний до сліз сим страшним явищем, не своїм голосом скрикнув:

— Татусю й мамусю рідні, що з вами?!...

І враз затих. Вирівнав ся. Стиснув маленькі кулачки і так поважно вимовив:

— Почекайте!... Ми вам покажемо шлях на Москву!...

Збирали ся в дальший похід і Миколка поспішив до своєї гармати.

*

*

*

І стало так, що вертали ся назад. Йшли Січові Стрільці, йшли Чорні Гайдамаки, йшли Синьожупанники, йшли повстанці, а разом із ними йшов і малий Миколка.

Идучи на Київ, страшно хотів побачити рідне село, але вийшло так, що вертали зовсім іншим шляхом і несподівано спинили ся перед самісеньким золотоверхим Києвом.

Йшли широкими й чистенькими вулицями столиці і співали:

„Гей там на горі Січ іде,
Гей малиновий стяг несе!“

Безліч народу стояло на хідниках і на бальконах і на стрункі ряди українських військ без кінця й краю сипали ся барвисті цвіти вдячних Киян...

Малий Миколка йшов за своєю гарматою з важким крісом на плечах і дивувався:

— Звідки в них стільки цвітів набралось у сю пору?!...

— Дивіть ся! Дивіть ся, який маленький повстанець! — чуло ся в юрбі.

Миколка, чуючи се, міцніше притискав до себе важкий кріс і старав ся твердійше ступати ногами, щоб нічим не різнити ся від інших.

Дзвонили дзвони в святій Софії, греміли голосні оклики „Слава“ на Хрещатику, так було радісно й весело всюди...

В повітрі, враз із гомоном визволення, двіжав непоборний дух відродження.

Йшла весна запашна, а над старим Дніпром іще кипіла боротьба і зростали змагання.

* * *

Ніч була. Заснув і спав старий Дніпро. Мовчки лежали барвисті поля. Глибокі тіни скупчувались під високими дніпровими берегами й вони робили ся високими, наче гори, таємничими, наче казка... Весняна ніч спала чуйними снами, бо ті, що змагають ся, ніколи не сплять...

Тихо вплив із-за обрію великий срібний місяць і сумно глянув на сонні поля, високі береги Дніпра і на тихих хвилях великої української ріки заблищали золото-срібні смуги місячного сйива...

Маленький вітрець на мить єдину повіював із вільних ланів, але не долетівши до Дніпра, приліг десь у зелених луках.

Пересичена ароматом розцвилых лук ніч, здавало ся, тремтіла і дріжала. як тремтіла й дріжала вся Україна в сю велику годину негод.

Сизо-білі тумани повільно здіймали ся над Дніпром і обгортали собою високі береги. Під ранок тумани ще згустішали і робили ся густою білою млою, яка, здавало ся, хотіла собою вкрити всю сумну дійсність ночі і сховати її від ясних промінів недалекого сонця.

* * *

Сумно й важко було на душі малого Миколки, який лежав тяжко зраний на березі великої української ріки й погасаючим зором своїх ніжних очей дивив ся в пільму сизо-білої мли, де блукала його передчасна смерть.

Краплі червоної крові спливали з дитячих грудий і рясно скроплювали вохку зелену траву. Спливала невинна кров, а разом із нею відходило в безвість чисте й молоде жите одного маленького сина України.

Смертний морок застилав його очі, а він

мріяв своїм рідним селом, коханою мамою й татком, школою і вчителем, що тепер були так далеко, далеко...

Бачив він, як тужать і плачуть за ним татко й мама, як заскоружлими від морозів руками витирають гіркі сльози, що дрібним горохом котять ся з очей по їх старечих, зморшених горем та працею, добрих лицах.

Чуло ся йому, як співає у саду соловій, як реве череда, вертаючи до дому — і в його грудях щось стискало ся, щеміло й боліло...

Крізь серпанок смертної мли в очах побачив малий Миколка в останній раз своє рідне село і його молоде серце почуло якісь чудні голоси — ніби прощанє, як тоді в першу ніч свого походу в лісі, ніби привіт, як то було в Києві, коли він переходив його вулицями в струнких рядах борців за Україну.

А в той час кров із грудий усе стікала і стікала.

Тихо й сонно було навколо.

На сході заіскрювали ся проміні світової зірниці.

Ніщо ніде не гомоніло.

Здіймали ся від Дніпра густі тумани.

Падали срібні роси на шовкові трави.

Малий Миколка лежав тихий і спокійний, а поруч нього непорушно лежав його важкий повстанчий кріс.

Нараз десь бухнула гармата. Очі Миколки розкрили ся, а його уста ледви чутно промовили:

— Моя...

Потім здрігнув ся, випростував ся і так за-вмер...

* * *

А як зійшло сонце, то сюди прийшов той козак, який узяв зі собою Миколку з його села і весь час опікував ся ним.

Коли в ночі був бій, то Миколка зістав на полі бою тяжко ранений і без усякої допомоги, бо козак, що опікував ся ним, був єдиним гарматчиком у тім загоні повстанців, на який напали Москалі. І тільки завдяки сьому козакови Москалі були розбиті й прогнані далеко від місця сутички. А тоді, як минула всяка небезпека, козак залишив свою гармату і вернув ся за Миколкою. Знайшовши його труп, він нахилив ся до нього і тірко заплакав.

Виплакавшись щиро, наравав зеленої трави, прикрив нею труп, щоб не гріло сонце, а сам подав ся до поблизького села.

Через якийсь час він повернув ся назад із рискалем і невеликим деревляним хрестом, на якому були вирізані ножиком такі слова: „Тут спочиває малий повстанець, який чесно поляг у бою за Україну“...

* * *

Ще й до сього часу на високому березі великої української ріки стоїть самітний хрестик на маленькій могилі і ніхто не знає, навіть рідні татко й мама, що той малий повстанець є не хто інший, як малий Миколка, син бідних селян із села Юрова, київського повіту, який був одним із перших у тій боротьбі, що розпочалась теї чудної зими за волю України.

1921 р., 21 лютого
м. Станіславів.

Клим Поліщук.

Діточі вистави.

До найбільше приємних занять для дітей належить „грати театр“.

Кількож то клопотів має таго, якого малі „артисти“ виганяють із канцелярії, бо там мають

лике замилюванє до устроюваня театральних вистав при всяких нагодах, чи то в школі, чи дома. Особливо сей рік дав змогу дітям із нагоди Шевченківських роковин устроювати вистави. Кілько

Учениці школи ім. Б. Грінченка у Львові приготавляють танок на шкільний попис.

Драматичний кружок на півоселі з 1920 р. при жіночій школі ім. Б. Грінченка у Львові.

робити „пробу“ Кілько грижі має мама з усякими простиралами на „робленє“ сцени та з фіранками на „куртину“. Кілько то вікон упало жертвою при акті стягання портієр малими „трагіками“, то вони самі тільки знають.

Одначе не вважаючи на всі ті труднощі й перепони доморослі „артисти“ доводять звичайно все річ до кінця — і дають виставу.

І нехай ніхто не усміхаєть ся із сих змагань діточого індивідуалізму. Діти віддають ся театральним виставам із таким запалом, що справжні артисти й мистці стоять під тим оглядом далеко поза ними.

Славні трагіки, як: Кеклін, Сара Бернгард та Кайнц найкрасші свої креації завдячували власне моментам, підхопленим із діточих вистав.

Серед української дітвори й молодіжи є ве-

їх було, годі зчислити. Нема дня, щоби в часописах не було згадки або й опису таких вистав, які часами приносили навіть досить значні приходи на всякі добродійні ціли.

І такн. пр. в Бучачи Оля й Міля Ниткевичівні, С. Вошинська, Ольо Гринів, Оля Моликівна, Ромусь і Анна Барановські й Одарка Сіяківна давали дві вистави: „Царицю Землі“ і „Химери Славка“ тай зібрали з першої вистави 1400 Мк., а з другої 500 Мк., які прислали на пресовий фонд для своєї газетки, для свого „Коханого Світика“.

Діточа театральна дружина з Миколаєва над Дністром.

А тут знов маєте діточу театральну дружину з Миколаєва над Дністром, що в роковини Шевченка дня 13 марта с. р. прегарно відограла сценічну картину п. н. „Тарас Дитина“, чим у великій мірі причинила ся до піднесеня святочного на-

строю Шевченківського обходу в Миколаєві. Артисти сі — то: Маруся, Славко й Роман Юркевичі, Євген і Сидір Береза, Ірка й Роман Романовські, Стефко Борсук, Євген Говикович, Мирослав Палідович, Геня Невольнянська та Ярослав і Михайлина Шарани.

* * *

Всім своїм читачам і приятелям радить „Світик“ устроювати в часі вакацій, особливо по селах, театральні вистави. На такі представлення запросіть чемні й охочі до науки сільські діти, які заохочені вашим приміром будуть самі пробувати вивести таку „штуку“. „Світик“ буде старати ся містити на сторінках нові й цікаві театральні картини для ужитку своїх читачів.

Герберт Гувер.

Сей портрет, якому в сій хвилині приглядаєте ся, представляє одного з найбільших добродіїв населення Європи, що страждає від наслідків війни. Є се горожанин Злучених Держав півн. Америки і сенатор — сер Герберт Гувер (Herbert Hoover).

Як тільки в Європі при тих гук гармат і регіт машинних крісів, сей великий Американець прибув до Європи не з новими крісами, тільки з хлібом.

Він знав, які благодати приносить для найбільшійших війна, тому спішив із помічю, щоби знищені війною народи ратувати перед голодовою смертю.

Найбільшу одначе вагу в своїй діяльності поклав на поміч дітям. Про них подбав у найпершій мірі. На його почин повставали по всіх столичних містах держав Європи великі центральні, що засновували по цілій державі окремі Комітети американської допомоги.

Про всіх думав сей великий добродій людства, всім бажав своєю щедрою долонею отерти слези горя і терпіння. Не забув і про український народ, а особливо про українську шкільну дітвору. Знав, що наш народ у сій війні потерпів найбільше, більше, ніж усі інші народи разом узяті. Американські Українці зложили навіть для своїх братів у Галичині значну суму грошей та наку-

пили дарунків. Усі ті річі прийшли до держави, в якій живемо, одначе не дістали ся до рук тих, для кого були призначені.

Горожанин Г. Гувер сподівався, що всюди поводять ся у гуманітарних справах так, як в Америці, тай тому віддав усе Полякам, які мали справедливо все розділювати між усі народи в державі. Стало ся одначе инакше; воля великого жертводавця була шанована, але тільки... на папері.

В минулому році пробував гр. Г. Гувер кільканих годин у Львові. Він бажав побачити всі діти, що користають з американської помічи. На площі під Високим Замком зібрали ся діти зі всіх польських шкіл. Усі вони були одягнені в американську одіж і обув. Дітей українських і жидівських на тій параді не було. Львівський Комітет просто „забув“ запросити управи

українських і жидівських шкіл до участі в сій параді.

І сенатор Гувер відїхав зі Львова в тім переконанню, що половина сих дітей, які бачив, се Українці, тай в душі радувався, що й українському народови простяг свою помічну долоню. А ми тимчасом діставали й дістаємо те, чого вже ніхто не хоче, що иншим, як то кажуть, з „носа капло“...

Наша заповідь.

Хоч тюрми над нами розп'яли кирею,
Хоч в серцях наших болючі зітхання,
Знесилені тілом, не душею,
Ми горді на наші страждання.

Хоч ворог хитрий і лукавий,
Для нього мук наших все мало;
Хоч шлях наш тернистий, кровавий
І многих між нами не стало —

Для нас один девіз — одна дорога:
Се правди над злом перемога!
І заповідь для нас єдина:
Вільна Соборна Україна!

Дмитро Беч.

Сільські діточі забави.

I.

І сільські діти мають свої гри й забави. Весною й літом, коли погідно і сонячко тепленько гріє, вибігає дівчата з хат, гейби пчоли із улія і збираєть ся купочками в садах, на болонях, або на пасовищах, щоби хвильку повеселити ся та погуляти свobodно.

Хлопці заводять окремо свої гри й забави, а дівчата окремо; часом, коли хлопці чемні і приречуть дівчатам, що не будуть при забаві докучати, дівчата бавлять ся спільно з хлопцями, а забава в гурті йде веселіше і жвавіше.

Хлопчачі забави є: Цісар, заяць, Циган, війна.

1. Цісар.

У „цісаря“ бавлять ся так:

Хлопці вибирають з поміж себе двох цісарів і уставляють ся в двох рядах напро́тив себе зі своїм цісарем на чолі і тримають ся сильно за руки. Відтак крайній хлопець вибігає з розмахом зі свого ряду, біжить на противну сторону, щоби перервати ряд противника.

Як перерве хлопець ряд, то забирає перервану меншу частину зі собою в полон і уставляє до свого ряду. Коли не перерве ряда, то лишаєть ся у ворожій ряді і тепер з того ряду ударяє хлопець на противну сторону.

І так відбивають одні других, поки не лишить ся сам цісар по котрійсь стороні, тоді кажуть, що сей цісар програв.

2. Заяць.

Хлопець-проводир призначає кількох хлопців на заяців, а решту на стрільців. Випускає перше заяці, а коли вони вже в бігу, тоді за ними пускає стрільців.

Заяці мають перебігти означений простір і вернути незловлені до свого проводира; зловлений дістає кару, на яку всі хлопці умовлять ся вперед.

3. Циган.

Хлопці тримають ся за руки в колесо. В середині сідає один хлопець за Цигана й удає, що спить. Кружать довкола нього і співають: „Перша година Циган спить, друга година Циган спить“, і так співають до дванадцятої години; о дванадцятій годині Циган будить ся, встає, хлопці розбігають ся, а Циган біжить за ними. Котрого хлопця зловить, той зістає Циганом на його місці.

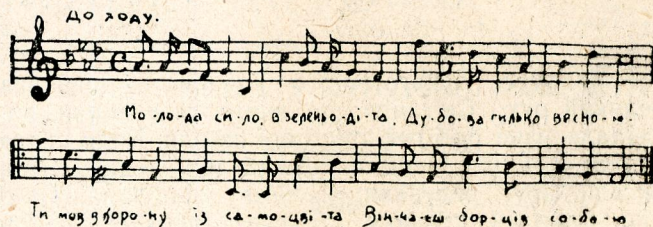
4. Війна.

В теперішніх воєнних часах хлопці заводять між собою дуже радо гру у війну, наслідуючи правдивих воєнків.

Уставляють ся в ряди, машерують, копають окопи, уоружують ся в патики, гейби в кріси, в каміня, ідуть сміло до приступу, беруть у полон, а навіть мають санітетів, що забирають ранених із поля битви. Звичайно одна партія Українці, а друга ворожа, тому бють ся завзято, а не раз така забава кінчить ся покаліченням та синаками.

Пластова пісня.

Слова: Христі Очеретної. Мелодія: Юліяна Паддиновича.

Молода сило, в зелень одіта,
Дубова гилько весною!
Ти мов в корону із самоцвіта
Вінчаєш борців собою.

Безліч вінців тих криє діброва
Для юних полків, чет Пласту,
Всім їм за труди дати готова
Віточку слави срібляту.

Ось тут напевно між хороводом,
Що клявсь служити Україні,
Є ті, що труснуть колись народом,
І зведуть сили розбити.

Глядіть, як сяють блеском надії,
Завзяті лиця дружини,
Бож в Тобі, Пласте, щастя і мрії,
Нової духом людини!

Писанки.

Спекла_мама д' Великодню, Розпишу я на писанках
Біленькі паски, Квітки, ялички,
А я куплю собі фарби, Розмалюю, роздарую
Спишу писанки. Межи дівочки.

А братови маленькому
Дам писанки дві,
Щоби ними карбуляв ся
В шовковій траві.

1921.

Марійка Підгірянна.

Моли ся!

Молись, дитино, за Україну,
Проси для неї Світла, Добра,
Край, де стояла твоя колыска,
Неволить, топче чужа юрба.

Вкруг холод... темінь... все те, що нищить,
Полошить щастє, сні молоді!
Моли ся, ворог загинь ладить
Тобі, дитино, твоїй сімї.

Молитви чисті шли за ті хмари,
До Творця Світла на вишини,
Моли ся, заки огорне сумнів,
Надія щезне і щезнуть сні.

Молитви щирі се скарб, дитино,
В днях проб ти скарб сей — найдеш в душі,
Колись сам спогад молінь дитячих
Знов верне віру, міць дасть тобі!

Перемінськ 19. IV. 1921.

Уліяна К.

Богдан Заклинський.

Шкільний музей.

В бурсі Педагогічного Товариства панував великий рух. Світлиця, де вчилися ученики, виглядала наче робітня трудової школи. Коло стола сиділи більші й менші школярі при праці. Одні писали, другі рисували, то знову малювали. Треті при другому столику стругали, вертіли, ліпили і витинали, — до чого котрий з них мав охоту.

За годину вже Степан мав готовий поділ годин, красно виписаний на картоні. Довкола вималював синьо-жовту вінетку (прикрасу). Пётро зладив млин, який він не раз давніше ставляв на потоці коло своєї хати там на селі. Ромко зі брав свої шкільні рисунки, а Остап вирисовував карту України. Славко докінчував свою збірку поштових марок У. Н. Р., а Зенко різьблену раму до сеї збірки.

Як раз тоді заїхав на бурсацьке подвір'я віз. Се приїхали хлопці зі свят знову до школи і привезли собі з дому харчі.

Перший прибіг із подвір'я Марко. Він привитаз ся з товаришами і зараз зацікавився таким незвичайним рухом у світлиці.

— Що се, товариші? — спитався. — Ви става, попис, чи може театр?

— Як то, ти ще не чув? Не читав по українських часописах, що вже заложений у Львові „Український Шкільний Музей“?... Ми хочемо зібрати і дати туди дещо з наших письменних і ручних праць. В інституті, де вчить ся моя сестра, вже дівчата зладили монограми, вишивки і витинанки з барвистого паперу, які на Великдень приліплюють коло образів по сільських хатах.

— А ми привезли зі свят кілька крашанок, що ми самі красили, — сказав Марко. — Можна їх дарувати в музей?

— Певно, що можна! Лиш як робиш, то зараз! Не так, як наші попередники, що багато говорили, а мало робили... Наші вироби даємо у відділ: „Праця школярів і учеників“. Тільки не забудь, що до кожного предмету мусить бути додані карточки: 1) Ім'я і назвище жертводавця, 2) його занятя, 3) місцевість, 4) який предмет, 5) звідки? 6) хто виробив? 7) опис предмету. Там се втягнуть у книгу і дадуть порядкове число. Посилати на адресу: Директор Михайло Галушинський, Львів, ул. Чарнецького, 24, II поверх, для Українського Шкільного Музея..

Опісля в довшій розмові розказали Маркови основніше про сей новий музей.

Український народ дуже вважає на виховане своїх діточок, бо діти — наша будучність! Вони бачуть усе, що робить ся довкола. А як виростуть, довершать те, що ми не докінчили.

Які були школи, учителі і книжки у нас від початків української держави аж доси — се описує історія українського виховання (педагогії). Богато всього пережив наш народ за тих 1000 років!... А шкільний музей нам покаже,

яке то було українське шкільництво за той час у минувшині, а яке в теперішності. Музей буде містити в собі також архів і педагогічну бібліотеку, робітню і читальню. Будуть там також усі діточі часописи та видання дотично справи виховання на українській і на чужих мовах. У музею побачимо жите й працю над вихованем молодого українського покоління, почавши від захоронок аж до університету, загалом усю українську передшкільну, шкільну і позашкільну освіту. Ми знаємо наше бурсацьке жите і працю, нашу гімназію і учительську семінарію; а в музею ще побачимо жите в українській Академії Наук, Академії Мистецтва, у торговельній і господарській школі; далше — жите на всіх українських провінціях і колоніях. Побачимо ще там рух у наших освітніх і видавничих товариствах, а також у Міністерстві і Секретаріаті Освіти. — „Світ Дитини“ дістане там кутик для себе.

Зібрати те все можна тільки при допомозі учительства і шкільної молодіжи. А нам залежить на тім, щоби наш український музей дав повний образ історії українського шкільництва. Як у кого є давні видання шкільних підручників, педагогічних часописів і видань, рукописи й акти, нехай передає у музей. Всякі звідомлення, підручники (і на чужих мовах) та інші книжки, що торкаються справ виховання і навчання, народної освіти — все те збереже шкільний музей.

Управа музею видала зазив: „Передавайте в шкільний музей роботи шкільної молодіжи, моделі, картограми, шкільні друки, які тільки де-небудь уживано“.

І справді до шкільного музею присилають уже багато усього зі всіх сторін широкої України. Зібрано там альбом світлин (фотографій) і карток (переписних листків) українських шкіл із дітворою, різні шкільні свідоцтва, підручники.

Один учитель із Закарпаття з головного міста Ужгорода, прислав тамошні шкільні книжки (мадярські), щоби всі виділи, як то тяжко було вчити ся українським дітям за часів мадярського панування.

Є в музею дуже цікаві рисунки дітей зі села. Міністерство Освіти У. Н. Р. обіцяло прислати всі свої видання.

— Тепер збиранє що лиш почало ся, — додав Остап, — але є надія, що при помочи школярів і учеників та їх учителів музей скоро виросте...

Хлопці слухали уважно пояснень товариша. Тоді обізвав ся Марко:

— В нашій селі школярі, як пасуть худобу, то роблять усякі кошики. Чи се також можна прислати?

— Очевидно, що можна, бо се праця школярів. Усі вироби діточі з паперу, кори, глини і дерева (сопілки, деркачі). Те все праця українських рук!

ПЕРШІ ПРОБИ МОЛОДИХ АВТОРІВ.

:: :: :: :: (У сій частині часопису містимо перші праці наших читачів.) :: :: :: ::

На Великдень.

На сході бє луна	...Воскрес... співа народ
І сонце вже встає,	І з дзвонами в одно
З усіх сторін народ	Лунає все село,
Юрбами в церкву пре.	А гомін з вітром йде.
І мають хоругви,	І ми радіймо всі,
Велично дзвін гуде,	Бо ще настане час,
А весь народ спішить,	Воскресне нарід наш
Свяченеє несе.	І радість д нам прийде.

Богдан Кондра, уч. III. кл. гімна.

Історія моєї курочки.

(Із свого записника подав Верховинець із Ластівки.)

Мені було тоді шість, чи сім років, як вивела квочка у нас курятка. Такі були маленькі, пушисті, а гарні, як пташечки.

Зі всіх курят одно сиве як зазулька було найгарніше. Я уласкавив його і воно щораз більше привязувалося до мене.

Се була гарна сивенька курочка. Назвав я її Сірка або Сіроманка. Зладив я для неї гніздочко і вона все несла до нього мені яєчка.

Як бувало піду на огорог і закличу: „Сірко! Сірочко!“ — то вона зараз біжить до мене. Я стрибаю по дворі, а вона мов песик бігає за мною.

Така, знаєте, миленька була, що всі її любили, а я був би за ніщо в світі не дав її.

Се була мила жива забавка. На сам спомин, що не стало би Сірки, ставали мені слези в очах. Я думав собі, що буду її все тримати, доки сама не згине, а тоді дам її випхати, та лишу на спомин діточих забав.

Так моя Сірка росла здоровенька три роки, аж стрітила її сумна доля.

Се було 28 марта, 1920 року. Гарненько і тепло було на дворі. Весняне сонячко огрівало зморожену землю. Я тішився, що можу знов стрибати по дворі.

Раненько забіг я до моєї пестійки. Аж тут... аж лячно сказати! Лежить моя Сірка без головки, немилосердно пошарпана лютим ворогом-тхорем.

Слези жалю полилися мені з очей за приятелькою. „Сірочко“ — подумав я — „чи-ж уже більше не побачу тебе, чи-ж не будеш уже стрибати за мною?“ А слези так і ллють ся.

Та годі було мені довго сумувати. Я мушина, що повинен від наймолодших літ учити ся зносити всі прикrostи, щоби опісля міг поборювати всякі перепони.

Вправді не забуду скоро моєї пестійки, але сумувати не буду.

Така-то була історія моєї курочки Сірки. Я записав се до свого записника і з вами, любі читачі, поділив свій смуток, памятаючи що: „Поділений смуток стає половиною смутку!“

Наука.

Наука, жерело глибоке,
З котрого кожний може брати;
У ньому всім округ широкий,
Щоб міг і ближного навчати.

Минулу славу України
Через науку пізнаєть ся,
В дитині кожній українській
Живійше серце відозветь ся.

Учім ся рідної ми мови
І сеї пісні, що нам мати
Все при колисочці співала,
Коли дитинку клала спати.

Через науку пізнаємо
Героїв, що жите віддали,
За Україну свою рідну
У лютих боях кров проляли.

Героїв тих, що сміло вмерли,
Нам треба завжди памятати,
Вони Україну любили,
Нам треба в їх сліди вступати.

Бо мусить раз народ повстати,
І розірвати свої кайдани,
Ще мусить вольний спів лунати,
Коли до бою вдарять барабани.

Марійка Чиж.

уч. III. кл. гімна. в Самборі.

Якеж се свято...

Якеж се свято, що листками
Вкрились зелені галяузки,
Що луг прибрав ся квіточками,
Левада вбрала ся в базьки?

Якеж се свято, що потоки
Засяли блеском мов хрусталь,
Розрушивши свій нурт глибокий,
Пісні свої несуть у даль?

Якеж се свято, що у полі
Піднялись пісні голосні?

Се свято мира, щастя, волі,
Привіт народжений весні.

Упадок горя і терпіння,
Конець недолі і тюрми,
Се свято — друге Воскресіння
Свободи, волі і весни.

Ремизівці, 14 IV, 1920.

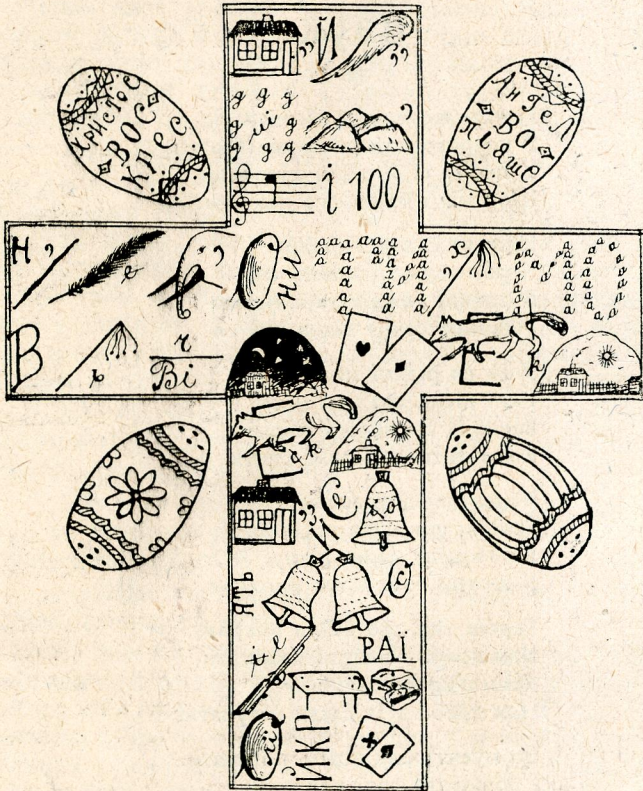
Роман Завадович.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 10.

(Уложив Нусько Думін.)

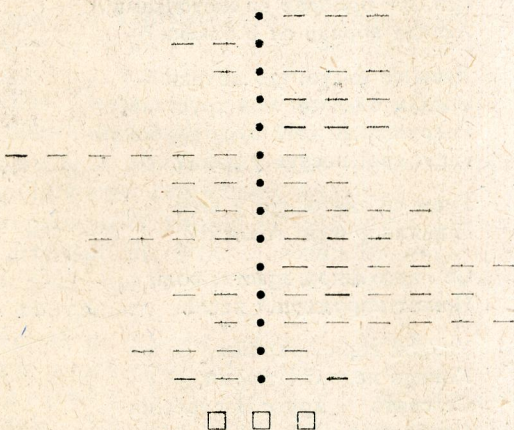
Замітка! Кілько читачів надішле влучну розв'язку цього ребуса, стільки разів по **2 Мк.** зложить автор на пресовий фонд „Світа Дитини“. Нехай отже не забракне ні одного з читачів!

□ □ □

Великодня загадка.

(Уложила Ярослав Монцібович.)

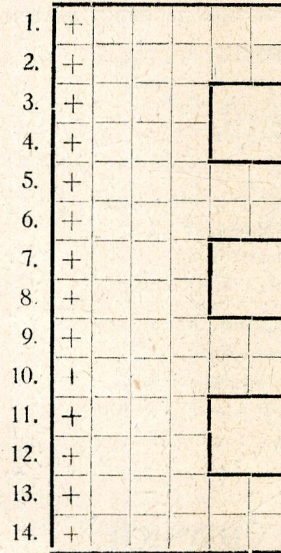
Річи, яких уживаємо на Великдень, уставити так, щоби букви на місці точок читані з гори в долину дали святочний привіт.

□ □ □

Загадка орнаментальна.

(Уложила Стефанія Підгайнівна.)

Значіне складів:

1. Місто на Україні. 2. Місто над Азівським морем. 3. Складає риба на весні. 4. Нічний птах. 5. Знаряди до будови. 6. Король чеський, що з ним воював Данило. 7. Інакше родина. 8. Є в склепі. 9. Місто на Волині. 10. Річ, що видає милий звук. 11. Мати наших міст. 12. Відсвіжує рослини. 13. Сумна поезія. 14. Командант військового відділу.

Початкові букви читані з гори в долину дадуть початок радісної пісні.

□ □ □

Шарада.

(Уложила Іванна Сиротинська.)

Перше — се місто вкраїнського Поділя,
Куди в війні лукава доля
Наших славних борців загнала
І над горем їх сміялась.
Друге з третім легко сей вгадає,
Що залюбки в карти грає.
Третє з четвертим — се вже тяжша справа,
Артисте, добре знай —
Бо жде тебе неслава!
А цілість того милозвучна гарна,
Як слухаєш, то здається тобі,
Що чуєш хвилі шум й плескіт човна,
Здаєсь, що чуєш — не музики звук,
А гру води й весла.

□ □ □

Загадка з імен.

(Уложив Нусько Думін.)

О	т	е	і	с
а				й
і				М
Т				е
х	а	р	д	р

Порозкидані букви в квадратиках уложити так, щоби утворили чотири мужеські імена.

□ □ □

Льогогрифова домиголовка.

(Уложила Я. Монцібович.)

- ... 1. В кожду точку вставиш букву,
Звірятко мати будеш,
Прочитай слово в відвороті,
В кожній столі найдеш.

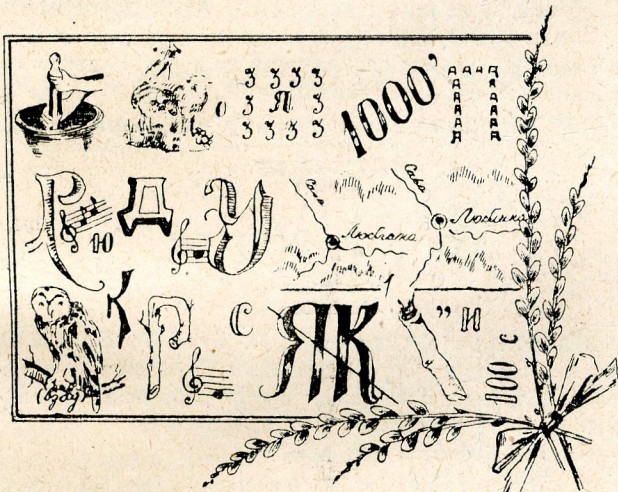
Хто хоче мати веселі Свята — нехай прочитає собі веселу історію про
:: :: :: „Нечемне воронятко“ з 48 образками. — Ціна 50 Мп. :: :: ::

- ... 2. Як знов тес тутки вчиниш,
Солодку річ мати меш,
На відворот прочитайже,
Довруги тес найдеш.
- ... 3. Річ червона і солодка,
Тепер рідко є її,
Як назад на неї глянеш,
Буде птиця у гаї.
- ... 4. Поглянь трохи на точки ті,
Хорому потрібне все,
З кінця як ухопиш слова,
В плоті мусить бути се.
- ... 5. У зимі лиш подибати,
В літі мало його є,
А з кінця знов біда буде,
Як в п'їтмі прийдеш на се.
- ... 6. Колись до чаю вживали
Дорослі лише люди,
Взад читай, такий у Львові,
В кождім домі він буде.

□ □ □

Ребус ч. 11.

(Уложила Наталка Гжицька.)

Розвязки загадок

з 7 числа „Світа Дитини“.

Ребус ч. 8: З одного слова, без розваги
висказаного, буває нераз лихо.

Загадка в прямокутнику: Гребінка.
Шаховий коник:

Встала й весна, чорну землю сонну розбудила,
Уквітчала її рястом, барвінком покрила;
І на полі жайворонок, соловейко в гаї
Землю убрану весною в ранці зустрічають —
Рай та й годі! *Т. Шевченко: „Весна“.*

Загадки рахункові:

1) XX	2) 30 + 3 = 33
99	36 - 3 = 33
11	11 × 3 = 33
	33 : 3 = 33

176

Шарада: Костомарів.

Влучні розвязки надіслали:

Ст. О. Сл. й Т. Милянчи, В. Гоцький, Ст. Козло, Б. Швець, Г. Гела, Н. Думін, Б. Кондра, Ю. й Л. Сухі, М. Н. й І. Турчмановичі, Д. й Т. Чайківські, М. Попович, Сл. й М. Ганкевичівні, О. Кузьмак.

З нагоди Празника Воскресення Христового
пересилаємо всім нашим читачам і прихиль-
никам щирі бажання і поздоровлення з грімким
привітом: **Христос Воскрес!**

Видавництво „Світа Дитини“.

Переглядаючи головну книгу передплатників, пере-
конуємо ся зі сумом, що лише мала частина передплатни-
ків заслугоє на сю назву, бо решта, — то самі мало-
платники, або й зовсім неплатники. Ми стілько разів
відкликували ся до громадянських почувань нашої суспіль-
ности, а головню до всіх наших довжників, що стидно нам
уже більше упоминати ся про се, що нам належить ся.

Нині робимо се останній раз і сподіємо ся, що слова
наші не будуть „горохом киданим об стіну“.

Наше видавництво залежне виключно від своїх перед-
платників. Випуск одного накладу газетки коштує тепер
пересічно 40.000 Марок, отже немалу квоту, яку мусимо
платити позиченою готівкою. А опісля кількох трудів й пи-
санини маємо, щоби зібрати гроші на покриття наших дов-
гів і зобовязань — сього ніхто не знає.

Сподіємо ся проте, що протягом місяця мая всі наші
довжники і неплатники — стануть дійсними передплатни-
ками „Світа Дитини“.

Адміністрація.

Евген Стойкевич у Зборіві: Редакція має стілько справ
щоденно до полагоди, що не має спромоги полагоджувати
закупи наукових приладів для передплатників.

Мирисьо і Роман Равлюки у Волчківцях: Як подобало
ся Вам Шевченківське число? Кілько хлопчиків у школі
читало його? Небавом дістанете знов нову і дуже забавну
історію про „Нечемне воронятко“.

Галюся Змрочківна в Товстені: За докази співчуття
„Світик“ дякує своїй любій Приятельці. Загадки будуть по
черзі друкувати ся.

Ангеліна Давидовичівна в Бракові: Дорога Приятелько
з заточеня! Якже мило читав „Світик“ Твій сердечний ли-
сточок! Не жури ся і не сумуй, що так далеко загнала
Тебе доля від сього світа, в якому живеш тільки ще сер-
цем, який пестити і лелієш у своїх мріях. Настане вскорі
час, що на дієвому годинникови вибе година нашого Во-
скресеня. Чим менше будемо плакати й нарікати та чим
більше возьмемо ся за тверду працю, яка кому назначена,
тим швидше прискоримо сю велику для нашого життя
хвилю. І тому, Люба Приятелько, не сумуй, але гуртуй при
собі всі свої подруги, що живуть також там на засланю
і читай з ними пильно українські книжки, часописи, а пере-
довсім „Історію України“ Аркаса або Грушевського. На-
коли станеш на роздорозі думок, звертай ся о пораду
до свого щирого приятеля — „Світика“.

Сяся Сілецька в Світліні: Бракуючі числа висилаємо, але за них мусить уже Сяся заплатити до каси „Світика“ квоту 150 Марок, бо реклямації за 1920 рік обов'язували тільки до 16 січня 1921 р. Твою світлинку із саночками „Світик“ має і зробити своїй Любій Приятельці несподіванку. Що бракує Тобі стільки чисел, Ти сама винна, бо не подала в час зміни адреси і всі ті числа, які Тобі бракують, ми висилали на стару адресу до Тустанович.

Богдан Кондра в Шершенівцях: Всі Твої листи і праці „Світик“ одержав, а дещо вже й надрукував. На кождий лист годі кожному відписувати, бо на се не дозволяє „Світикови“ час. Твої ребуси дуже недбало порисовані, на карточках зі шитка, а в загадках повно блудів. Тому старайся на будуче гарно рисувати тушом і точно обдумувати загадки. Деякі Твої віршики досить удатні і їх містити-мемо у відділі „Молодих авторів“, а ребуси й загадки пішли на спочинок... до коша.

Мирослав Попович у Хотині: Твоя загадка прийшла за пізно і тому не можна було надрукувати її в Шевченківському числі.

Ірина Кравецька в Телмерівцях: Твій „шаховий коник“ трохи нескладний, бо не розложений на 64 полях. Квоту 200 Марок вписали ми всю на передплату, бо постійні передплатники за Шевченківське число нічого не доплачують.

Стефа Сениціна в Ладанцях: Бракуючі числа для школяриків ми вислали. Чи дійшли в порядку? Жаль по страті найдорожшої власності замінив „Світик“ у любов до всіх українських діточок, які для нього від тепер найдорожші над усе.

Юрій Карпинський в Острівці: За змістом книжечок для дітей сліди пильно в кожному числі „Світика“ у відділі: „Читайте, діти“. Особливо маєш такий виказ дуже гарних книжечок у Шевченківському числі.

Агенції „Світа Дитини“ за границями України.

Отсею дорогою повідомляємо всіх наших читачів, що проживають поза межами держави, що головним заступником „Світа Дитини“ на всю Чехо-Словацьку Републіку є:

Українська Книгарня в Празі (Praha, II, Karlovo náměstí, č. 6).

Головне заступництво на Злучені Держави Північної Америки обняв г-м. Касіян Багрії в Ньюарку (Kassian Bahrey — Newark, N. J. 277. West Kinney-Str.). Туди належить проте звертати ся по оказові числа газетки та по всі видання „Світа Дитини“.

В Канаді маємо окремих заступників для кожного стану (області), і так:

В стані Манітоба є г-м. Михайло Пасічник, власт. книгарні у Вінніпері („The Accord“, Winnipeg, Man. 216, Dufferin Ave).

В стані Саскачеван є г-м. В. Вавриневич (W. Wavrynevich, Theodore, Sask. Box 367).

Головне представництво на Сибір, Манджурію, Корею і Зелений Клин має „Український Клуб“ у Харбіні, ул. Гоголівська, ч. 279. (Harbin, Republic of China).

Ми сподіємо ся, що Вам, Дорогі Читачі, справляти-маленький „Світик“ усе милу розривку та стане мостом

духової злуки між Вами, там далеко на Сході й Заході, і Вашими братчиками й сестричками тут у матірній Країні, за яку Ви ніколи не повинні забувати.

Конкурс.

Видавництво „Світа Дитини“ розписує отсим третій з черги конкурс на оригінальні твори для дітей і молодіжі, довільного об'єму, з терміном надсилання рукописів до 30 червня 1921 на адресу редакції: Львів, вул. Зіморовича, ч. 3.

Вибір теми полишаєть ся авторам. Сюжети з життя дітей (о національній або альтруїстичній закрасці), сценічні картини та оповідання на актуальні теми, а передовсім описи героїських діл українських дітей в часі визвольних змагань за нашу самостійність — найрадше бажані. Дальше пригоди з життя дітей віршом або прозою, статейки з обсягу технічних винаходів і мистецтва, а також у формі оповідань життєписи славних Українців.

Рукопис має бути читкий, писаний по одній стороні і означений псевдонімом автора або якимось моттом. У замкненій коверті, долученій до рукопису, а означений таким самим псевдонімом або моттом, має бути подане ім'я і назвище автора та докладна його адреса.

Премій буде три: перша 3000 Мк., друга 2000 Мк., третя 1000 Мк. Ненагороджені твори, які конкурсове журі буде вважати придатними до друку, Редакція готова набути за окремою винагородою.

Редакційний Комітет „Світа Дитини“.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Учіте ся“: П. Була 20, Е., Я. й О. Сагани із Освенціма 150, Школярки з Городниці (пов. Городенка) 250, Кляса II народньої школи в Заривинцях к. Бу-чача 80, В. Островський 30.

Разом зібрано: 1592 Мк.

На голодуючих Гуцулів: Г. Геля 30 і кличе Н. й В. Дзеровичівні та Н. й Г. Топольницькі з Тернополя. Разом зібрано: 605 Мк.

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Б. Кондра 10, П. Була 20, Н. Думін 60, о. В. Сухий 100, Школярки із села Здовбиці (коло Дубна на Волині) 30, Б. Алискевич 20, Т. Винницька 15, Безіменний філантроп 2000 (четвертий раз), М. Андрушко 15, авторка конкурсового оповідання п. н. „Побіда Спартанців“ 400, Льольо Весоловський 100 і кличе: Іванку Бортияківну та Славцю Федьшинівну, Вп. Михайло Зазуляк із Нью Йорку 15 доларів (другий раз).

Разом зібрано: 19.856 Мк. та 19 доларів і 50 центів.

Передплата на 1921 рік: квартално 120 Мк., річно 480 Мк., поодинокое число 20 Мк.

Для Америки й Канади 1 долар на рік.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази в місяці, кожного 1-ого і 15-ого.

Іванови Франкови.

(В п'яту річницю смерті.)

Була яр-веснонька гожа,
Гай-поля вмаїлись цвітом,
Як на смертне ляг Він ложе
І прощав ся з сонцем, світом.

Та не так зі сонцем ясным,
Як з українським народом,
Мов з дитятем своїм власним,
Він прощавсь перед заходом...

І заплакав люд сльозами,
Молоді, старі, тай діти:
— Не лишай нас з ворогами!
Що без Тебе мем робити?

— Ти Опікун був нам рідний
І добра Учитель ревний,
Не лишай народ свій бідний
В час негожий, в день непевний!

Він промовив: Не ридайте,
Не самих я вас лишаю,
Ось завіщане, читайте,
Я всю жизнь для вас лиш дбаю...

Прочитайте мої книги,
Там знайдете заповіти,
Як ворожої кормиги
Вражу силу подоліти.

Перша заповідь: Любіте
Свою рідну Україну,
Все для неї посвятите:
Жизнь, майно, свою родину!

Друга: Вчіте ся й працюйте
Для народа без упину,
І безділства не шануйте,
Тим спасете Україну!

Ляг поет на вік в могилу,
Та не згинуть заповіти...
В них знайдемо зброю, силу,
Як неволю подоліти.

Юра Шкрумеляк.

В САДОЧКУ.

ОТТО ЛИПЦЕАВ.

Цвітуть сади...

(До картини О. Штрітселя.)

Цвітуть сади...

Немов у святочну перемітку білу
Сільська молодиця прибралась в неділю,
Так вишня пишаєсь красою
В сніжному із цвітів завою,
В шатах весни.

Цвітуть сади...

Мов мрій молодечих рожевії хмари,
Мов споминів щастя розкішні примари
Всміхають ся яблуні цвіти,
Із леготом грають мов діти
Під спів весни.

Цвітуть сади...

Прослали ся трав ніжноткані килими,
Синіють здалека фіялки між ними,
І дивлять ся в небо голубе,
І шепчуть з собою про любе
Тепло весни.

Цвітуть сади...

Он братчик з сестрою там книжку читають,
А потім зірвуть ся, пустують, гуляють,
Немає веселошам впину,
Немає їх радощам стриму!
То чар весни!...

Василь Софронівич.

Богдан З.

На прогульці.

Погідна весняна днина. У школі ученики вчать ся, а щось їх аж тягне на простір. Крізь відчинене вікно долітає спів пташок. Вітерець що повіє, то принесе запах із розцивилих дерев. Сонечко аж палахкоче та не дає ученикам читати. Наче вся природа змовила ся, щоби вивабити хлопців зі школи.

А ще до того на годині української літератури задеклямував один ученик поезію, що вивчив ся на домашню лектуру:

„Іде, їде в світ май пишний, Сипле цвіти по черешні І рожевий яблоневиць, Яблоневиць цвіт.	А за маєм, а за маєм Лине гомін лугом, гаєм. Скрізь садами, левадами Горить самоцвіт.
---	--

Ллють ся, вють ся понад яри
Світла ранку, ночі чари.
Пряде нічка чари з личка,
З зоряних очей.

(М. Підгірянки).

Ледви діждали ся ученики перерви. Тоді обступили учителя і враз просили:

— Ходім нині по полудни на прогульку далеко за місто. Оглянемо весну. Бо тут у місті її мало й видко.

— Я візьму зі собою сітку на мотилі! — сказав Андрусевиць, завзятий природник.

— А я візьму рисованець й олівець! — обіззав ся Влодко, нащ рисівник.

— А я не витримаю, щоби собі не „вівкнути“! — закликав Федько, запалений етнограф.

Так кожний обіщовав собі щось.

— Я доповню свій зільник!

— А я свою збірку хрущів!

— Я візьму свій фотографічний апарат і всіх вас відібу на спомин! — сказав Семен.

— Та світлина буде опісля ілюстрацією в моїм дневнику, де я подам докладний опис прогульки! — зауважав хронікар Петро.

— Те все добре, — обіззав ся учитель, — бою ся, чи не потерпить на тім завтрішня лекція.

— О ні, ми вечером навчимо ся, а ранком іще повторимо! — відповіли ученики.

— То йдемо. Збірка на площі Шевченка о третій годині по полудни. Лиш памятайте, щоби прийти на час, не „по руськи“, по старому, але вже по українськи!

Точно о третій годині виходили, а за 10 мінут були вже за містом. Спокійно плив над ними синьо-жовтий прапор. Машерували рівним кроком. На душі було так соняшно, легко! Призабула ся на хвилину вся трагедія народу, неволя, знущання, стони... Під подихом весни почули в собі силу до нового змагання, як колись молоді Титани, що все відроджували ся, діткнувшись матері-Землі.

Поплила пісня:

„Гей на горі, там женці жнуть,
А попід горою, яром, долиною
Козаки ідуть“.

Зложена ся пісня давно на Степовій Україні підчас походу в українсько-турецьких війнах. А й досі не втратила своєї вартости й бадьорости. Хто зложив сю пісню — невідомо. Красний твір піде від свого творця між люди і живе в ріднім народі вже своїм самостійним житем.

Як побачили наші прогульковці, що вони вже під лісом, далеко від міста, стали свобідніші. „Розсипали“ ряд і йшли то гуртками, то гусяком.

Ще з початком прогульки перестеріг їх учитель: „Наш народ — хлібороб і кожде зтопане стебло — се його велика втрата в теперішній тяжкий час“.

Кожний ученик шукав тепер свого. Любитель ростин збирав цвіти над потоком, другий ловив мотилі. Підчас відпочинку Семен відсвітлив цілу прогульку. Федько з радости почав співати „коломийки“, бо він знав їх багато:

„Ой як я був малий хлопець, такий сміхованець,
Як заспівав на печі — пішли горшки в танець“.

Влодко й собі тягнув далше:

„Сеї ночі о півночі неслава ся стала:
Миши хату підточили, кітка з печі впала...“

Інші хлопці захотіли також показати, що й вони знають. Лише скінчили співати одну, починали другу:

„Мене мати породила тай коло потока,
І казала: Рости, доню, тоненька, висока.
А я мами послухала, виросла тоненька,
На сім сяжнів поясинка тай ще коротенька“.

І коломийкову мелодію змінiali:

„Ой коби я козу мав, я би не журив ся,
Я би козу подоїв, молока напив ся“.

— А хто вміє заспівати географічну коломийку?

— Зараз! Послухайте:

„Ой чому ся не жениш, Високий Бескіді?
— Бо зелена Полонинка за мене не піде!
Чорногора хліб не родить, нічим ї орати,
Виховує нас, Гуцулів, як рідная мати!“

Отсе маєш географічно історичну:

„У Сиготі у болоті гуси геготали,
А мені ся молодому пани владували“.

— А тепер хто заспіває козачка?

„Ой нема то над козака, — Гайда, гайда, хлопці наші,
Пішов в потік, зловив рака. Наварила мама каші.
Не мав його де подіти, — А якої? — Пшоняної.
Кинув на піч межі діти. Гайда, гайда, хлопці мої!“

Ой там, ой там на горбочку Я сплю, мені сниться,
Іхав дідько в черепочку. В мені душа веселиться.
А ми його не пізнали, Я устав — то нема,
Тай шапочки поздіймали. Лише дурна голова!“

— Пане учитель, — поспитав один з учеників, — чи така народня поезія належить до літератури, до письменства?

— Счевидно, — сказав учитель. — Небавом будемо вчити ся про се. Та при теперішній нагоді скажу вам хоч коротко про неї.

Народня поезія входить як окрема галузь у царину недавно, бо в XIX століттю, витвореної науки, етнографію. Ся етнографія ділиться на такі три галузі: 1) Антропологию або науку про людину, як про сотворіне. (Наука про інші сотворіння називається зоологією). 2) Етнологію або науку про народи та про їх матеріальну культуру, тоб-то про їх спосіб життя, хати, ношу, заняття, обряди, звичаї і т. п. 3) Фольклор або устну словесність. Крім писаної літератури або письменства, витвореного відомими письменниками, є ще окреме народне письменство, витворене невідомими творцями, не писане, лиш передаване з уст до уст; се й є народня поезія або фольклор. Сюди належать такі твори, як колядки і щедрівки, гаївки, думи, похоронні голосіння, історичні пісні, весільні, побутові, любовні, жартовливі, коломийки, козачки, приповідки, загадки, казки, байки, легенди, міти, перекази, новелі, приказки (анекдоти) й інші. Деякі з них витворені ще в передісторичних часах і доси живуть між простим народом, багато вже забуло ся. Хто списує отсі твори з уст народа, а також досліджує обряди, звичаї й загалом народне життя, порядкує все те та віддає до друку, той називається етнографом. Етнографічний Збірник се книжка тим цікава, що поетам дає взірці народньої творчости, а письменникам указує, що наш народ думає та чим цікавиться ся. Наше щиро національне книжне письменство датується від того часу, коли то письменники зацікавилися етнографією та почали писати такою живою народньою мовою, як у народній поезії.

Для української етнографії заслужені особливо отсі збирачі і дослідники: М. Драгоманів, П. Чубинський, І. Франко і В. Гнатюк, а з поміж менших іще: І. Рудченко, М. Максимович, Я. Головацький, М. Сумців, П. Куліш, Б. Грінченко, В. Шухевич, І. Верхратський, З. Кузеля, А. Онищук та багато інших. Мелодії пісень збирали: М. Лисенко, Ф. Колеса і О. Роздольський.

З теперішніх наших етнографів на цілому просторі України найбільше заслужений і найбільше працює Володимир Гнатюк у Львові. Хоч

Володимир Гнатюк.

він часто занепадає на здоров'я, та все таки працює над українською етнографією від ранку до вечера. Він видав досі ось які книжки: Галицькі анекдоти (1 том); Етнографічні матеріали з Угорської Руси (6 томів); Галицькі легенди (2 томи); Знадоба до української демонології (3 томи); Коломийки (3 т.); Оповідання про опришків (1 том); Колядки і щедрівки (2 т.); Українські народні байки (2 т.); Гаївки (1 т.); разом 21 томів Етнографічного Збірника. Се великанська праця, а для української етнографії неocenена заслуга В. Гнатюка. Крім отсих більших збірок, написав він іще багато менших праць. Зпоміж них згадаємо: Національне відроджене австро-угорських Українців (Відень, 1916); Переписка з М. Коцюбинським (Львів, 1914); Кубань і Кубанці (Львів, 1920); Українська народня словесність (Відень, 1917). Кожний, хто цікавиться ся етнографією, нехай прочитає собі останню книжечку.

Задоволені вертали ся ученики домів. Не лиш весело провели час, а ще й почули виклад про етнографію *).

*) Примітка Редакції: Хто має які збірники етнографічних матеріалів, іще не друківаних, або хотів би збирати їх між українським народом, нехай повідомить д. В. Гнатюка через Редакцію „Світа Дитини“. В нашій часописі вже в минулому році були подані деякі співанки та легенди з народніх уст (зі збірки В. Гнатюка). Й тепер будемо дещо краще містити, як хто з читачів пришле. Лиш треба все подати, хто записав, від кого, де й коли.

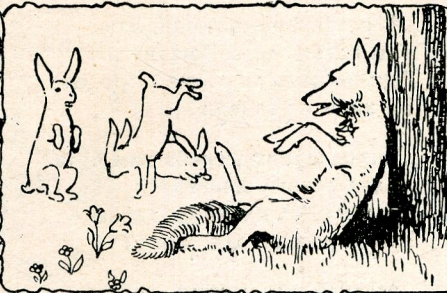
Лисиця жартівниця та зайчики побігайчики.

Байка, нагороджена другою премією на II конкурсі.

З образками А. Манастирського.

Діти, скажу казку гарну!
Тільки слухайте примірно,
Щоб ніщо не йшло на марно!
Я вам все розкажу вірно!

Се було в літа давненькі.
У ліску лисиця жила
Та три зайчики жвавенькі,
Літом жило ся їм мило.

Та зима наспіла біла
Тай морози з нею люті.
Гей, як їм за шкіру сіли
Сі морози гостро куті!

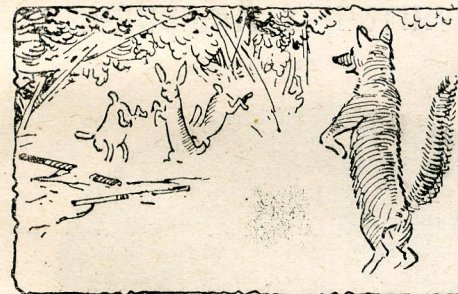
„Що робити? Що ділати?“
Стала думати лисиця:
„Треба хату будувати,
Щоб від тих морозів скрить ся“.

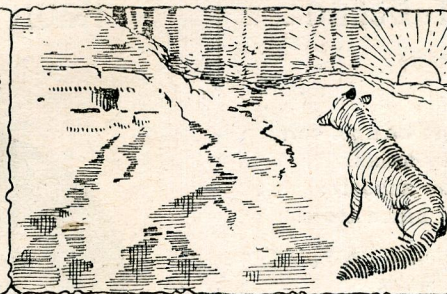
І з снігу буде хату,
Вікна з криг, щоб було ясно.
Ні! Не хату, а палату;
І простору й пишну й красну.

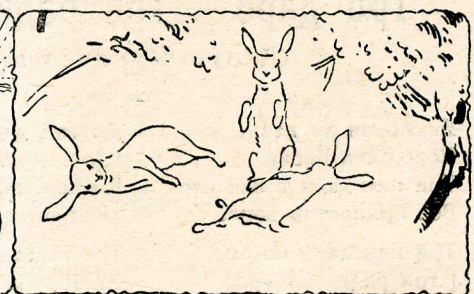
А зайчата небожата,
Що тоненьку мають шубу
І собі будують хату,
Та не з снігу, але з лубу.

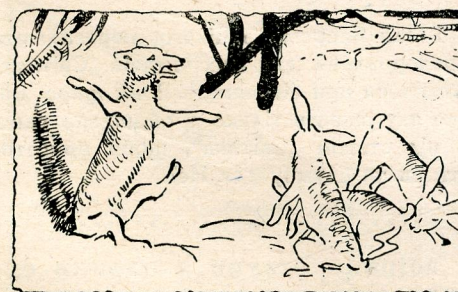
І смієть ся з них лисиця:
„Що се буда в вас, не хата?
А глядіть но, як блищить ся
В мене пишная палата!“

Та не довго так сміялась!
Під весну в проміні сонця
Хатка річкою полялась:
Все і стіни і віконця!

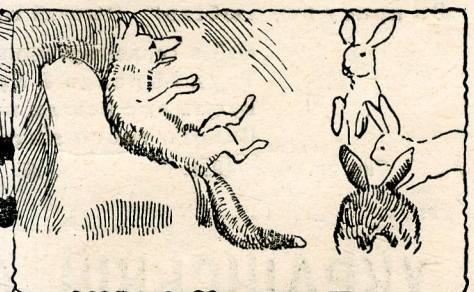
Й по лисичиній палатці!
А сі зайчики жвавенькі
В своїй з лубу грілись хатці
Раді сонцем, веселенькі.

А лисиця люта, злить ся
Тай стукоче на вухатих:
„Геть із хати! Знадобить ся
Вже мені тепер ся хата!“

Вам вже хати і не треба,
Ви зайчища сірі, прості!
Ось вам скиба просто неба
Ваша хата, кудохвости!

Яж собі не проста пані,
Я вигоду мушу мати,
Тож я жити так не в стані —
Геть, зайці вухаті, з хати!“

Я. Вільшенко.

(Конець буде.)

Мойсей і діти.

(Фрагмент із поеми Ів. Франка п. з. „Мойсей“.)

Ось гебрейська біжить дівора,
Що по полю гуляла,
Окружила Мойсея, за плащ
І за руки чіпляла.

„Ах дідусь! Ти куди йдеш під ніч?
Будь, дідусеньку, з нами!
Глянь, який збудували ми мур,
Які башти і брами!“

„Гарно, діти, будуйте свій мур!
Та не час мені ждати;
Пограничний мур смерті й життя
Я їду оглядати.“

„Ой, дідусю, поглянь у яру
Скорпіона ми вбили!
А в тернині аж трое малих
Зайченяток зловили.“

„Добре, дітки! Вбивайте усіх
Скорпіонів ви сміло!
Хоч несправедне, але про те
Пожиточне се діло.“

„А несправедне, бо й скорпіон
Жить у світі бажає,
А чиж винен він тому, що їдъ
У хвості своїм має?“

„Але зайчиків ви віднесіть
Там назад, де спіймали.
Аджеж мама їх плаче! Про се
Ви хиба не гадали?“

„Милосердними треба вам быть
Задля всього живого!
Бо жите, се клейнод, хибаж є
Що дорожше над нього?“

„Зачекай ще, дідусю, не йди.
Сядь у нашій громаді.
Оповідж нам пригоди свої!
Ми так слухати раді.“

„Оповідж, як ти був молодим,
Скільки бачив ти дива,
Як стада свого тестя ти пас
На верхівлях Хорива.“

„Як ти корч той терновий узрів,
Що горить, не згаряє,
І як голос почув ти з корча,
Що аж жах пробирає.“

„Не пора мені, діти, про се
Говорити широко.
Бачте, ніч вже тумани несе,
Гасне денне око.“

Та прийде колись час і для вас
В житевому пориві,
Появиться вам кушч огняний,
Як мені на Хориві.

Стане свято в вас мов у храму,
В той момент незабутній
І озветься до вас із огню
Отой голос могутній:

„Здійми обув буденних турбот,
Прийди сюди сміло,
Бо я хочу послати тебе
На велике діло.“

Не гасітеж святого огню,
Щоб як поклик настане,
Ви могли щиро і сердно сказати:
„Я готовий, о Пане!“

Довго ще міркували дітки
Над пророцькою річкою,
Коли сам він нечутно пішов
Ночі й півні на стрічу.

Довго висів і смуток і жаль
Над мовчущими дітьми,
Поки темний його сілюєт
Щез зовсім серед півні.

Три дари – три ради Весни...

(Дарусі Букачевській)

Як злітає до нас
Чородійка Весна,
Три нам дари в сей час
Все приносить вона.

Три нам дари несе
І три ради теж враз
Нам несе Весна все,
Як злітає до нас..

Перший дар: краси чар,
Що весь світ ним маїть,
Нам говорить сей дар:
„Ви красу все любіть!“

Другий дар: сонця світ,
Що темряву зганяє!
Він нам шле заповіт:
„В правді сила моя!“

Третій дар: зве на труд
Хлібороба Весна
І говорить нам тут:
„Труд основа життя!“

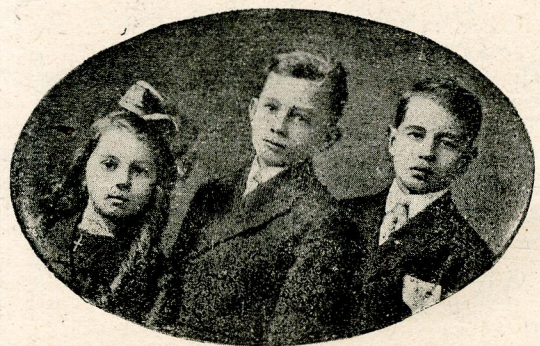
Дари-ради отсі
Весна твого життя
Шле й тобі! Ти усі
Захорвай їх, дитя.

Най в серденьку твоїм
Труд і Правда й Краса
Будуть все всюди всім
Всього твого життя.

Снятин, 9. V. 1921.

Я. Вільшенко.

Наші читачі з Америки.

Івась, Володимир і Оля Яворські з Чикаго, пересилають щирий привіт і поздоровлення для всіх читачів „Світика“ та всім представляють ся при сій нагоді. Вони щиро люблять Україну, про яку знають тільки з оповідань своїх родичів і стають під стягом „Світика“, щоби приготувити ся на службу для Неї.

„УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ“

виданий львівською філією українського краєвого товариства охорони дітей і опіки над молодістю у Львові.

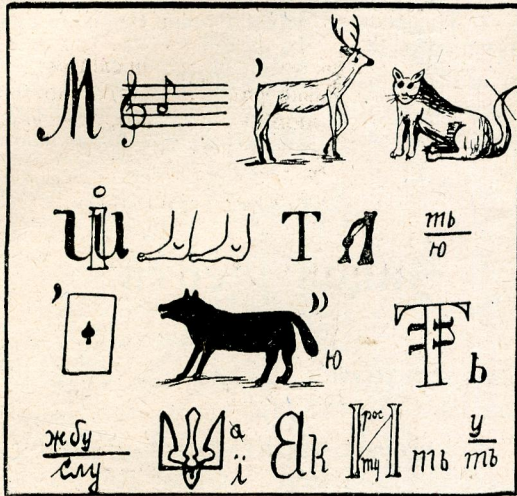
Ціна 70 Мп. без поштової пересилки.

Замовляти в книгарнях: Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок, 10 і Ставропігійського Інститута, Руська, 3.

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 12.

(Уложила Галися Змрочкієна.)

□ □ □

Загадка складова.

(Уложила Ярослава Монцібович.)

Во, ди, На, зі, лить, Ан, ле, Фу, лий,
зон, А, ка, на, Од, да, Нель, зес, я, Рам,
ра, Ка, по, он, ма.

З порозкиданих складів зложити слова так,
щоби початкові букви читані з гори в долину,
дали імя і назвиско українського письменника,
якого роковини тепер святкуємо.

Значіне висказів:

1. Ріка на Сибірі. 2. Часть України. 3. Гори
в Америці. 4. Цісар Французів. 5. Вулькан в Японії.
6. Імя Фараона. 7. Півостров в Америці. 8. Слав-
ний адмірал. 9. Край в Америці. 10. Ріка на гор.
Шлеску.

□ □ □

Шаховий коник.

(Подали Данко і Талія Чайківські.)

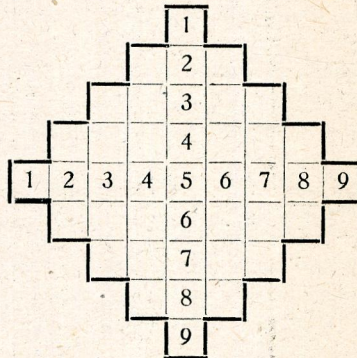
зна	ду	те	за	ї	ні	це	лі
до	і	й	ще	що	зла	ді	тан
най	є	ку	й	ли	ос	хви	най
ть	твер	та	те	ти	вас	ко	на
пу	та	сн	круг	ма	те	тя	ма
зда	дна	дні	ли	ща	в	як	не
на	на	ль	ні	ряй	ви	ть	той
мис	єсь	ро	ро	Ко	час	те	раз

Ідучи слідом шахового коника від складу
Ко відчитайте уривок гарної поеми нашого най-
більшого галицького поета. Назвіть сю поему
і поета!

□ □ □

Загадка в орнаменті.

(Уложив Пусько Думін.)

1. Ніч на переді має.
2. Інструмент музичний.
3. Імя хлопця.
4. Мале оповіданє Івана Франка.
5. ?
6. Ремісник.
7. Мовчить, а людей учить.
8. Часть голови.
9. Злучник.

Букви в квадратиках від 1–9 дадуть назву
родинного села славного українського письмен-
ника.

□ □ □

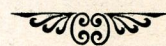
Шарада з букв.

(Уложив Пусько Думін.)

Має шість букв знаній,
Наш письменник славний.
Першу знайдеш у фарбці,
Другу шукай у праці.
Третя буде в праннику,
А четверта в соннику,
П'яту маєш в козаці,
Шесту — Різдво на кінці.

Як називаєть ся сей поет?

За влучні розвязки сих загадок призначені
до розльосованя 3 однакові премії, а саме: „Не-
чемне вороня“.

Розвязки загадок

з 8 числа „Світа Дитини“.

Ребус ч. 9: А дід бабці купив капці, за ко-
роткі були, взяв сокиру, обтяв пальці, самі добрі
були.

Шаховий король: Перша строфа пісні
В. Домазара п. з.: „Не здавить ворог нас“ — на-
друкована у 21–22 числі „Світа Дитини“ з р. 1920.
Музику до неї зложив композитор Ярославенко.

Шарада: Перепеличка.

Загадка в орнаменті: Маківка.

Загадки: Журавель при керниці. Ковалик
— мурашка.

Влучні розвязки надіслали:

І. й М. Котиси, Г. Гела, В. й С. Стисловські, Б. Думін,
І. й Ев. Чернецькі, Ст. Миланіч, В. Кондра, Д. й Т. Чай-
ківські, М. В. Хамула, В. Островський, Ір. й О. Потерей-
ківні, Л. З. М. Д. Рабі, Я. Курпак, П. Озерів, М. й Л. Про-
копівні, Р. Дворницький, Ю. й Л. Сухі, Р. Вельган, Т. Куль-
чицький, М. Н. й І. Турчмановичі, Т. Винницька, Ір. Краве-
цівна, О. Кузьмак.

Переписка Редакції.

Івась, Володимир і Оля Яворські в Чикаго: Ваш гарний лист справив „Світикови“ дуже велику радість. Із надісланої квоти взяли ми: 1 долара як передплату на 1921 рік, а решту віддали на пресовий фонд. Не забувайте, Дорогі Приятелі, про Україну, звідки прийшли Ваші дорогі родичі і не забувайте про українських Своїх Братів і Сестри тут у старім краю. Читайте „Світик“, давайте його читати всім своїм знайомим та заохочуйте всіх, щоби стали передплатниками „Світика“ та збирали жертви на пресовий фонд. Напишіть, чи дійшли до Вас усі числа газетки і книжечки, які ми Вам вислали.

Орися Рондзківна в Косові: „Світик“ давно вже очікував листика від Тебе. Що деякі загадки є трошечки трудніші, то „Світик“ про се добре знає і через се бажає своїх приятелів заохотити до ще більшої праці над собою через читання книжечок. А де будеш здавати іспит до гімназії? Не забувай від тепер про свій „Світик“ і стань його щирою приятелькою!

Ст. Козло в Сраніславоці: До „Світика“ все можна присилати, тільки, що не все зможе він друкувати.

До українського громадянства в Америці й Канаді.

• Найкраще зрозуміли вагу „Світа Дитини“, яку має він для виховання укр. дітей, Українці-горожани міста Теодора в стані Саскачеван. Вони зложили кождий по кілька доларів на передплату „Світа Дитини“ для бідних укр. дітей в Галичині. Тут подаємо імена сих щирих патріотів, які зрозуміли потребу доцільного виховання й образования наших дітей, а своїми щедрими жертвами причинили ся у великій мірі до піддержання нашого видавництва. Ось вони: о. Дмитро Кирстюк, Олекса Кіцул, Василь Чіропіта, Іван Ісар, Василь Король, Лев Саїн, Назарій Ісар, Стефан Мінтян, Петро Думанський, Теодор Мінтян, Кузьма Король і Іван Кіцул — зложили кождий по 5 доларів, а Дмитро Половик і Василь С. Ісар — по 7 доларів. Збіркою зав'язав ся учитель Володимир Вавриневич.

Ось Вам, Дорогі Земляки, гарний примір до наслідування та вказівка, як можете наймолодшому українському поколінню прийти з помочю. Нехай примір сих 14 свідомих громадян з Теодора найде вкортці тисячі наслідників. Нехай кождий Українець в Америці й Канаді положить собі за честь допомогти добрій справі, а користь із сего для будущности буде велика. Всі українські часописи в Америці й Канаді просимо переддрукувати сей комунікат.

Видавництво „Світа Дитини“.

Посмертна згадка.

І знов у гарну маєву днину не стало в живих одного нашого передплатника і ревного читача „Світика“, а саме Дозя Сагана, синка о. Алексія й Юлії Саганів з Турі к. Топорова.

У безмежну країну Вічності супроводжає бл. п. Дозя неутулений жаль родичів, та розжалоблена душа прибитого власним горем „Світика“.

Гарний примір до наслідування.

Краєве Товариство охорони дітей і опіки над молодістю, крім жертви на пресовий фонд у квоті 5000 Марок, асигнувало ще понад те квоту 2000 Марок із призначенням на закупню книжечок на премії для читачів „Світа Дитини“ за пильне розв'язування загадок. Завдяки щедроті Головного Виділу сього Товариства, буде від тепер Редакція преміювати розв'язки загадок.

Наколи би всі наші інституції пішли слідом „Кр. Тов. охорони дітей“ — то кілька радості й утіхи моглиб вони через се справити нашій любій дівчорі, скарбови нашої будучности.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Рідної Школи“: М. Стасів 10.

Разом зібрано: 2151 Мк.

На полонених та інтернованих: Н. Габрусевич 20.

Разом зібрано: 345 Мк.

На голодуючих Гуцулів: Н. Габрусевич 20.

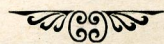
Разом зібрано: 625 Мк.

На фонд „Учіте ся“: Школярики з Карлова 500 (збірка з диточого концерту в 60 роковини Т. Шевченка), Т. Кульчицький 20, Сл. Гарматій 100, Діти з Могиляниці 125, Укр. Бурса в Новім Санчі 50, Клясові громади V і VII Б. укр. гімназії в Коломиї 570.

Разом зібрано: 2957 Мк.

На пресовий фонд „Світа Дитини“: К. Яворівський 50, Школярики з Карлова 100, М. Стасів 10, Я. Курпак 20, Галя Захарясевиц 250, Безіменний філантроп 2000 (п'ятий раз), Н. Хаджай 10, Льольо Весоловський 100 та кличе: Іванку Бортняківну Славцю Федьчишинівну; Оксана Сілецька й Іруся Левицька 1835 (збірка в день Шевченківського свята в Снятині), Н. Мілян з Кракова 100, о. А. Саган 100, Н. Головацька 50 (збірка при визичуванню книжок, п'ятий раз), Яруся і Славка Сімківні 300, Українське Краєве Товариство охорони дітей і опіки над молодістю у Львові 5000, Івась, Володимир й Оля Яворські з Чикаго (Америка) 5 доларів, В. Вавриневич з Теодора (Канада) 64 долари (збірка), Товариство „Народня Гостиниця“ у Львові 1000 Мк.

Разом зібрано: 30.811 Мк. та 89 доларів.

Збирачі марок!

За марки Західної України, найрадше стемпльовані на ковертах, і червоні рекомендаційні наліпки по 30 і 50 сот., даю прегарні заграничні марки, або плачу до 2000 Мк. Присилати поручено. Концепіст Гнатюк у Домброві коло Тарнова.

Передплата на 1921 рік: квартално 120 Мк., річно 480 Мк., поодинокі число 20 Мк.

Для Америки й Канади 1 долар на рік.

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.

СВІТ ДИТИНИ

ІЛЮСТРОВАННИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ ДІТЕЙ

виходить два рази в місяці, кожного 1-ого і 15-ого.

Тим, що лягли в боротьбі...

Висока могила стоїть та чорніє,
Неначе палата вельможних панів,
А хрест березовий вже з далека мріє
Посеред розлогих, широких степів.

Кого та висока могила приспала?
Кого уколосав вітрець степовий?
Кого в степ безлюдний доленька загнала?
Кому на сторожі стоїть хрест святий?

Хто спить там безжурно? Хто там спочиває
По змаганнях-трудах, по зноях війни?
Ніхто не розкаже? Чи ніхто не знає,
Чиї в ту могилу голови лягли?

Розкаже, розкаже Україна мати,
Бо там її діти, там її сини
Спочили, заснули, щоб уже не встати
Ніколи, ніколи, по вічні віки.

Полягли у бою із ворогом лютим,
Лягли у нерівній кровавій борні,
Як ялось героям-борцям незабутнім,
В степу, серед слави, у ранній весні.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Боротьба за нашу самостійність оставила сліди кровавого жнива: тисячі могил знаних і незнаних героїв. Роки минають, а з ними западають ся могили, зникають поволи з лиця Матері-Землі одинокі, німі свідки наших визвольних змагань. Тому Ви, — Українські діти, повинні подбати про гідне вшановане наших народніх Героїв — і в Зелену Суботу нехай Ваші маленькі рученята умять кожду стрілецьку могилку китицями цвітів. Нехай духи наших Героїв і Мучеників бачуть, що їх змагання не були даремні, що українські діти, як виростуть, підуть їх слідами. Покажіть, що Ви діти великого Народа!

Сирота.

Сценічний образок в I дії.

ОСОБИ:

Івась, 8-літний сирота з села,

Оксанка,
Богданко,
Славко,
Лесько,
Михасько,
Петро,
Олюська,
Галя,
Учитель.

Мійські діти-школярі в віці
від 6 до 10 літ.

Сцена: Мійський парк. Зима. Віє вітер, паде сніг. Видно ріг хати сторожса. Івась виходить з ліва, трясучи ся з зимна і ховаєть ся в затише за вугол хати.

Івась. Ось тут хвилинку я спочину,
Перечекаю хуртовину,
Бо вже занадто вітер дме;
Зі всеї сили дую, дую,
А зимний він! Най Бог ратуюс...
До кости вже пройшов мене.
Ой що за горе, що за лихо,
Не мати хати, де би тихо
Спочити можна у теплі,
Нема куточка, щоб заснути,
Нема нікому пригорнути,
Ой важко жити сироті!

(Вітер дую далі. Хлопець кулить ся і дрімає... Хуртовина поволи устает.)

Оксанка *(з лівого боку з саночками, на яких сидить Богданко, жартом).*

Ану, Богданку, встань, мій пане,
Вже досить з тебе, мій Богдане!

Богдан. Ще раз, Оксанко, лиш разочок
І зараз зйду я з саночок.

(Оксанка везе його через сцену. Богданко встас, Оксанка сідає).

Богданко *(іде через сцену).*
Вйю, вйю, моя шановна пані!

Оксанка *(побачивши сплячого Івася).*

Чекай, постій, постій, Богдане!

Богдан *(стає).* А що там? Хочеш вже вставати?
То добре, я готов сидати...

Оксанка. Ой, годі жартувать тобі,
Поглянь лиш, що там у куті?

Богдан *(оглядаєть ся).*
Де? що? Ага! Хто там сидить?
Жебрак чи паний? Вмер, чи спить?

(Обоє приступають боязко і приглядають ся Івасеві).

Оксанка. Ой ні! Се хлопець — певне вбогий, —
Поглянь, з чобіт вилазять ноги!
Цілий посинів і тремтить!

Богдан. Закличу хлопців: Гей-же, гей!
А позлізайте там з саней!

Оксанка. Ходіть сюди! Ми щось знайшли!

Богд. і Окс. Ходіть сюди, ходіть сюди!

(Вбігає кількоро дітей: Славко, Лесько, Михасько, Петро, Олюська, Галя. Питають цікаво одно наперед другого).

— А що?

— Чого?

— Хто кликав нас?

— Що стало ся осьтут у вас?

Оксанка. Погляньте тут: в кутку сидить
Хлопчина бідний і тремтить.

Всі. А! Хто се? Хто се?

Славко. То з села!

Лесько. Прийшов обдертий аж сюда!

Михась. Він певне змерз і ніби спить.

Олюська. Ой бідний, якже він тремтить!

Галя. Збудім його, най скаже нам,
Куди іде, і хто він сам...

Всі. Збудім, збудім, най скаже нам!

Славко *(будить Івася).*

Ану! Вставай, вставай же, ти!

Івась *(будить ся і глядить здивовано на діти).*

Лесько. Не бій ся, ні! Нічим тут ми
Тебе не скривдим; лиш скажи,
Куди ідеш і звідки ти?

Михась. Де твоя хата, хочем знати...

Оксанка. Де батько-твій і твоя мати?

Галя. І хто тебе сюди післав?

Олюся. Чого ти на морозі спав?...

Всі. Так, так; усе нам розкажи,
Тобі не вдіем кривди ми!

Івась *(дрожачи від зимна).*

Я сирота, без батька, мами,

І без нікого в світі, сам:

Прибіг тут босими ногами

З села, бо нужда й голод там.

Мій батько, царство йому боже,

За рідний край у бою вмер,

А мати вмерла таки в дома

Ще з сестрами моїми двома.

І хтож мені тепер допоможе?

Я круглий сирота тепер...

Олюся. Ой бідний! Певне ти голоден?

Трептиш цілий, стоять не годе...

Ось кусник хліба на тобі! *(дає хліб).*

Івась. Спасибіг! *(їсть).*

Галя *(даючи гроші).* Ось на тобі мої дрібні!

Богдан. Давайте, діти, хто що має,

Бо з голоду він примирає.

Ось на тобі *(дає гроші).*

(Лесько, Михасько, Славко, Оксанка дають свої ощадності; Петро стоїть на боці.)

Оксанка. А ти, Петрусь, не поможеш?

Нічого дати йому не можеш?

Петро. Бо я не могу... Я не маю...

Лесько. Неправда, Петре, добре знаю,

Що на цукорки батько все

Тобі там грошики дає.

Петро. То на цукорки...

Оксанка. Ні, стидай ся,

Від скупости оберігай ся,

Бо се бездомний сирота,

У нього хліба тут нема,

Ні прилягти де, ні присісти,

А ти цукорки хочеш їсти...

Богдан. А його батько, тее знай,

Умер за нас, за рідний край,

Щоб нас від ворога спасти.

Не відмовляй же йому ти!

Петро. Так, правда, правда се усе,

У мене серце так тверде,

Та вже таким я більш не буду,

Сиріт убогих не забуду *(дає гроші).*

Ось на тобі! Та бачу я,
Що в тебе і чобіт нема,
А в мене в дома є старі,
Попрошу батька — й дам тобі *(вибігає)*.

Лесько. Тай шапка в тебе діравенька...
Чекай, у мене є тепленька! *(вибігає)*.

Богдан. І дрантивенький сірачок!
Пожди — є в мене козушок! *(вибігає)*.

Славко. І світять дірами штани,
А в мене пар стоїть аж три! *(вибігає)*.
(Входить з правого боку: Учитель).

Учитель. А що тут, діти, в вас нового?
Не йде забава? Що такого?

Оксанка. А, пап професор! Ми осьту
Запомагаєм сироту!

Олюся. Прийшов він бідний зі села,
А тут така страшна зима.

Галя. Він неньки рідної не має,
А батько згинув на війні,
Стеріг вкраїнської землі.

Оксанка. Побігли хлопці пошукати
Для нього щось, щоби прибрати.

Петро *(з чобітьми)*.
Ось убирай! Подерті скинеш,
Бо з зимна ще ось тут загинеш.

Лесько *(з шапкою)*.
Скидай оту капелюшину,
Вбирай тепленьку ось шапчину,

Богдан *(з козушком)*.
Скидай подертий сірачок,
Від мене маєш козушок.

Славко *(зі штанами)*.

На маєш, скинь ті діравенькі,
Хоч не нові се, та тепленькі...

Оля *(бере його за руку)*.

Цілий студений він як лід, —
До нас ти підеш на обід.

Учитель. Чудово, діти, ви зробили,
Що сироту ось так приймили;
Вам надгородить Бог усе.
Як діти всі такими стануть,
На світі красні дні настануть,
І нужда, горе пропаде.
Слід сироту нам пригорнути,
На нього в нужді не забути,
Подати поміч йому все;
І всіх піднести із руїни,
Бо в тому сила України
Як цвіт на весні зацвіте.

(до Івася). Ходж за нами ти поводи,
Тебе приймемо ми до школи,
Навчиш ся світло пізнавати,
Для тебе все дамо ми, знай,
Бо батько твій за рідний край
Не побоявсь життя віддати.

Всі *(співають)*.

Гей, до свого гурту,
Ми приймемо сироту,
Тай усі йому поможем,
Що лиш маєм, все відложим;
Викоріним всю біду,
Нужду з рідного краю,
Розвеселим, чемні діти,
Україну пресвяту!

Ю. III.

Лист до Бога.

Діти писали в школі перший раз лист до батька. Перед тим пояснила була пані учителька дітям, що се почта і яке велике значінє має вона для людей. Всі діти зрозуміли лекцію як слід, тільки малий Івась зрозумів її трохи відмінно.

Він, син бідної вдови. В дома, як хора мати успокоїла ся трохи і заснула, а сестра Оля пішла на пополудневу науку, сів Івась за столом, виймив кусень білого паперу, послинив олівець і почав писати лист такого змісту:

Дорогий Боже!

Я, Івась Крихітка, пишу до Тебе сей лист тому, що вмію вже писати і знаю на що є почта. Написав би я лист до тата, але він не жиє вже. Мама казали, що тепер моїм татом зістав ся тільки Ти, Добрий Боже. Рідного тата забрали були раз Москалі і повели з собою. Описля довідали ся мама, що він умер на Сибірі і дуже плакали; але я ще тоді був малий і не знав чого.

Добрий Боже! Кажуть, що Ти любиш усіх людей, а найбільше малі сироти, і помагаєш їм. Прошу Тебе тому, поможи й нам. Ми дуже бідні. Мама заробляють шитєм дуже мало. Часом, як прокину ся в ночі зі сну, то бачу їх при світлі лампи, як шиють сорочку і плачуть. Мені стає їх жаль і я тоді молю ся до Тебе. Ти однак видко моєї молитви не чуєш, бо ми живемо в сутеринах, серед дуже грубих мурів.

Вже від тижня мамі погіршило ся і вони тепер більшу часть дня лежать у ліжку. Шиють дуже мало. Лікар казав Олі, що се початки сухіт. Сестра дуже плакала і я питав ся її, що се значать сухоти, та вона не сказала мені. Говорила тільки, що тепер одиноким ратунком для мене є тітка, але хто знає, чи вона схоче мене взяти.

Добрий Боже! Я не хочу йти до тітки. Ліпше зроби так, щоб мама подужали. Перше давали вони мені хліба також і до школи, але тепер я вже від двох днів не маю його навіть і на сніданє. Ще якби хоч не їли діти в школі, може було би легше зносити голод; та діти в школі їдять і мені тоді ще більше хочеть ся їсти.

Добрий Боже! Вислухай мою просьбу. Я за се буду завсіди слухати маму, нильно вчити ся і що неділі ходити до церкви. А як виросту великий, вступлю до війська і буду з крісом у руках боронити наш край від ворогів та помагати бідним і сиротам.

Цілую Твої руки і низько Тобі кланяю ся
Твій

Івась Крихітка.

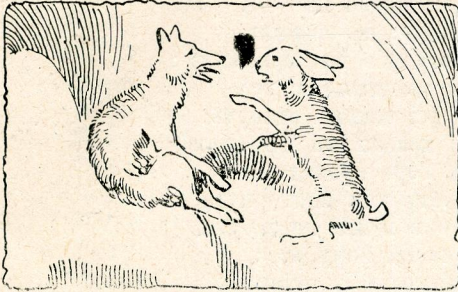
Чи добрий Бог одержав лист Івася, догадайте ся, діти, самі. Думаю однак, що ні. До Бога дійшла тільки ся молитва, яку він щирими й сердечними словами заносив у сім листі до доброго Бога.

Володимир Хронович.

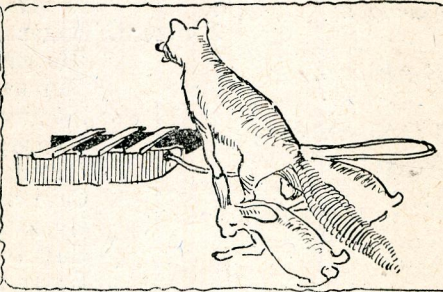
Лисиця жартівниця та зайчики побігайчики.

Байка, нагороджена другою премією на II конкурсі.

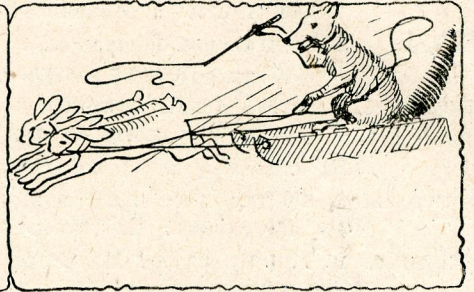
З образками А. Манастирського.

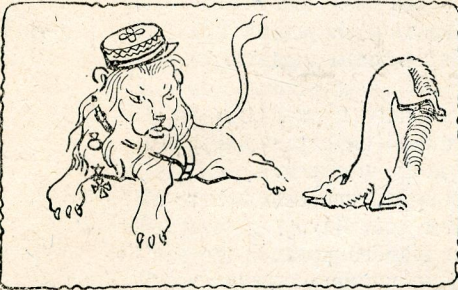
Старший заяць їй толкує:
„Тиж її не будувала,
Тільки ми.“ — Вона й не чує,
Ще й прочуханців їм дала!

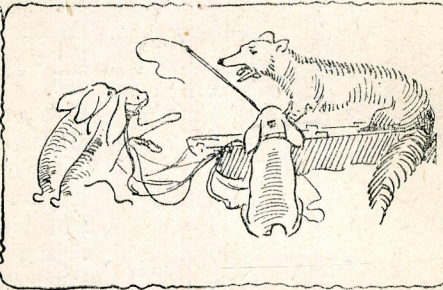
Потім взяла всіх за вуха,
В саночки позапрягала
Й бичівном іще псяюха
Підганяти їх почала.

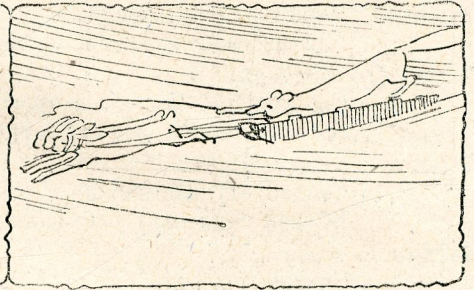
І лупила їх, лупила!
Ще й взяла ся насміхати:
„Ось я коний з вас зробила,
Буду вами я ганяти!

Ще й на вас цареви Львови
Донос дам, що бунтарі ви,
Щоб міні вас дав в окови.
Ах, заплачете тоді ви!“

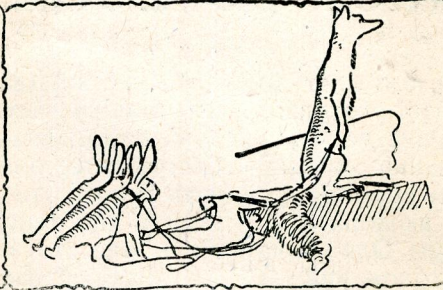
Просять зайчики, благають,
Най вона змилює серце:
І вони чей право мають.
Та не з сих була лисиця!

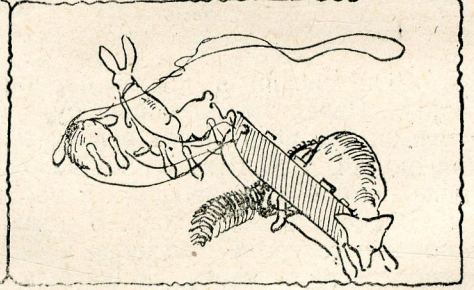
Ліпше ще зайців лупцює
І ще дужше підганяє,
А тут зимний вітер дує,
Метелиця завиває!

Бачать зайчики, що лихо
І потихо радять раду:
„Шу-шу-шу“ — шепочуть тихо,
Бо сидить лисиця з заду.

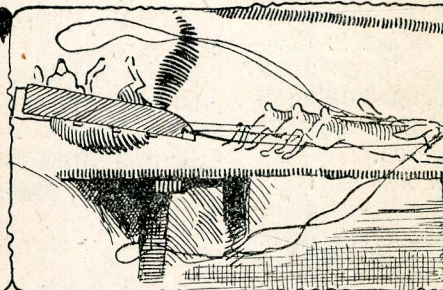
Потім в голос їй сказали:
„А поглянь-но, чи багато
Ми сьогодні проскакали,
Чи ще видно нашу хату?“

І лисиця озирнулась...
Скінь, зайці на кучугуру.
Хить, санки перевернулись,
А зайці женуть мов з дуру!

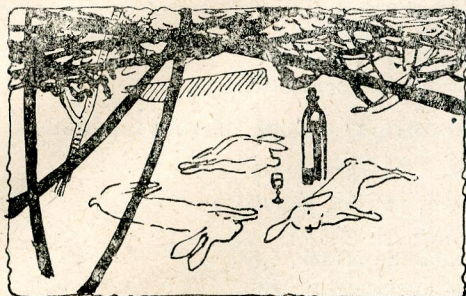
Враз лисиця зі саночок
Тим пухким мячем упала,
Ще й згубила батіжочок
І в віжки ніжки вмотала.

А ті зайчики гей вихор
Проміж пняки гонять зрубом.
Гей, лисице, буде лихо,
Ти з цілим не вийдеш з чубом!

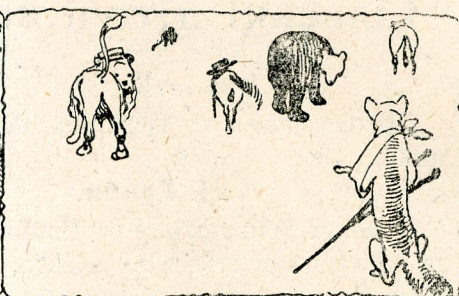
Та якось віжки узяла
Й перегризла їх зубами
Та беркиць, на діл упала
В яр глибокий між горбами.

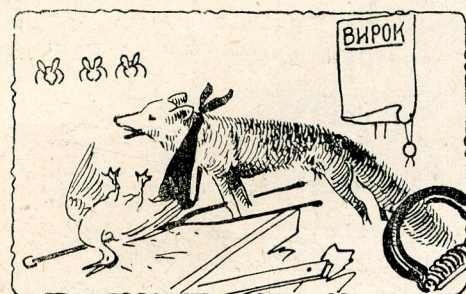
А зайчата небожата
З саночками в ліс чкурнули,
Аж де їх стояла хата —
В хаті змучені послули.

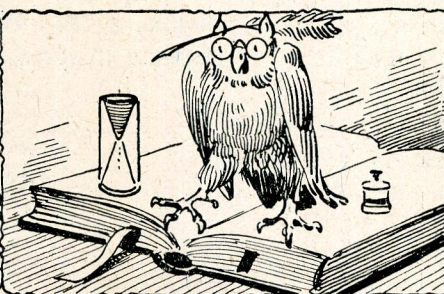
Із яру дісталась з трудом,
Лізе, охкає лисиця
Тай по лісі блудить блудом,
Всім на зайчиків жалить ся.

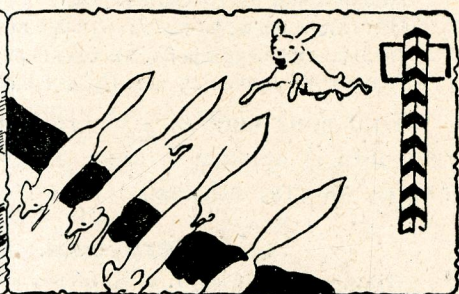
Та ввесь ліс, звірі тай птиці,
Як почули всю пригоду,
Не жаліли вже лисиці:
„По заслугі маєш шкоду!“

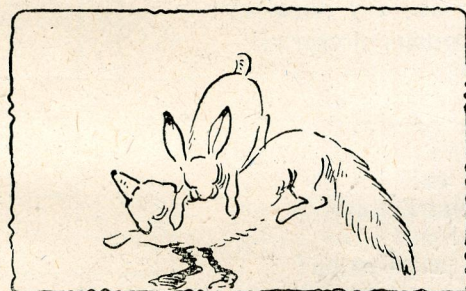
Говорили їй у очі:
„Хто чужеє забирає
І знущати ся ще хоче,
Того кара не минає!“

Каже, взявши окуляри,
Та сова, в науках вправна:
„За витвари жди все кари! —
Се вам правда знана здавна.

Кривда пімсту визиває
І безсила в силу збрить,
Труса в лицаря зміняє,
Навіть заяць загерить!

Та ще вам наука друга,
Прошу добре пам'ятати:
Більш від кривди ще наруга
Та зневага пімсти мати!“

Так сова з дупла навчала
І звірів лісних і птиці.
І зайців всі величали,
Насміхали ся з лисиці:

„Так тобі, лисице, й ялось!
Знай, котюзі по заслугі!
Добре, добре тобі сталося!
Слава вам, зайчата-друзі!“

Ось і вся вам, діти, казка —
Вам і казка і наука,

Мініж бубликів хоч вязка,
Бо й казати казку штука.

Я. Вільшенко.

Указ проти голоду.

Голод вибух в перськiм краю:
В найбогатших городах
Бідні з голоду вмирають
По бульварах і садах.

Вчув се Періс, цар суворий
І розлютивсь. „Що се знов!“
І на голод спосіб скорий
Не міркуючи знайшов.

До славетних магістратів
Найбогатших в краю міст
Пописав і попечатав
Власноручно таку вість:

„Сей указ мій царський строгий
Всяк у серце хай бере:
Де один у місті вбогий
З голоду від нині вмере,

„Там я богача одного
Взяв велю — чи круть, чи верть,
Голодом в тюрмі підземній
Заморю його на смерть“.

І указ сей чудо справив:
Хоч як хліб подорожив,
Бідний все мав хліб і страви,
А богач не зубожів.

Іван Франко.

Сільські діточі забави.

II.

Дівочі забави є: Перстень, петрушка, гриби й інші.

1. Гриби.

Дівчата збирають ся на гриби. Одна з дівчат є за вовка і ховаєть ся за дерево, щоби інші не бачили її.

Дівчата ходять попід сад і ніби шукають та збирають гриби, а при тім співають:

„Ходіть, дівки, на гриби, бо вже білий день, день!
Ми думали, що се вовк, а то стоїть пень, пень.
Пішли дівки на гриби, надибали джуса,
Посадили на пенюк, підкрутили вуса.
Ходім, дівки, на гриби, не біймо ся вовка,
А вовкови корінець, нам буде головка.

Тоді вовк вибігає з укриття, дівчата утікають перед ним із криком, а вовк здоганяє їх; котру зловить, та стає вовком.

2. Петрушка.

Дівчата сідають на землі рядочком за петрушку. Одна дівчина є за господиню, а інша за стареньку бабусю. Бабуся підпираєть ся на двох паличках, приходять до господині, здоровить і каже: Газдинько, прошу мені продати петрушечки до юшечки.

А господиня відповідає: Вибачайте, бабусю, нема на продаж; сього року не удала ся петрушка.

— Та бувайте здорові! — каже бабуся.

— Та йдіть здорові! — відповідає господиня, — може на другий рік зародить ся петрушка, та ласкаво приходіть!

Так приходять бабуся другий раз, а за третім разом говорить:

— Не кажіть так, газдинько, я виджу, що на вашій грядці виросла гарна петрушка.

— Та прошу собі накопати, скільки вам треба!

Тоді бабуся копає петрушку своїми паличками, тай каже:

— Най я собі накопаю петрушечки до юшечки, щоби смачна була.

Дівчата розбігають ся, а бабуся доганяє їх. Котру зловить, та дівчина стає бабусею.

3. Перстень.

Дівчата сідають рядочком побіч себе, складають руки як до молитви і так тримають на своїх колінах.

Одна дівчина вкладає в руки перстень.

Інша дівчина йде до пекла, стоїть із далека відвернена лицем і не сміє дивити ся, як вкладає вона перстень дівчатам у руки.

Відтак закликає її з пекла шукати перстень і каже:

„Вийди, дівча, з пекла,
Жаба ся упекла,
І печена і варена,
Іще з маслом присмажена“.

Дівчина виходить із пекла, показує пальцем на кожду дівчину і каже:

„Кадуль, кадуль, кадулі!
Де є мої зазулі?
Понад море літали,
Сивим крильцем махали.
Ай вай, наливай,
А ти, дівко, перстень дай“.

На котру дівчину впаде останнє слово, то в сеї шукає перстень.

Дівчина, у котрої знайдено перстень, іде до пекла, а та, що знайшла, сідає на її місце. Як не знайде перстень, то вертає до пекла. Е. Б.

Розмова жаб.

(З „Народніх байок“ В. Гнатюка).

Хто з нас, пробуваючи по селах, де стоять болотнисті ставки, потоки або річки, не чув теплими весняними вечерами невтишного рахкоту жаб? Не один чув, та мало хто звертав увагу, як сільські діти наслідують рахкіт і які слова вкладають у нього. На їх думку, жаби рахкаючи, іедуть між собою ось яку розмову:

Кум, кума, позич полотна!

На що?

Син умер.

Коли?

В четвер.

Як називав ся?

Гринь, Гринь, Гринь.

Плачмо всі!

Ра ра-ра ра-ра-ра-ра-ра!

Кле-кле-кле-кле-кле-кле!

Микекеке-кетто, Микекеке кетто!

Бураки-ки-ки-ки-ки!

Грубі, грубі, грубі.

Нівроку, нівроку, нівроку.

Мике-ке-кетта, Мике-ке-кетта.

Ішов, ішов, ішов.

Кукукукукуди?

Кукукукупити, кукукукупити

Чоботи, чоботи, чоботи

На корках, на корках, на корках

На яrrrrrrrrrrрмарку

В Рожнові, в Рожнові, в Рожнові.

Нівроку, нівроку, нівроку.

Буде, буде, буде.

А що? А що? А що?

Танцюва-ати, танцюва-ати.

Нівроку, нівроку, нівроку.

А їж, а їж, а їж!

Та що? Та що? Та що?

Борщ, борщ, борщ

З бураків, з бураків, з бураків-ків-ків!

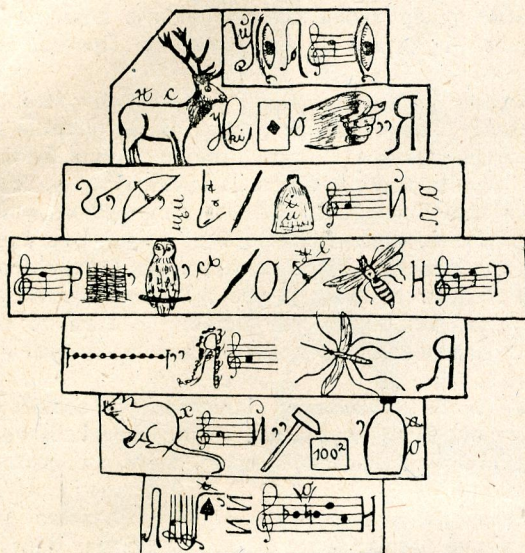
Нівроку, нівроку, нівроку!

Хе-хе-хе-хе-хе-хе-хе!

Ребуси, загадки й шаради.

Ребус ч. 13.

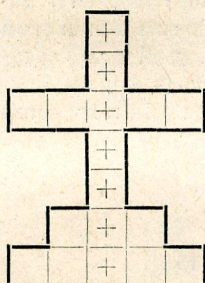
(Уложив Нусьо Думін.)

□ □ □

Загадка в хресті.

(Уложив Нусьо Думін.)

Букви, що творять у хресті просту лінію, означену хрестиками, дадуть назву сего, чого всі діти радісно очікують. Рамена хреста дадуть назву столиці Китаю. На підставі хреста буде назва збіжя, котрого вітчиною Китай, а на долині буде пора року.

□ □ □

Шарада й загадка.

(Зложив і подав Сласко З.)

- Кров із нас все пити радий.
Тож бємо, де лиш попаде.
Як склади перемінати,
То вийде імя хлопяти.
- Хлопче, дівонько, Все трясемо ся,
Відгадай загадонуку: А не боїмо ся.
Хоч на воді сидимо, Радіти хочемо,
Себе не замочимо. Коли мигочемо.

□ □ □

Шарада.

(Подав Ніна Турківна.)

Перше — всі люблять і слухають радо,
Як є звучна — зворушує душу;
Друге і третє — найдорожше в світі
Імя всім дітям, се признати мушу.
Третє з четвертим — потрібне фасолі;
Цілість: наука, яку учать в школі.

□ □ □

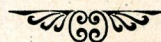
Загадка в квадраті.

(Подав Я. Вільшенко.)

1	2
3	4

В квадрат ти намість цифер
По складови положи,
А віднайдеши різні назви,
Тільки добре розв'яжи.
Перший і четвертий склад
Птиця, що на дощ кричить,
А велику ногу разом
Другий-третій склад значить.
Другий і четвертий склад
Миле, звиннеє звіря,
Третій-другий склад противно,
Се незвинна людина.
Перший-третій-другий склад
Ворожбу із карт значить,
Третій і четвертий склад
В нас на церкві все сторчить.
Другий, їм з кінця додаш,
Скажеш, що горшка тобі
Лиш залізного потреба,
Щоб зварити що собі.
Всі чотири склади враз
У порядку ти остав,
Се в дорозі перешкода
По дощі, та ще не став.

За влучні розв'язки цих загадок призначені до розльосовання 3 премії, а саме: „Пригоди Вовка Неситого“.

Розв'язки загадок

з 9—10 числа „Світа Дитини“.

Ребус ч. 10:

Хай кривди і горе і стони й проклони
Затихнуть, замовкнуть на вічні часи!
Великдень! Великдень! — хай все дзвонять дзвони,
Воскресла Вкраїна, край Волі й Краси.

Великодна загадка: Христос Воскрес!

Загадка орнаментальна: 1. Харків. 2. Рostів. 3. Ікра. 4. Сова. 5. Топори. 6. Отокар. 7. Сем'я. 8. Вага. 9. Острог. 10. Струна. 11. Київ. 12. Роса. 13. Елегія. 14. Сотник. — Початкові букви творять: Христос Воскрес.

Шарада: Баркароля.

Загадка з імен: Охрім, Орест, Тадей, Матій. Льогогрифова ломиголовка: Кіт — тік; мід — дім; кос — сок; лік — кіл; лід — діл; рум — мур.

Ребус ч. 11: Треба рано взяти ся за працю для України, а воскресне як Христос.

Влучні розв'язки надіслали: О. Солтисівна, Б. Думін, М. й О. Кривенко, Н. Хаджай, Я. Монцібович, Т. Л. М. С. й Г. Мариновичі, Д. й Т. Чайківські, І. Петровський, Я. Курпак, Б. Кондра, О. й І. Потерейківні, Д. й О. Яремівні, Ст. О. й Сл. Миліянічі, Р. Вельган, І. М. й Н. Турчановичі.

Переписка Редакції.

Загальна доріжня, що безвпинно з дня на день зростає без кінця й міри та застрашаюча безвартність теперішнього гроша, спонукують також і видавництво „Світа Дитини“ піднести висоту передплати і так: від 1 липня до 30 вересня висота передплати виносить **150 Мк.** Поодиноким число стояти ме **25 Мк.**

Нехай ся позірно висока цифра не застрашує нікого, бо се в дійсності квота дуже мізерна. Кого лякає така „скількість“ марок, то нехай пришло 1 доляра, а діставати ме газету цілий рік.

При сій нагоді просимо як найскорше надсилати передплату наперед і вирівнувати залеглості. Видавництво переходить тепер важку кризу і тільки числить на своїх передплатників та прихильників.

Як важне завдане має „Світик“ для виховання нашого наймолодшого покоління, не будемо тут згадувати. Скажемо тільки се, що упадок сего видавництва був би наглядним свідомством духового убожества для нашої суспільности. Надіємо ся, що наші слова найдуть зрозуміння у ширших кругах нашого громадянства, яке не пожаліє гроша на піддержане сеї газетки, ні трудів над розповсюдженням між найширші маси.

Видавництво і Редакційний Комітет.

Ірина, Дора і Ромузо Винницькі: Газетку купуйте й далі в Базари в Стрию, наколи се Вам догіднійше. Як пішли Вам іспити і чи були в театрі? Бачите, як би Ви жили у Львові, то ходили би що неділі по полудни до театру. У Львові що неділі є пополудневі вистави для шкільної молодіжі. „Світик“ перестане виходити тоді, як діточки перестануть його любити та не будуть ним інтересувати ся. Рада Мамусі в справі писання листів була дуже хосенна і тому придержуйте ся її.

Стефа Гебусівна у Ярославі: Бачиш, що значить висилати хибну реклямацію! Реклямація мусить бути писана на отвертій картці чистого паперу і більше нічого не має на ній бути, як тільки адреса видавництва та стереотипові слова: „Отсим реклямую (се або те) число „Світа Дитини“, далі адреса передплатника і порядкове його число. Чи дійшло до Тебе 3 число?

Василь Бородач у Жапалові: Вершик „Дністер“ для „Світика“ зовсім не придатний. Прийми добру раду, Любий Васильку, від свого приятеля „Світика“, і замість писати вершики, возьми ся до читання книжечок, а побачиш, що з сього більшу будеш мати користь. Загадка про відьму не цікава.

Ірина Кравецівна в Телмерівцях: Не гнівай ся на „Світик“, що він такий неточний. Се не його вина, а його недоброї „цвоці“ — пані Почти, що в деяких околицях видумує для нього всякі кари; найбільше уживана: кинене до коша або до печі!... Напиши, як подобало ся Тобі Шевченківське число і кілька діточок читало його в Телмерівцях?

Люба Николін у Відні: За карточку й за пам'ять дякує Тобі „Світик“ гарненько. Чи розказувала Любка своєму Татусеві про „Максима і Марка“ та про „Юрчика“? На обіцяний лист чекає „Світик“ нетерпеливо.

О., Ст. й Сл. Миланічч в Мочарах: Як прегарно описали Ви всі свої занятя. „Світик“ тішить ся сим незмірно, що таких гарних друзів і приятелів зеднав собі. „Юрчик Кучерявий“ тепер трохи захорів; одначе появить ся вкортці знов. Чи читали Ви вже книжечку „Пригоди Вовка-Неситого“?

Миросла й Ліда Прокопівні в Тужиллові: Мої дорогі Серденята! „Світик“ добре розуміє Ваше обурення до сих односельчан, що мов ті чорні гадюки бажали би затроювати всі прояви нового життя у Вашому куточку. Не турбуйте ся тим! Вскорі засвітить нам знов велике, ясне Сонце, а світити ме міцно і сильно буде гріти! І не буде вже ворота для п'їтьми... Дуже се гарно, що Ви так ревно заняли ся збіркою на фонд „Учіте ся!“ Не уставайте в своїх змаганнях та праці, йдіть усе бадьоро вперед та не зражайте ся перепонами, бо доброму ділу все камінь під ноги кидають!

М. Явний в Гумиліцях: Надіслана річ вельми гарна. Використаємо її на другий рік, бо до теперішнього Шевченківського числа наспіла за пізно, коли вже число було в друку.

Омелли Леорський в Ортиничах: Розв'язка загадок добра, тільки наспіла дуже пізно. На обіцяну квоту чекаємо і бажаємо скорого повороту до здоров'я, бо се найбільший скарб кожної людини.

Посмертна згадка.

В прегарній соняшній місцевості Партенкірхен у Баварії, виросла маленька могила, в якій спочила вічним сном наймолодша передплатниця „Світика“ бл. п. Марта Коссаревич-Коссаренко, найдорожша доня Василя й Ірини Коссаревичів. Опечаленим родичам пересилає „Світик“ слова глибокого співчуття у так важкому горю.

Виказ жертв

(у марках).

На фонд „Учіте ся“: Ст. Гела 60, Г. Головацька 70 (збірка при визичуванню книжок).

Разом зібрано: **3.087 Мк.**

На пресовий фонд „Світа Дитини“: Безіменний філантроп 2000 (шестий раз), М. Галькевич 30. М. й О. Лади 30.

Разом зібрано: **32.871 Мк.** та **89 доларів.**

Збирачі марок!

За марки Західної України, найрадше стемпльовані на конвертах, і червоні рекмандаційні наліпки по 30 і 50 сот. даю прегарні заграничні марки, або плачу до 2000 Мк. Присилати поручено. Концепіст Гнатюк у Домброві коло Тарнова.

Передплата на 1921 рік: квартално **150 Мк.**, річно **600 Мк.**, поодиноким число **25 Мк.**

Для Америки й Канади **1 долар на рік.**

Редакція і Адміністрація: вул. Зіморовича, ч. 3.